

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์)

ปริญญา

สังคมวิทยาประยุกต์

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมือง

Urbaners' Expectation of Caring Fresh Water Aquarium Fish for Recreation

นามผู้วิจัย นางสาวมนัสชนก วรพันธ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์อรนัสดา ชินศรี, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ดุชนันท์ เจริญสุข, ปร.ด.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรชัย วิจารณ์มณี, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

สืบศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมือง

Urbaners' Expectation of Caring Fresh Water Aquarium Fish for Recreation

โดย

นางสาวมนัสชนก วรพันธ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์)

พ.ศ. 2553

มนัสชนก วรพันธ์ 2553: ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อ
การนันทนาการของคนเมือง ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์)
สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์อรนัลดา ชินศรี, Ph.D. 151 หน้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นคนเมืองที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครจำนวน 450 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม และความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด มีค่าความเชื่อมั่น .91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคว์สแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส อาชีพ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการการเลี้ยงปลาสวยงาม มีความสัมพันธ์กับ ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Manuschanok Vorrabant 2010: Urbaners' Expectation of Caring Fresh Water Aquarium Fish for Recreation. Master of Arts (Applied Sociology),
Major Field: Applied Sociology, Department of Sociology and Anthropology.
Advisor: Mrs. Oranutda Chinnasri, Ph.D. 151 pages.

The purposes of this survey research were to investigate urbaners' expectations of caring fresh water aquarium fish for recreation and to explore relationship among personal factors, social factors and related factors to the expectation caring of fresh water aquarium fish for recreation of urbaners. The participants were 450 samples who were residential in Bangkok. Data were collected by using self-report questionnaire which the reliability was .91. The statistical methods used in data analysis were Percentage, Mean, Standard Deviation, Chi-square and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results indicated that the expectation of caring fresh water aquarium fish for recreation was at the medium level. There were significant correlations to the expectation of caring fresh water aquarium fish for recreation with personal factors, social factors and relevant factors. The personal factors which had correlations were gender, marital status and the occupation. For social factors, peer influence, the member of the group and information received from the media had significantly played important roles. For relevant factors, the knowledge had significantly related to the expectation of caring fresh water aquarium fish for recreation of urbaners at the level of .05.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์อรนัลดา ชินศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ดุษฎี เจริญสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และอาจารย์ชนัดดา แนนเกษร ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ปรึกษา และเป็นกำลังใจ ในการทำวิทยานิพนธ์อย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณอาจารย์สหภาพ ดอกแก้ว ที่ได้ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถาม ในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ปภาณี จิตวิวัฒนา ผู้แทนบัณฑิต วิทยาลัย และอาจารย์จุลณี เทียนไทย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข ข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์ทุกท่านที่ได้ช่วยอบรมสั่งสอนประสาทวิชาจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี โดยเฉพาะอาจารย์สุรพันธ์ เพชรราภา ผู้ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานวิจัย และนำมาเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณนิสิตปริญญาโทสาขาสังคมวิทยาประยุกต์ รุ่นที่ 15 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา คนใกล้ชิดทุกท่านที่เป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ และสนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

มนัสชนก วรพันธ์

พฤษภาคม 2553

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิดและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับคนเมือง	16
แนวคิดเกี่ยวกับนันทนาการ	22
แนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	54
กรอบแนวคิดในการวิจัย	54
สมมติฐานในการวิจัย	55
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	57
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	57
วิธีการดำเนินการวิจัย	57
วิธีการสุ่มตัวอย่าง	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม	64
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	67
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	68
ผลการวิจัย	70
ข้อวิจารณ์	99
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	117
สรุปผลการวิจัย	117
ข้อเสนอแนะ	123
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	126
ภาคผนวก	130
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	131
ภาคผนวก ข การคำนวณประชากรและขนาดตัวอย่าง	139
ภาคผนวก ค แผนที่พื้นที่ขอบเขตงานวิจัย	141
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	144
ภาคผนวก จ ภาพชนิดปลาเอริเกเตอร์	149
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	151

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลแสดงขอบเขตขนาดของกลุ่มตัวอย่างและ ขอบเขตงานวิจัยด้านพื้นที่	58
2	ข้อมูลแสดงระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	68
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล	71
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม	74
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง	74
6	จำนวนและร้อยละของระดับการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ	76
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับแรงจูงใจ ในการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง	77
8	จำนวนและร้อยละของระดับแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	79
9	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	82
11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม	82
12	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	83
13	จำนวนและร้อยละของระดับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	86
14	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	87
15	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	88
16	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	89
17	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่พื้กอาศัยกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	91
19	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	92
20	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	93
21	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	94
22	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	95
23	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	96
24	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
25	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	98
26	จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง	99
27	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	121
ตารางผนวกที่		
1	แสดงประชากรและขนาดตัวอย่างที่คำนวณจากสูตรของ Krejcie & Morgan	142
2	ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม	147
3	ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	148
4	ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม	148
5	ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	150

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	55

ภาพผนวกที่

1	แสดงแผนที่ตลาดศรีสมรรัตน์ และตลาดเจ.เจ มอลล์	142
2	แสดงแผนที่ตลาดนัดธนบุรี สนามหลวง 2	143
3	แสดงชนิดปลาเอริเกเตอร์	150

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสังคมเมืองมีความสลับซับซ้อนมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการแข่งขันสูง ส่งผลให้คนในสังคมต้องทำงานอย่างหนัก เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี ในสภาวะค่าครองชีพสูง ผู้คนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมาเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวที่มีปฏิสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกันน้อยลง และเมื่อเผชิญกับปัญหา หรือความเครียดในรูปแบบต่างๆ บางคนอาจเลือกทางผิด เช่น เล่นการพนัน มั่วสุม และเข้าหาอบายมุขเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ อย่างไรก็ตามหลายคนอาจเลือกทำกิจกรรมนันทนาการยามว่างที่ตนสนใจมาเติมเต็มให้กับชีวิตที่เหน็ดเหนื่อยจากหน้าที่การงาน เพื่อช่วยผ่อนคลายความเครียด ช่วยสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินใจ ช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับบุคคล และการรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สร้างความสุขในชีวิต โดยชนิดของกิจกรรมนันทนาการที่แต่ละคนเลือกนั้น สามารถบ่งบอกถึงลักษณะนิสัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ตลอดจนปัจจัยและข้อจำกัดที่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมในแต่ละชนิด กิจกรรมนันทนาการมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการเล่นกีฬา การเล่นดนตรี การเย็บปักถักร้อย การท่องเที่ยว การอ่านหนังสือ การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมชมรมต่างๆ รวมถึงการ เลี้ยงสัตว์ไว้ดูเล่นเป็นทางเลือกหนึ่งของกิจกรรมนันทนาการที่ช่วยให้เกิดความสุขให้แก่สภาพจิตใจของผู้เลี้ยงได้เป็นอย่างดี เพราะสัตว์เลี้ยงโดยทั่วไปนั้น มีรูปลักษณ์และสีสรรที่สวยงาม ทำให้ผู้เลี้ยงมีความสุขและสบายใจเมื่อมองดูสัตว์เลี้ยง ด้วยความน่ารักน่าเอ็นดูของสัตว์เลี้ยงที่เป็นสิ่งมีชีวิตมีการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของสรีระ ทำให้ผู้เลี้ยงเกิดความตื่นเต้นเมื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ รวมทั้งทำให้ผู้เลี้ยงได้รับความเพลิดเพลินจากการดูแล และการเล่นกับสัตว์เลี้ยง

ปลาสวยงามเป็นสัตว์น้ำชนิดหนึ่งที่มีผู้นิยมเลี้ยงจำนวนมาก การเลี้ยงปลาไว้ชมเล่นนั้นได้เริ่มขึ้นในกลุ่มประเทศตะวันตกมาเป็นเวลาประมาณกว่า 2,000 ปีมาแล้ว โดยเกิดหลังจากที่มีการเลี้ยงปลาไว้เป็นอาหาร และมีการคัดเลือกปลาบางส่วนที่มีสีสันสวยงามเลี้ยงไว้เพื่อดูเล่น และในประเทศไทยเริ่มเลี้ยงปลาสวยงามเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2479 โดยกรมประมงได้ร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขส่งเสริมแนะนำให้ปล่อยปลากินยุง หรือปลาหางนกยูงลงเลี้ยงตามบ่อและอ่างน้ำ เพื่อกำจัดยุงอันเป็นพาหะนำเชื้อไข้เลือดออกมalaria เสีย จากนั้นการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นที่

รู้จักเรื่อยมา อย่างไรก็ตามในระยะเริ่มแรกนั้นปลาสวยงามมีราคาแพงมากยากที่คนทั่วไปจะซื้อหา มาเลี้ยงได้ ทั้งนี้เพราะยังไม่แพร่หลาย แต่ในปัจจุบันปลาสวยงามสามารถเลือกได้ตามรสนิยมผู้ เลี้ยง ส่งผลให้มีผู้สนใจในการเลือกทำกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามจำนวนมาก และการเลี้ยง ปลาสวยงามยังเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตสมัยใหม่ที่พื้นที่อยู่อาศัยของ ประชาชนถูกจำกัดการใช้สอย เพราะไม่ส่งเสียงและกลิ่นรบกวนเพื่อนบ้านเหมือนกับสัตว์ประเภท อื่นๆ อีกทั้งการเลี้ยงปลาสวยงามนั้นไม่ยุ่งยาก และไม่ต้องใช้เวลาในการดูแลระหว่างที่ออกไป ทำงานตลอดวัน เนื่องจากปลาสวยงามสามารถอดอาหารได้ ถึงสองสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับ ชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่มีเวลาให้กับตัวเองน้อยลง (ปณรัตน์ ชาติ, 2549)

การเลี้ยงปลาสวยงามช่วยส่งเสริมความรักความสามัคคีและความผูกพันของสมาชิกใน ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง และเพื่อนร่วมงาน ส่งเสริมให้มีความเมตตาต่อสัตว์ และมีจิต ใจอ่อนโยน ช่วยปลูกฝังเยาวชนให้เกิดความรักความเข้าใจธรรมชาติ และการจัดตู้ปลาที่ช่วยส่งเสริม จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้บ้านมีบรรยากาศที่สดชื่นและน่าอยู่มากขึ้น อีกทั้งเป็น กิจกรรมนันทนาการที่คนทุกเพศทุกวัยสามารถร่วมกันทำได้ นอกจากนี้การเลี้ยงปลาสวยงามยัง เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้รักการเลี้ยงปลาสวยงามด้วยกันเข้ามา เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และ อาจทำเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักต่อไป ผู้เลี้ยงปลาสวยงามในประเทศไทยส่วนใหญ่นิยมเลี้ยง ปลาสวยงามน้ำจืด เพราะมีราคาไม่แพง มีอุณหภูมิที่เหมาะสม และสภาพแวดล้อมที่เอื้อ อำนวย ต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม ขณะที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการค้าปลาสวยงามได้มีการพัฒนาส่งเสริม การเลี้ยงปลาสวยงามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศส่งออกปลาสวยงาม อันดับที่ 7 ของโลก (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด, 2551) ส่งผลให้มีการพัฒนาสายพันธุ์ปลา มีการจัด ประกวดแข่งขัน มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามผ่านสื่อต่างๆ และ ธุรกิจการค้าปลาสวยงามที่มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของผู้เลี้ยง ปลาสวยงาม จึงทำให้กิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นที่น่าสนใจ และนำไปสู่แนวโน้มเป็น กิจกรรมนันทนาการของคนเมืองเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต

จากข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกทำกิจกรรมนันทนาการด้วยการเลี้ยงปลาสวยงามของบุคคล ซึ่งยังมีข้อมูลจำนวนน้อย และยังไม่ค่อยมีการศึกษาวิจัยโดยตรง แต่การทำกิจกรรมนันทนาการ การเลี้ยงปลาสวยงามได้รับความนิยมสูงขึ้นในปัจจุบัน แล ะจากการที่ผู้วิจัยมีพื้นฐานข้อมูลจาก ประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามตั้งแต่เยาว์วัย กอปรกับครอบครัวของผู้วิจัยมีการ ประกอบธุรกิจเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่า 30 ปี จึงทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจและคุ้นเคยกับ

การเลี้ยงปลาสวยงาม ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความคาดหวังในการเลือกทำกิจกรรมนันทนาการของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม น้ำจืดเพื่อการนันทนาการของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครในด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่สนใจกิจกรรมนันทนาการการเลี้ยงปลาสวยงาม ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับองค์การที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริมการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยนี้ มีขอบเขตในการศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมืองที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดที่มาซื้อปลา ว่างาม ณ แหล่งขายปลาสวยงามในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ตลาดศรีสมรรัตน์ ตลาดนัดเจ.เจ.มอลล์ และตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลือกทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงาม ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของผู้เลี้ยงปลาสวยงามของบุคคล และเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามให้เป็นทางเลือกหนึ่งในกิจกรรมนันทนาการของคนเมือง

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ผู้เลี้ยงปลาสวยงาม หมายถึง บุคคลที่เลือกทำกิจกรรมในเวลาว่างด้วยการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดไว้ในบริเวณที่พักอาศัย โดยจัดพื้นที่เลียนแบบธรรมชาติในพื้นที่จำกัด และนำปลาสวยงามมาเลี้ยงดูแล ศึกษาพฤติกรรม ชมความสวยงาม ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละบุคคล

คนเมือง หมายถึง บุคคลที่อยู่ในเมืองตามทะเบียนบ้าน บุคคลที่อยู่ในเมืองโดยไม่มีทะเบียนบ้าน บุคคลที่อยู่เข้ามาทำงาน หรือศึกษาในเมือง ซึ่งปัจจุบันพักอาศัยภายในเขตกรุงเทพมหานคร และได้มีการเลี้ยงปลาสวยงามไว้ในบริเวณที่พักอาศัย

นันทนาการ หมายถึง ประสบการณ์หรือการกระทำกิจกรรมใดๆ ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้เลือกสรรเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเป็นเวลารว่างจากงานประจำหรือภารกิจประจำอื่นๆ

แหล่งขายปลาสวยงาม หมายถึง พื้นที่ที่ใช้ในการจำหน่ายพันธุ์ปลา ตลอดจนสินค้าและอุปกรณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด โดยสถานที่ตั้งร้านอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นศูนย์กลางการค้าเกี่ยวกับปลาสวยงาม ได้แก่ ตลาดศรีสมรรัตน์ ตลาดนัดเจ .เจ.มอลล์ และตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2)

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของผู้เลี้ยงปลาสวยงามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

อายุ หมายถึง ระยะเวลาที่มีชีวิตอยู่นับตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นอายุเต็มบริบูรณ์ของผู้เลี้ยงปลาสวยงามในปีที่ทำการศึกษา (พ.ศ. 2553)

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามจบการศึกษา ได้แก่ ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยม ศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

สถานภาพสมรส หมายถึง ความผูกพันระหว่างชายกับหญิงของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ในการเป็นสามีภรรยา ซึ่งจำแนกเป็นผู้ที่ยังไม่เคยสมรส (โสด) ผู้ที่ตกลงใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน หรือสมรส และผู้ที่ตกลงสิ้นสุดชีวิตคู่ (หย่า/หย่า)

ลักษณะที่พักอาศัย หมายถึง ที่อยู่ในปัจจุบันที่เป็นเจ้าของ /ผู้อาศัย หรือเช่า ซึ่งเป็นสถานที่มีการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หอพัก /อพาร์ทเมนต์ /แฟลต ทาวเฮาส์ อาคารพาณิชย์ และบ้านเดี่ยว

อาชีพ หมายถึง งานที่ทำเพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน และเป็นงานที่ใช้เวลามากที่สุดในรอบปี ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา พนักงาน/ลูกจ้าง บริษัทเอกชน ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

รายได้ต่อเดือน หมายถึง จำนวนเงินที่ได้จากการทำ งาน และได้รับจากผู้ปกครอง ฯลฯ โดยไม่หักค่าใช้จ่ายต่อเดือนของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยทางสังคม หมายถึง บริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง หมายถึง การที่ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเลือกกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงาม ซึ่งอาจทำตามความต้องการตนเอง หรือมีผู้ทำการชักจูง โดยผู้วิจัยได้แบ่งบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงเป็น 4 ทาง ดังนี้ ตนเองชื่นชอบ คนในครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อ ต่างๆ

การเป็นสมาชิกกลุ่ม หมายถึง การเข้าร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยเป็นลักษณะของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม หรือการรวมตัวของกลุ่มที่มีความสนใจแบบเดียวกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามเคยเข้าร่วมหรือสังกัดกลุ่มนั้น

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามผ่านสื่อทางด้านต่างๆ ได้แก่ บุคคล หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต โดยรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามได้ ซึ่งแบ่งเป็น การเปิดรับข้อมูลระดับน้อย การเปิดรับข้อมูลระดับปานกลาง และการเปิดรับข้อมูลระดับมาก

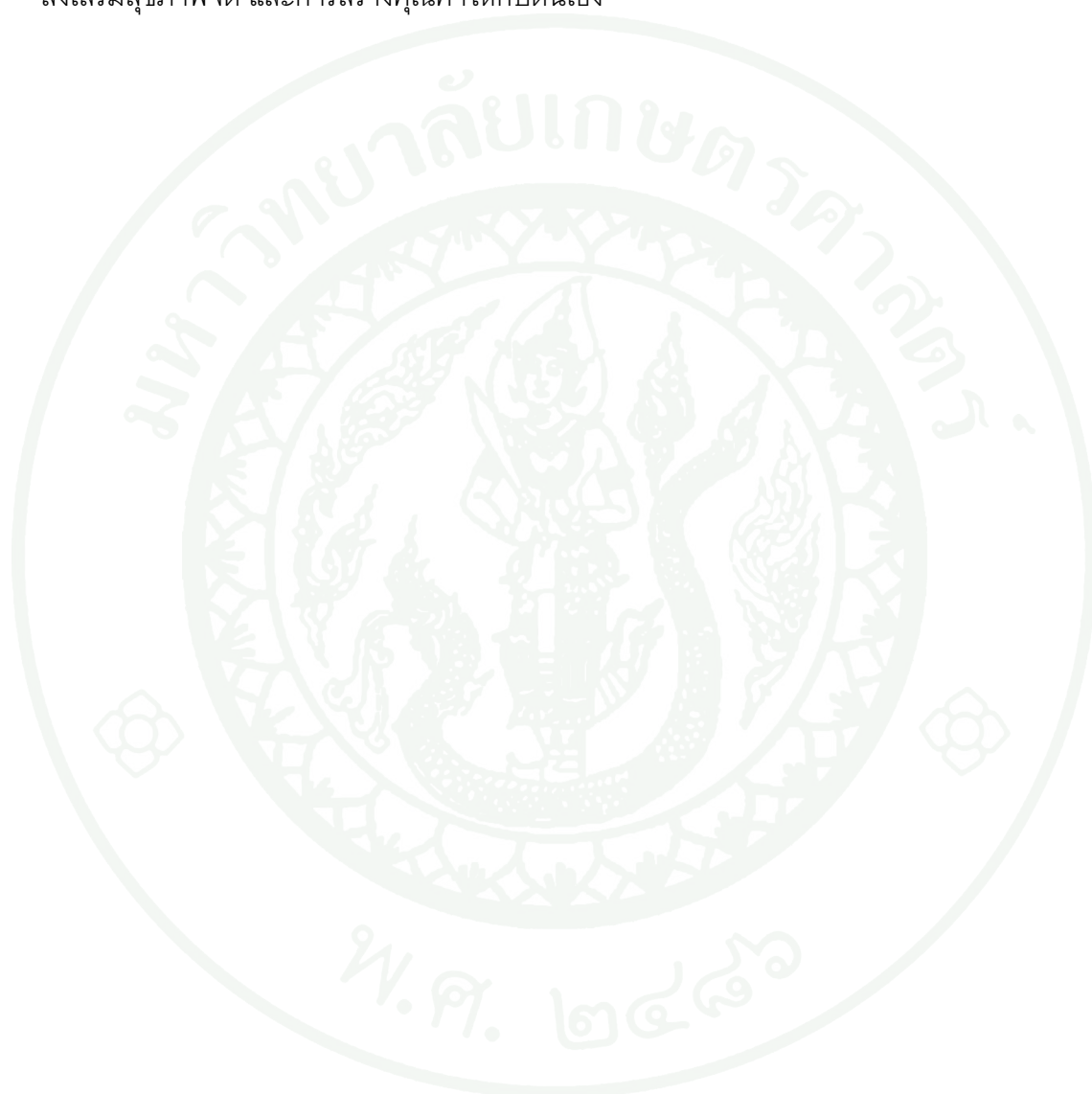
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม หมายถึง ลักษณะแนวความคิดของผู้ที่เลือกการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นกิจกรรมนันทนาการประกอบด้วย แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม และประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม

แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม หมายถึง จุดมุ่งหมายที่ชี้นำไปสู่การเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ โดยมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นความต้องการเฉพาะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น แรงจูงใจระดับน้อย แรงจูงใจระดับปานกลาง และแรงจูงใจระดับมาก

ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม หมายถึง การที่บุคคลสามารถจดจำ ถ่ายทอดขั้นตอนวิธีการเลี้ยงปลาสวยงามที่ได้ศึกษามาจากตำรา ประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้จากบุคคลอื่น และสื่อต่างๆ โดยสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามได้ ซึ่งแบ่งเป็น ความรู้ความเข้าใจระดับน้อย ความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง และความรู้ความเข้าใจระดับมาก

ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม หมายถึง จำนวนระยะเวลาในการเลี้ยงปลาสวยงามนับตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบันของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้แบ่งเป็นช่วงระยะเวลาการเลี้ยงเป็น 4 ช่วง ดังนี้ เพิ่งเริ่มเลี้ยง (ไม่มีประสบการณ์), น้อยกว่า 1 ปี, ระหว่าง 1 ถึงน้อยกว่า 5 ปี, ตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี

ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการ หมายถึง ประโยชน์ที่ได้รับจากประสบการณ์ในการเลือกการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นกิจกรรมนันทนาการของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น การพักผ่อนหย่อนใจ การผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน ความสุขของผู้ทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงาม การส่งเสริมสุขภาพจิต และการสร้างคุณค่าให้กับตนเอง

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยกำหนดตัวแปรที่วิจัย และกรอบแนวคิด โดยแยกประเด็นในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
2. แนวคิดเกี่ยวกับคนเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับนันทนาการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของความคาดหวัง

ความคาดหวังเป็นลักษณะทางจิตวิทยา ซึ่งมีองค์ประกอบรวมไปถึงแรงจูงใจ ความเชื่อ ความรู้สึก ทัศนคติ และค่านิยม นำไปสู่การกระทำของแต่ละบุคคล จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร พบว่ามีผู้ให้ความหมายความคาดหวังดังต่อไปนี้

สุณีย์ ธีรดากร (2525: 29) กล่าวว่า “ความคาดหวังเป็นการทำนายเหตุการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง การคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่บุคคลเคยมีประสบการณ์เดิมมาก่อน ในช่วงชีวิตของบุคคลนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ มักจะไม่ตรงกันเสมอไป”

สุรางค์ จันทน์เอม (2529: 55) ได้ให้ความหมายว่า “ความคาดหวังเป็นความเชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งน่าจะเกิดขึ้น และสิ่งใดไม่น่าจะเกิดขึ้น ความคาดหวังจะเกิดขึ้นตรงตามความเชื่อหรือการคาดการณ์ล่วงหน้าหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน หากความคาดหวังประสบความสำเร็จหรือถูกต้อง จะมีเจตคติที่ดีหรือมีความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น”

พจนานุกรมของ Oxford University (2001: 281) ได้ให้ความหมายว่า “ความคาดหวังเป็นสภาวะทางจิต ซึ่งจะเป็นความรู้สึกนึกคิด หรือเป็นความคิดเห็นอย่างมีวิจารณ์ญาณของบุคคลที่คาดคะเนหรือคาดการณ์ล่วงหน้าต่อบางสิ่งบางอย่างว่าควรจะมี ควรจะเป็น หรือควรจะเป็น”

จากแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง สามารถสรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นสภาวะทางจิตอย่างหนึ่งของบุคคล ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นด้วยวิจารณ์ญาณเกี่ยวกับการคาดคะเนหรือคาดการณ์ล่วงหน้าถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าควรจะมี ควรจะเป็น หรือควรจะเป็นตามความเหมาะสมต่อสถานการณ์ หรือสถานการณ์ ความคาดหวังเป็น การคาดการณ์ล่วงหน้าต่อสิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ความคาดหวังของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละคน สิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นอาจไม่ตรงกัน และความคาดหวังจะเป็นความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ ให้แต่ละคนแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง

ปัจจัยกำหนดความคาดหวัง

De Cecco (1967) กล่าวว่า การกำหนดความคาดหวังของบุคคล นอกจากจะขึ้นอยู่กับความยากง่ายของกิจกรรมนั้น และขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต หมายถึง ถ้าบุคคลเคยประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมนั้นมาก่อน ทำให้การกำหนดความคาดหวังในการทำกิจกรรมครั้งต่อไปสูงขึ้น และใกล้เคียงกับความสามารถจริงมากขึ้น การที่บุคคลจะกำหนดความคาดหวังของตนเอง บุคคลนั้นจะต้องประเมินความเป็นไปได้ เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิด และการคาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยสิ่งนั้นๆ อาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ซึ่งเป็นการประเมินค่าโดยใช้มาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัด การคาดการณ์ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความเข้าใจ และการเห็นคุณค่าของความสำเร็จ

สุพัตรา จุณณะปิยะ (2546) ได้กล่าวถึง ปัจจัยกำหนดความคาดหวังมี 3 ประการ ดังนี้

1. ขึ้นอยู่กับลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคลและสภาพแวดล้อม
2. ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาและผลตอบแทนหรือความพึงพอใจที่จะได้หรือโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนนั้น
3. ขึ้นอยู่กับการประเมินความเป็นไปได้ เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิดและการคาดการณ์ของบุคคลต่อสิ่ง ต่างๆ ที่เป็นรูป ธรรม หรือนามธรรม โดยการประเมินค่า จากมาตรฐานของแต่ละบุคคลเป็นเครื่องวัด ซึ่งการประเมินค่าของแต่ละคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งชนิดเดียวกันก็อาจจะแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์เดิม ความสนใจ การให้คุณค่าแก่สิ่งนั้นๆ ของแต่ละบุคคล

จากแนวคิดเกี่ยวกับ ปัจจัยกำหนดความคาดหวัง สามารถสรุปได้ว่า ความคาดหวังของบุคคล เกิดจากลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคล โดยใช้มาตรฐานของตนเป็นเครื่องวัด ซึ่งระดับของความคาดหวังจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทาง สังคมของ Bandura (1986) กล่าวว่า การที่มนุษย์ สามารถ เรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลของการกระทำที่เกิดจากพฤติกรรมนั้น จะนำไปสู่ความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ กล่าวคือเมื่อประสบเหตุการณ์หนึ่งมนุษย์ก็จะอาศัยประสบการณ์ของตนคาดหวังเกี่ยวกับอีกเหตุการณ์หนึ่งที่จะเกิดตามมาทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล และความหวาดหวั่นต่อเหตุการณ์ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ Bandura ได้อธิบายว่า ความคาดหวังมีผลต่อการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมใดๆ นั้นมี 2 ชนิด คือ

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับผลของการกระทำ (Outcome Expectancy) เป็นการคาดคะเนของบุคคลว่า พฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลการกระทำใด

2. **ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถ** (Efficacy Expectation) เป็นการคาดคะเนความสามารถของบุคคลในการกระทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ผลของการกระทำตามที่คาดหวัง

Bandura (1986) ได้เสนอองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของคน ดังนี้

1. **ความสำเร็จในการทำงาน** (Performance Accomplishment) เป็นประสบการณ์ที่มีผลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลมากที่สุด เพราะว่าจะทำให้บุคคลมีความมั่นใจมากขึ้นและความมั่นใจนี้จะนำไปสู่ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถสูงขึ้น

2. **การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น** (Vicarious Experience) การสังเกตเห็นคนอื่นได้รับความสำเร็จในการทำงานที่ยากโดยไม่เกิดผลเสียตามมา จะเป็นตัวแบบที่ตัวบุคคลนำมาพิจารณาความสามารถของตน และทำให้เกิดความคาดหวังว่าตนก็สามารถทำงานนั้นได้ถ้ามีความตั้งใจจริงและความพยายาม

3. **การพูดชักจูงจากผู้อื่น** (Verbal Persuasion) เป็นการรับเอาคำแนะนำของผู้อื่นมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาความสามารถของตน และอาจส่งผลให้บุคคลมีความมั่นใจว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำงานนั้นได้สำเร็จ

4. **การตื่นตัวทางอารมณ์** (Emotional Arousal) บุคคลจะรับรู้ว่ามีอารมณ์ตื่นเต้น วิตกกังวลหรือกลัว จากการกระตุ้นของร่างกาย ในสภาวะที่ร่างกายถูกกระตุ้นมาก จะทำให้การทำงานนั้นไม่ได้ผลดี หากบุคคลนั้นรับรู้ว่ามีอารมณ์วิตกกังวลในระดับสูง ก็จะคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถที่จะทำงานนั้นได้ในระดับต่ำ

นอกจากนั้น Bandura (1986) ยังได้เสนอว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของคนมี 3 มิติ คือ

1. **มิติเกี่ยวกับปริมาณหรือระดับของความคาดหวัง** (Magnitude or Level) เป็นความคาดหวังของบุคคลว่า จะทำงานได้สำเร็จในระดับไหนเมื่อถูกเสนองานที่มีระดับความยากแตกต่างกัน

2. **มิติเกี่ยวกับการแผ่ขยาย (Generality)** ประสบการณ์บางอย่างจะช่วยให้บุคคลมีความคาดหวังว่า ตนสามารถนำสิ่งที่รอบรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้

3. **มิติเกี่ยวกับความเข้มแข็งหรือความมั่นใจ (Strength or Confidence)** หากว่าบุคคลไม่มั่นใจในความสามารถของตน เมื่อประสบเหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ ก็จะทำให้ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองลดลง แต่ในทางตรงกันข้าม หากมีความเข้มแข็งหรือมีความมั่นใจมาก บุคคลก็就会有ความมานะพยายาม แม้จะประสบเหตุการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่คาดหวังก็ตาม จะทำให้มีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura สามารถสรุปได้ว่า ความสำคัญของการรับรู้และการคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลที่เป็นแรงจูงใจภายใน (Cognitive Motivational Mediator) ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่มีความคาดหวังความสามารถของตนได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงประสบความสำเร็จในการทำงาน และบุคคลจะมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นในการแสดงพฤติกรรม หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ได้ผลตามความคาดหวังนั้น

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory หรือ VIE Theory)

ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (1970 อ้างใน สงวน สุทธิเลิศอรุณ , 2543) กล่าวว่า ความคาดหวังหมายถึงการที่มนุษย์จะกำหนดความเป็นไปได้ในการที่จะได้รับผลตอบแทน หรือรางวัล หรือความก้าวหน้า โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความพยายาม ความขยัน ความอดทน และการใช้อิทธิพลอื่นๆ ใส่เข้าไปในกระบวนการทำงาน เพื่อให้ความคาดหวังเป็นผลสำเร็จ

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) หรือ VIE Theory มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

1. **คุณค่าของผลงานที่ทำ (Valence)** หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีผลต่อผลลัพธ์ (Outcomes) ของการกระทำที่เกิดจากการทำงาน ระดับความพึงพอใจที่บุคคลคาดหวังจะมาจากการให้คุณค่าต่อการทำงาน ถ้าเป็นงานที่มีคุณค่าสูง ส่งผลให้มีความพึงพอใจสูงมากตามด้วย

2. **เครื่องมือ (Instrumentality)** หมายถึง เครื่องมือ วิธีการในการเชื่อมโยงผลลัพธ์อย่างหนึ่งไปสู่ผลลัพธ์อีกอย่างหนึ่ง หรือกล่าวได้ว่า เป็นวิธีการที่บุคคลเชื่อว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ (Outcomes) ที่น่าพอใจ (Valence) ที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (Goal) ที่ตั้งไว้

3. **ความคาดหวัง (Expectancy)** หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้นๆ บุคคลที่มีความต้องการ และมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นต้องพยายามกระทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการ หรือสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองแล้วตามความคาดหวังบุคคลจะได้รับความพึงพอใจ ขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไปอีกเรื่อยๆ

จากทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom สามารถสรุปได้ว่า บุคคลจะมีความคาดหวังและจะแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้ซึ่งผลลัพธ์ที่ต้องการ และถ้าผลลัพธ์นั้นตอบสนองตามความคาดหวังแล้ว บุคคลจะเกิดความพึงพอใจ และก็จะคาดหวังในสิ่งที่มีระดับสูงขึ้นไป

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนของ Blau (1964 อ้างใน สัญญา สัญญา วิวัฒน์, 2550) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนว่า มนุษย์เป็นสัตว์เศรษฐกิจก้าวหน้า (Advanced Economic Man) โดยมนุษย์ไม่ได้มุ่งแต่จะบรรลุเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งแล้วจะทิ้งเป้าหมายอื่นทั้งหมด มนุษย์ชอบอะไรไม่คงที่ มนุษย์ไม่เคยมีข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ อย่างสมบูรณ์ มนุษย์มีข้อจำกัดทางสังคมในการเลือกทางออกทางใดทางหนึ่ง นอกจากนั้น มูลค่าของสินค้าในตลาดไม่สามารถกำหนดได้ด้วยมาตรวัดแบบเดียว (เช่นคิดเป็นเงิน) หากสามารถวัดด้วยมาตรอื่น (เช่นความพอใจ ความภูมิใจ การตรงกับวัตถุประสงค์ที่จะใช้) ได้อีกด้วย โดยมีหลักการแลกเปลี่ยนดังนี้

1. ยิ่งบุคคลคาดหวังว่าจะได้กำไร จากการกระทำกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ ยิ่งมีแนวโน้มจะกระทำกิจกรรมนั้นมากขึ้น โดยมีหลักการ คือ กำไรที่คาดหวัง (Expected Profit) ซึ่งก็คือ รางวัลที่คาดหวังว่าจะได้กำไรจากการทำกิจกรรมนั้น โดยกำไรอาจเป็นรูปของรางวัล ฯลฯ เพื่อเป็นสิ่งที่แลกเปลี่ยน หรือ กิจกรรมแลกเปลี่ยน (Exchange Activities) หมายถึงเฉพาะถึงพฤติกรรมที่มุ่งเป้าหมายหรือมุ่งรางวัลสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือผู้กระทำที่ทำการเลือกทางเลือกต่างๆ อันเป็นกลุ่มกิจกรรมที่เมื่อทำแล้ว จะส่งผลให้เกิดรางวัลที่คาดหวังขึ้นมา ซึ่ง

บุคคลจะเลือกทำกิจกรรมที่คาดว่าจะได้รับรางวัลจากกิจกรรมนั้น ยิ่งหวังมากเท่าไร ก็ยิ่งทำกิจกรรมนั้นแน่นอน

2. ยิ่งบุคคลหนึ่งได้ทำการแลกเปลี่ยนรางวัลกับอีกบุคคลหนึ่งบ่อยมากขึ้นเพียงใด ยิ่งมีโอกาสเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นและความผูกพันนี้จะกำกับกิจกรรมแลกเปลี่ยนของคนทั้งสองที่จะตามมาภายหลัง โดยมีหลักการ คือ รางวัล (Reward) และ ความผูกพันระหว่างกัน (Reciprocal Obligation) ซึ่งรางวัลตอบแทนนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกันหรือเหมือนกัน อาจแตกต่างกันได้ โดยทั้งสองฝ่ายเห็นว่าสิ่งตอบแทน หรือรางวัลนั้นเป็นสิ่งคู่ควรกัน จึงได้แลกเปลี่ยนกัน และเมื่อแลกเปลี่ยนรางวัลกันนานเข้าบ่อยขึ้น ก็จะก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างกัน หรือความผูกพันต่างตอบแทน หรือบรรทัดฐานแห่งการตอบแทนกัน (Norm Reciprocity) ซึ่งเป็นมาตรฐานสังคมที่บังคับให้บุคคลตอบแทนสิ่งที่ผู้อื่นให้ ซึ่งอาจเรียกว่าของขวัญ รางวัล หรืออะไรก็ได้แล้วแต่ เพื่อให้ความสัมพันธ์ของสองฝ่ายดำรงอยู่

นอกจากนี้ สามารถอธิบายหลักการการแลกเปลี่ยนได้อีกแนวทางหนึ่งว่า เมื่อสองฝ่ายทำประโยชน์ให้กันนานเข้าจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกันและสามารถยืนยาว ส่งผลต่อกิจกรรมภายหลังได้ เพราะเมื่อทั้งสองฝ่ายทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนสิ่งตอบแทนระหว่างกันเป็นระยะเวลานาน จะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันจนรู้จักมักคุ้น มีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยไม่ใช่คนแปลกหน้า จึงมีความคล่องตัวในการแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ และการทำกิจกรรม ยิ่งขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนจะมีลักษณะรวมหมู่ (Collective) มากขึ้น โดยจะเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานสังคม ซึ่งเป็นเรื่องของกลุ่มคน หรือสังคมของมนุษย์

3. ยิ่งความผูกพันต่างตอบแทนถูกฝ่าฝืนมากยิ่งขึ้นเพียงใด คู่สัมพันธ์ผู้เสียประโยชน์ก็จะยิ่งแสดงสิทธิานุวัติทางลบ (Negative Sanction) มากยิ่งขึ้นเพียงนั้น ซึ่งอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการตอบโต้ทางลบกับคู่สัมพันธ์ ดังนั้นจากคู่สัมพันธ์ที่ต่างได้รับประโยชน์ด้วยกัน อาจกลายเป็นศัตรูคู่แข่งได้ และหลักการแลกเปลี่ยนแบบนี้จะเกิดในกรณีที่บรรทัดฐานต่างตอบแทนถูกฝ่าฝืน และคู่สัมพันธ์ฝ่ายหนึ่งละเลยสิ่งที่ควรทำ คือ การตอบแทนการกระทำประโยชน์ของคู่สัมพันธ์

4. ยิ่งบุคคลยิ่งได้รับรางวัลที่คาดหวังไว้จากการกระทำใดการกระทำหนึ่งโดยเฉพาะบ่อยมากขึ้นเพียงใด บุคคลนั้นยิ่งลดคุณค่าของกิจกรรมนั้นลงพร้อมทั้งยังลดการกระทำกิจกรรมเฉพาะนั้นด้วย

5. ยิ่งความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนมีความมั่นคงมากขึ้นเพียงใด ความเป็นไปได้ที่จะใช้บรรทัดฐานแห่งการแลกเปลี่ยนอย่างยุติธรรม (Norms of Fair Exchange) ก็ยิ่งมีมากขึ้น โดยมีหลักการ คือ ความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนที่มั่นคง (Established Exchange Relations), ความสัมพันธ์แลกเปลี่ยน (Exchange Relation) หรือการแลกเปลี่ยน (Exchange) หมายถึง การกระทำที่มุ่งหวังการตอบแทน (รางวัล) จากผู้อื่น และผู้ที่แลกเปลี่ยนจะหยุดการกระทำกิจกรรมเมื่อไม่สมหวัง หากผู้แลกเปลี่ยนไม่ว่าจะเป็นสองคน หรือมากกว่า ต่างปฏิบัติการทดแทนแลกเปลี่ยนรางวัลต่อกันเป็นเวลานานและยอมแลกเปลี่ยนอย่างยุติธรรม จะก่อให้เกิดแนวโน้มที่จะทำให้เกิดบรรทัดฐาน หรือมาตรฐานสังคมในการแลกเปลี่ยนอย่างยุติธรรมอย่างมากขึ้น และจะทำให้เกิดความสัมพันธ์มั่นคง โดยความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้แลกเปลี่ยนเป็นบรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) อันเป็นภาวะที่อยู่เหนือระดับบุคคล เป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้น จึงไม่ได้วัดกันด้วยใจ หรือความรู้สึกอย่างเดียว หากมีสาเหตุ หรือปัจจัยอื่น เช่น คักดีศรีอำนาจ ฐานะทางสังคมของคู่สัมพันธ์ หรือความคงอยู่ของกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

6. ยิ่งมีการปฏิบัติการตามบรรทัดฐานแห่งความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยนน้อยลงไปเท่าใดคู่สัมพันธ์ที่ไม่ได้รับความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยนก็จะยิ่งใช้สิทธิทานุมัติทางลบต่ออีกฝ่ายหนึ่งมากขึ้น ทำให้การฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่คู่สัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายยึดถือปฏิบัติสืบกันมา ซึ่งผู้เสียผลประโยชน์ จะใช้สิทธิทานุมัติทางลบ หรือโต้ตอบทางลบ ซึ่งเป็นมาตรการควบคุมทางสังคมด้านการลงโทษ ผู้ฝ่าฝืนมาตรฐานของสังคม

7. ยิ่งความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเกิดความสมดุลและความมั่นคงขึ้นในบางหน่วยสังคมก็ยิ่งเป็นไปได้มากกว่า การแลกเปลี่ยนในหน่วยสังคมอื่น จะไม่สมดุลและไม่มั่นคง หากสังคมใดมุ่งให้เกิดความมั่นคงสมดุลในการแลกเปลี่ยนของสังคมเฉพาะบางหน่วย สังคมอื่นๆ บางหน่วยก็จะมี การฝ่าฝืนบรรทัดฐานแห่งความยุติธรรมมากขึ้น นั่นคือแนวคิดเกี่ยวกับสัจธรรมในชีวิตสังคมของมนุษย์ มีสองทางระหว่างความมั่นคง สมดุล และความตึงเครียดในสังคมเสมอ

จากทฤษฎีแลกเปลี่ยนของ Blau สามารถสรุปได้ว่า ความคาดหวังส่งผลต่อการกระทำ โดยบุคคลที่คาดหวังผลที่ได้รับจากกิจกรรมมากเท่าใด จะส่งผลให้มีแรงกระตุ้นที่จะกระทำสิ่งนั้นมากขึ้น ซึ่งรางวัลจากความคาดหวังอาจมิใช่เงิน แต่เป็น ความพอใจ ความภูมิใจ ความตรงตามที่คาดหวัง

แนวคิดเกี่ยวกับคนเมือง

ความหมายของเมือง (Urban Area) คือ บริเวณที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างหนาแน่น เป็นชุมชน (Community) และประชากรส่วนใหญ่มีได้มีอาชีพเกษตรกรรม มีศูนย์กลางทางด้านการบริหาร การปกครอง ธุรกิจการค้า มีการติดต่อสื่อสาร มีสิ่งก่อสร้าง ถนนหนทาง ทั้งภายในภายนอกเมือง และระหว่างเมือง มีลักษณะเฉพาะทางด้านกายภาพที่มีความแตกต่างจากชนบท ประพรีร์ วีริยะสมบูรณ์ (2549) อ้างใน จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ , 2549) สามารถอธิบายเกี่ยวกับลักษณะเมืองได้ ดังนี้

ลักษณะของเมือง

ความเป็นเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประชากรของประเทศที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง อันเป็นผลมาจากการที่ประชาชนเคลื่อนย้ายถิ่นฐานจากชนบทเข้าสู่เมืองหรือไปตั้งถิ่นฐานอยู่กันหนาแน่นบริเวณใดบริเวณหนึ่งในเมือง อีกนัยหนึ่งว่าเป็นกระบวนการซึ่งชนบทเปลี่ยนแปลงมาเป็นเมือง ประพรีร์ วีริยะสมบูรณ์ (2549) อ้างถึงใน จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2549) กล่าวว่า ความเป็นเมืองเป็นกระบวนการทางนิเวศวิทยาอย่างหนึ่งที่มีรูปแบบการใช้ที่ดินและการขยายตัวของเมืองแตกต่างกันออกไป รูปแบบของกระบวนการทางนิเวศวิทยาที่นิยมนำมาใช้ อธิบายการขยายตัวของความเป็นเมืองมี 4 ทฤษฎีหลักดังนี้

1. **ทฤษฎีรูปดาว (Star Theory)** กล่าวว่า การขยายตัวของเมืองนั้นเกิดมาจากบริเวณศูนย์กลางของเมืองที่เป็นที่รวมของเส้นทางคมนาคมสายหลักของเมือง อิทธิพลของเส้นทางคมนาคมจะมีผลทำให้เมืองขยายตัวออกไปตามเส้นทางรถยนต์ รถใต้ดิน และรถไฟ ประชาชนส่วนใหญ่จะนิยมอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นบริเวณใกล้เคียงกับเส้นทางคมนาคมดังกล่าวในระยะเวลาที่สามารถเดินไปถึงได้สะดวก ต่อมาภายในเมืองได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมดีขึ้น ประชาชนภายในเมืองนิยมใช้รถยนต์กันมากขึ้น พื้นที่ว่างที่อยู่ระหว่างเส้นทางคมนาคมก็จะมีประชาชนเข้าไปอาศัยอยู่กันหนาแน่นมากขึ้น พื้นที่ว่างดังกล่าวก็เชื่อมต่อกันเป็นพื้นที่เดียวกัน

2. **ทฤษฎีวงแหวน (Concentric Zone Theory)** กล่าวว่า การขยายตัวของเมืองจะมีลักษณะเป็นรูปแบบวงแหวน เป็นรัศมีวงกลมต่อเนื่องจากเขตศูนย์กลาง และแบ่งพื้นที่ของเมืองออกเป็น 5 เขต ดังนี้

เขตที่ 1 เป็นเขตศูนย์กลางธุรกิจ (The Central Business District: C.B.D.) ประกอบด้วยร้านค้า ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล โรงแรม ธนาคาร และสำนักงานทางเศรษฐกิจ การปกครอง และกฎหมาย เป็นต้น เขตที่มีคนหนาแน่นเวลากลางวันเพื่อทำธุรกิจและงานตามหน่วยงานต่างๆ ในเขตนี้มีคนจำนวนน้อยที่ดื่มน้ำร้อนอยู่อย่างถาวร เพราะส่วนใหญ่จะเดินทางไปพักอาศัยอยู่ที่เขตรอบนอก

เขตที่ 2 เป็นเขตศูนย์กลางการขนส่ง (The Zone in Transition) หรือบางครั้งอาจเรียกว่าเป็นเขตขายส่งและอุตสาหกรรมเบา (Wholesale and Light Manufacturing Zone) รวมทั้งเป็นย่านโรงงานอุตสาหกรรมเก่าๆ เป็นเขตที่มีปัญหาสังคมจำนวนมาก เช่น มีอัตราของการก่ออาชญากรรมสูง เป็นบริเวณของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำที่อพยพมาจากชนบท พักอาศัยอยู่ในบ้านราคาถูกและทรุดโทรมใกล้ๆ โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน แต่เมื่อคนกลุ่มนี้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ก็จะย้ายออกไปอยู่ในที่แห่งใหม่ กรรมสิทธิ์การครอบครองที่ดินในเขตนี้จะเป็นของชนชั้นสูงที่ดำเนินกิจการในลักษณะของการให้ผู้อื่นเช่า ผู้พักอาศัยในเขตนี้มีจำนวนน้อยที่มีที่ดินเป็นของตนเอง

เขตที่ 3 เป็นเขตที่อยู่อาศัยของกรรมกรและผู้ใช้แรงงาน (The Zone of Workingmen's Homes) ที่ย้ายออกมาจากเขตศูนย์กลางการขนส่ง สภาพที่อยู่อาศัยของคนในเขตนี้จะมีสภาพดีกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตศูนย์กลางการขนส่ง บ้านเรือนจะปลูกอยู่ในระยะห่างกันไม่ชิดติดกันเหมือนกับชุมชนแออัด และเมื่อครอบครัวใดมีฐานะดีขึ้นอาจย้ายออกไปอยู่ในเขตชนชั้นกลางต่อไป

เขตที่ 4 เป็นเขตชนชั้นกลาง (The Middle Class Zone) มีที่พักอาศัยประเภทห้องชุด โรงแรม บ้านเดี่ยวสำหรับครอบครัวเดียว ผู้อาศัยอยู่ในเขตนี้ส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง เจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ พ่อค้า และรวมถึงชนชั้นผู้บริหารระดับกลาง

เขตที่ 5 เป็นเขตที่พักอาศัยชานเมือง (The Commuters' Zone) มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกในการเดินทางเข้าไปทำงานหรือประกอบธุรกิจในเมือง เขตนี้จะมีทั้งชนชั้นกลางค่อนข้างสูงและชนชั้นสูง ที่เดินทางด้วยรถประจำทางและรถส่วนตัวเข้าไปทำงานเมืองและกลับออกมาพักอาศัยในเขตนี้

3. **ทฤษฎีเสี้ยววงกลม (Sector Theory)** กล่าวว่า รูปแบบของการขยายตัวของเมืองจะเหมือนกับเสี้ยววงกลมหรือรูปขนมพาย (Pie-Shaped) และในแต่ละเมืองจะพบว่า การขยายตัวของเมืองออกไปยังพื้นที่ด้านนอกจะเป็นรูปเสี้ยววงกลม ซึ่งอาจเป็นหนึ่งเสี้ยววงกลมหรือมากกว่าหนึ่งเสี้ยววงกลม และการขยายตัวของเมืองจะมีลักษณะดังนี้

3.1 การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามเส้นทางการคมนาคมขนส่ง ที่เชื่อมไปยังศูนย์กลางทางการค้าและที่อยู่อาศัยบริเวณอื่นๆ

3.2 การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามพื้นที่สูงและแม่น้ำ ลำคลองในเขตพัฒนาอุตสาหกรรม

3.3 การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามที่อยู่อาศัยของชุมชนชั้นสูงของสังคม ห้องพักอาศัยราคาสูงมักจะเกิดขึ้นบริเวณย่านธุรกิจใกล้ๆ กับเขตที่อยู่อาศัยเก่า

3.4 เขตที่อยู่อาศัยค่าเช่าราคาสูง จะตั้งอยู่ติดกับเขตที่อยู่อาศัยค่าเช่าราคาปานกลาง

4. **ทฤษฎีหลายจุดศูนย์กลาง (Multiple-Nuclei Theory)** กล่าวว่า การขยายตัวของเมืองเกิดมาจากหลายจุดศูนย์กลาง ไม่ได้เกิดมาจากศูนย์กลางที่ใดที่หนึ่งเพียงแห่งเดียว เพราะในยุคปัจจุบันเมืองอุตสาหกรรม มีการพัฒนาศูนย์กลางด้านธุรกิจ ศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรม และศูนย์กลางด้านที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นจากแนวความคิดการขยายตัวของเมืองว่าเกิดจากหลายจุดศูนย์กลางมี 4 ประการดังนี้

4.1 ธุรกิจแต่ละประเภทมีความ ต้องการใช้ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน ธุรกิจที่ต้องการใช้ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกเหมือนกัน จะมารวมตัวอยู่บริเวณที่มีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ใช้เหมือนกัน เช่น เขตค้าปลีกจะตั้งอยู่ในทำเลที่ลูกค้าสามารถเดินทางเข้ามาซื้อสินค้าได้ง่ายและสะดวกจากทุกทิศทางของเมือง เขตเมืองท่าจะตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำหรือทะเล เขตอุตสาหกรรมหนักเป็นเขตที่ต้องการพื้นที่ขนาดใหญ่ที่ติดกับเส้นทางคมนาคมขนส่ง เช่น แม่น้ำ ทะเล ถนน หรือใกล้กับเส้นทางรถไฟเพื่อสะดวกในการขนส่ง เป็นต้น

4.2 ธุรกิจที่เหมือนกันมักจะมีการรวมตัวอยู่บริเวณเดียวกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงการค้าจากการเปรียบเทียบและเลือกซื้อสินค้าของลูกค้า เช่น ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์จะไปรวมกลุ่มเป็นย่านขายรถยนต์ ทำให้ผู้ซื้อสามารถเปรียบเทียบคุณสมบัติและราคากับผู้ค้ารายอื่นๆ ได้ง่าย

4.3 การใช้ที่ดินของธุรกิจที่แตกต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้งต่อกันและไม่สามารถอยู่รวมกันได้ เช่น พื้นที่สำหรับอยู่อาศัยไม่สามารถอยู่ในบริเวณเดียวกับเขตอุตสาหกรรม เพราะพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยต้องการความสงบ มีการขนส่งที่ดี และไม่มีปัญหามลภาวะ แต่เขตอุตสาหกรรมเป็นเขตที่มีเสียงดัง มีการขนส่งและใช้ยานพาหนะทั้งวัน และมีปัญหามลภาวะ

4.4 บริเวณที่มีราคาที่ดินสูงมากเป็นอุปสรรคทำให้ธุรกิจบางประเภทไม่สามารถเข้าไปทำธุรกิจได้ เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าที่ดินในราคาแพงทำให้ไม่คุ้มกับการลงทุนและผลกำไรที่ได้รับ นักลงทุนจึงต้องหาทำเลที่ตั้งแหล่งใหม่ที่เหมาะสมกับธุรกิจของที่จะดำเนินการ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเมือง สามารถสรุปได้ว่า ความเป็นเมือง คือ กระบวนการที่ประชากรมาอยู่รวมกันมากขึ้น ทั้งด้านจำนวนประชากร และความหนาแน่นของประชากร ณ บริเวณใดบริเวณหนึ่ง โดยกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมหลากหลายชนิด จึงดึงดูดให้ผู้คนเคลื่อนย้ายเข้ามาสู่พื้นที่ ทำให้มีความหนาแน่นของประชากรสูง เมื่อคนจำนวนมากมาอยู่ในพื้นที่จำกัด ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันในสังคมเมือง จึงนำไปสู่การทำกิจกรรมนันทนาการ เพื่อช่วยคลายความตึงเครียด สร้างความสุข และตอบสนองตามวิถีชีวิตสังคมเมือง

ลักษณะของคนเมือง

จากรายงานการประชุมวิชาการประจำปี 2550 เรื่องประชากรและสังคม ครั้งที่ 3 ปราโมทย์ ประสาทกุล (2550) กล่าวว่า คนเมืองสามารถแบ่งลักษณะได้ ดังนี้

1. คนอยู่ในเมืองตามทะเบียนบ้าน
2. คนอยู่ในเมืองโดยไม่มีทะเบียนบ้าน

3. คนที่เข้ามาทำงาน หรือศึกษาในเมือง

4. คนเดินทางเข้าเมืองแบบไปเช้าเย็นกลับ

5. คนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และรอบๆ เขตเทศบาล

ประไพร์ วิริยะสมบูรณ์ (2549 อ้างใน จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2549) กล่าวว่า เมืองประกอบไปด้วยประชากรจำนวนมากอยู่กันอย่างหนาแน่น และมีความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคลและกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีวัฒนธรรมย่อยจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันในค่านิยม ทักษะคติ จารีตประเพณี และแบบแผนการดำเนินชีวิต โดยคนเมืองมีลักษณะดังนี้

1. คนเมืองมีความแตกต่าง และมีการแบ่งชนชั้นทางสังคม

2. คนเมืองมีลักษณะอาชีพที่หลากหลาย โดยคนที่มีอาชีพดีเป็นที่ยกย่องของสังคมอยู่ในชนชั้นสูง และลดหลั่นกันลงมาตามประเภทของงาน หรืออาชีพ

3. คนเมืองมีค่านิยมทางด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ โดยมีการแข่งขันในการทำงาน เพื่อให้มีวัตถุสิ่งของต่าง ๆ โดยเป็นเครื่องบอกฐานะทางสังคมของบุคคล

4. คนเมืองมีการเคลื่อนย้ายทางสังคมสูง อาทิ การเปลี่ยนงาน เปลี่ยนสถานภาพทางสังคม ทางเศรษฐกิจ เปลี่ยนที่อยู่อาศัย ฯลฯ เป็นประจำ

5. คนเมืองมีลักษณะครอบครัวเดี่ยว สามีภรรยา มีความเสมอภาคกัน ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีน้อย เพราะไม่มีเวลาพบปะสังสรรค์กัน

6. คนเมืองมีการควบคุมทางสังคมในลักษณะทางการ โดยมีกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ควบคุม

จากแนวคิดลักษณะคนเมือง สามารถสรุปได้ว่า คนเมืองมีความแตกต่างกันในความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ จารีตประเพณี และแบบแผนการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่นำไปสู่ กิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามของบุคคลในสังคมเมืองของกรุงเทพมหานคร

ความหนาแน่นของคนเมืองกรุงเทพมหานคร

จากรายงานการประชุมวิชาการประจำปี 2550 เรื่องประชากรและสังคม ครั้งที่ 3 กาญจนนา ตั้งชลทิพย์ (2550) กล่าวว่า กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ 1,568.7 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.3 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศไทย (513,115 ตารางกิโลเมตร) และเมื่อจัดอันดับเรียงตามขนาดพื้นที่ทั้ง 76 จังหวัด กรุงเทพมหานครจะมีขนาดพื้นที่อยู่ที่อันดับ 68 ของประเทศ ซึ่งมีพื้นที่ใหญ่กว่าอีกเพียง 8 จังหวัดเท่านั้น คือ ปทุมธานี สมุทรปราการ อ่างทอง สมุทรสาคร สิงห์บุรี นนทบุรี ภูเก็ต และสมุทรสาคร

ในปี 2549 กรุงเทพมหานครมีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ 3,631 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ขณะที่ประเทศไทยมีความหนาแน่นของประชากร 122.4 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร และจังหวัดนนทบุรีมีความหนาแน่นของประชากรเป็นอันดับสองของประเทศ คือ 1,605.4 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร ซึ่งความหนาแน่นของประชากรเป็นตัวเลขแสดงความแออัดของประชากร ยิ่งมีความหนาแน่นของประชากรมาก ประชากรยิ่งอยู่กันอย่างแออัดมาก

กรุงเทพมหานครมีความแตกต่างของพื้นที่ด้านการกระจายตัวของประชากร และการใช้ที่ดิน ในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างสูง ส่วนใหญ่เป็นเขตธุรกิจการค้า และสถานที่สำคัญๆ และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากศูนย์กลางเมืองมาก มีความหนาแน่นของประชากรน้อยลง และยังมีพื้นที่ส่วนที่เป็นเกษตรกรรมอยู่ จึงมีลักษณะเศรษฐกิจผสมผสานของเกษตรกรรม การค้า และอุตสาหกรรม

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหนาแน่นของคนเมืองกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ว่า กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และมีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างสูง ทำให้เกิดการแบ่งชนชั้นทางสังคม โดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดความเร่งรีบ การดิ้นรน ภาวะตึงเครียดจากการทำงาน และการดำเนินชีวิตประจำวันมีเวลาว่าง

จำกัด ส่งผลให้ต้องเลือกกิจกรรมนันทนาการที่ตนสนใจ และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างความสมดุล และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของคนเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับนันทนาการ

ความหมายของนันทนาการ

สมบัติ กาญจนกิจ (2546) กล่าวว่า นันทนาการ เดิมมาจากคำว่า “สันทนาการ ” (Recreation) ซึ่งหมายถึง การพูด การสนทนา ซึ่งกันและกัน ถือเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เช่นกัน แต่ความหมายยังไม่ตรงกับคำว่า “Recreation” นักต่อมาศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชธน หรือนามปากกา “เสถียรโกเศศ ” ได้บัญญัติคำศัพท์ภาษาไทยขึ้นมาใหม่เป็น “นันทนาการ” มาจากคำว่า “นันทน” สันนิษฐานคำว่า “อาการ” หมายถึง ลักษณะอาการแห่งความสนุกสนาน ร่าเริงคำว่า “Recreation” เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า “Recreatio” หมายความว่า การสร้างใหม่หรือการทำให้เกิดขึ้นใหม่ หรือการทำให้สดชื่นขึ้นใหม่ สำหรับความหมายของคำว่า “นันทนาการ” หรือ “Recreation” สามารถสรุปแนวความคิดและความหมายของนันทนาการได้ 4 ความหมาย ดังนี้

1. **นันทนาการ** หมายถึง การทำชีวิตให้สดชื่น การเสริมสร้างพลัง ขึ้นใหม่หลังจากที่ร่างกายได้ใช้พลังงานแล้ว เกิดเป็นความเหนื่อยเมื่อยล้าทางร่างกาย จิตใจ และสมอง เมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการจะช่วยขจัดหรือผ่อนคลายความเหนื่อยล้าทางกายและจิตใจของบุคคล
2. **นันทนาการ** หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลเข้าร่วมในเวลาว่างโดยไม่ มีการบังคับ หรือเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ มีผลก่อให้เกิดการพัฒนาทางอารมณ์สุข รวมทั้งความสนุกสนาน หรือความสงบสุข และกิจกรรมนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมอาสาสมัคร ศิลปวัฒนธรรม งานอดิเรก การละคร ดนตรี กิจกรรมเข้าจังหวะ นันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง เป็นต้น
3. **นันทนาการ** หมายถึง กระบวนการ หรือประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ โดยอาศัย กิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาว่างเป็นสื่อกลาง ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของบุคคล

4. **นันทนาการ** หมายถึง สถาบันทางสังคมหรือแหล่งศูนย์กลางของสังคมที่จะให้บุคคล หรือสมาชิกของสังคมได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ อันจะก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางด้าน จิตใจ และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งโดยปกติรัฐจะมีหน้าที่จัดแหล่งนันทนาการใน รูปแบบต่างๆ ให้ อาทิเช่น สวนสาธารณะในเมือง สวนหย่อม ศูนย์เยาวชน ห้องสมุดประชาชน ดนตรีสำหรับประชาชน วนอุทยาน และอุทยานแห่งชาติ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของนันทนาการ สามารถสรุปได้ว่า ประสพการณ์หรือการ กระทำกิจกรรมใดๆ ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้เลือกสรรเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับ ทั้งทางตรงและทางอ้อม การกระทำกิจกรรมนั้นจะต้องกระทำในเวลาว่างจากงานประจำ หรือ ภารกิจประจำอื่นๆ

ลักษณะของนันทนาการ

บุญเสริม อุทัยผล (2530) กล่าวว่า ความหมายของการนันทนาการมีหลายอย่าง และมี รูปแบบหลากหลาย จัดเป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสแก่คนทั่วไปในทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ที่ เป็นความพึงพอใจเฉพาะ เพราะกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่ ระบายออกถึงลักษณะที่เป็น ความต้องการของมนุษย์ ความต้องการทางกายภาพ และจิตใจ กิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่ เกิดจากความสมัครใจในการเข้าร่วม ในช่วงโอกาสที่เป็นเวลาว่าง โดยมีลักษณะเฉพาะดังต่อไปนี้

1. **เป็นกิจกรรม** นันทนาการประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ มีทั้งการเล่น ที่ต่างชนิดกันไป อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาร่างกาย จิตใจหรืออารมณ์ โดยใช้พลังงาน หรือโอกาสช่วงเวลา ว่างที่มีอยู่โดยมุ่งหวังเพื่อความสนุกสนาน ออกกำลังกาย ผ่อนคลายอารมณ์ และเสริมสร้าง สมรรถภาพทางกาย

2. **มีหลายรูปแบบ** นันทนาการประกอบด้วยกิจกรรมรูปแบบหลากหลาย เนื่องจาก ความต้องการ ความสนใจ ความปรารถนา หรือรสนิยมของคนเราที่แตกต่างกัน ดังนั้นกิจกรรม นันทนาการเป็นการแสดงออกได้หลายรูปแบบไม่มีข้อจำกัด เพียงแต่ได้รับความสนุกสนานและพึง พึงพอใจเป็นหลัก ซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของงานพบปะสนทนา งานอดิเรก เล่นกีฬา กิจกรรมดนตรี เพลง ร้องเพลง เขียนภาพ ศิลปะ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ หรือเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนตามโอกาสที่มีเป็นต้น

3. **เป็นกิจกรรมที่มีแรงจูงใจเป็นเครื่องตัดสินใจ** การตัดสินใจที่จะเลือกเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนทางการต่างๆ นั้นเกิดจากแรงจูงใจ และความสนใจเป็นที่ตั้ง บุคคลมักเข้าร่วมด้วยความสนใจ และเกิดความพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4. **เป็นกิจกรรมที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา** นั้นหนการเป็นกิจกรรมที่อาศัยโอกาส เวลาว่างที่จะเข้าร่วมด้วยความพึงพอใจเป็นเครื่องตัดสินใจ จึงไม่มีขอบเขตจำกัดของเวลา แต่จะขึ้นอยู่กับโอกาสของแต่ละบุคคลที่จะเข้าร่วม อาจจะเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ หรือเข้าร่วมเป็นประจำตามโอกาสที่มี หรือในช่วงใดช่วงหนึ่งที่ว่าง

5. **เป็นกิจกรรมที่อาสาด้วยความเต็มใจ** นั้นหนการเป็นกิจกรรมที่กระทำด้วยความเต็มใจ ไม่สามารถบังคับได้ โดยมีการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจพร้อมใจ เกิดความภาคภูมิใจโดยไม่มีการบังคับ

6. **เป็นกิจกรรมบำบัด** นั้นหนการเป็นกิจกรรมที่ใช้เพื่อการบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ และบำบัดพักฟื้น ทางกายและจิตที่ดี ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานผ่อนคลาย จัดเป็นกิจกรรมบำบัดทางกาย ทางจิต และอารมณ์

7. **เป็นปฏิบัติการสากลและพิสูจน์ได้** นั้นหนการเป็นกิจกรรมการแสดงออกทางกายภาพและจิตวิทยาของกลไกร่างกายมนุษย์ ไม่มีขีดจำกัดในเรื่องเวลา สถานที่ เชื้อชาติ และศาสนา ทุกคนเข้าร่วมด้วยความพอใจของตนตามโอกาสและในสถานที่ต่างๆ

8. **เป็นสิ่งที่จริงจังและมีจุดหมาย** นั้นหนการเป็นกิจกรรมมีคุณค่าสาระ มีจุดหมายมุ่งหมายก่อให้เกิดความสุข การเรียนรู้ พัฒนาอารมณ์ และวุฒิภาวะ นอกจากจะเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ยังได้รับความรู้ ทักษะความชำนาญด้วย

9. **เปลี่ยนแปลงยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม** นั้นหนการเป็นกิจกรรมที่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม สามารถจัดขึ้นได้ง่ายตามสภาพปัจจุบันที่ต้องการ

จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของนันทนาการ สามารถสรุปได้ว่า นันทนาการมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับชีวิต โดยเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเรา เพื่อให้เกิดความสุขต่อตนเอง ความรัก ความอบอุ่นภายในครอบครัว ความสัมพันธ์ของบุคคลระหว่างกลุ่ม และชุมชน

ประโยชน์ของนันทนาการ

ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ด้วยความหลากหลายทำให้เกิดอาชีพที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยบางคนต้องทำงานหนักตลอดไม่มีเวลาว่างที่จะพักผ่อนหย่อนใจและไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ บุญเสริม อุทัยผล (2530) กล่าวว่า บุคคลควรจะนำประโยชน์ของนันทนาการมาปรับใช้กับชีวิตของตน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และช่วยขจัดปัญหาต่างๆ ดังนี้

1. **ช่วยให้คนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์** ตามปกตินอกจากทุกคนมีเวลาทำงาน เวลานอน และทำกิจวัตรประจำวันแล้ว แต่ละคนยังมีเวลาว่างเหลืออีกประมาณวันละ 5 - 7 ชั่วโมง ซึ่งสามารถนำเวลาว่างนี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วยการร่วมกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อตนเอง หรือสังคมดีกว่าปล่อยเวลาให้เปล่าประโยชน์ หรือเสียเวลาไปกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข
2. **ช่วยให้บุคคลในอาชีพต่างๆ ได้พักผ่อน** กิจกรรมนันทนาการช่วยให้คนมีโอกาสร่วมคลายความเหน็ดเหนื่อย มีการร่วมสนุกในกิจกรรมที่ชอบและสนใจ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์
3. **ช่วยในทางสุขภาพจิต** สังคมปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้ผู้คนประสบกับปัญหาต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ อาจทำให้สุขภาพจิตเสื่อม แต่การประกอบ กิจกรรมนันทนาการทำให้สุขภาพดีแจ่มใสปราศจากความกังวลช่วยแก้ไขสุขภาพจิตเสื่อมได้ด้วย
4. **ช่วยป้องกันอาชญากรรมและความประพฤติเกเรของเด็ก** ปัจจุบันนี้มีปัญหาจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ซึ่งเนื่องจากวัยรุ่นเหล่านั้นใช้เวลาว่างไปในทางที่ผิด เช่น ลักขโมย ก่ออาชญากรรม ฯลฯ กิจกรรมนันทนาการสามารถช่วยป้องกันอาชญากรรมและความประพฤติเกเรของเด็กได้

5. **ช่วยบำรุงขวัญ สร้างความแข็งแรง และความอดทนของทหาร ตำรวจ** จันทนาการทำให้ทหาร ตำรวจมีร่างกายแข็งแรงและมีอารมณ์รื่นเริง สนุกสนาน ไม่ว่าในยามสงบหรือในยามสงคราม เช่น การที่นักวิ่งไปแสดงถึงความบันเทิงแก่ทหาร ตำรวจ ถือว่าเป็นสิ่งที่ช่วยบำรุงขวัญบำรุงใจ ทำให้ทหาร ตำรวจมีกำลังใจ มีความแข็งแรง อดทนทำงานต่อหน้าที่ และบ้านเมือง

6. **ส่งเสริมให้เกิดความสุข ความพอใจ** ผู้ที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการชนิดก็ตาม ย่อมพอใจในกิจกรรมนั้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้นั้นได้รับความสุขสดชื่น เพลิดเพลิน สนุกสนาน พอดีในชีวิตและสังคม

7. **ช่วยให้ความปลอดภัยแก่สังคม** คนในสังคมโดยเฉพาะเมืองใหญ่ที่อยู่กันอย่างหนาแน่น ทำให้มีพื้นที่จำกัดในการใช้สอยเพื่อตอบสนองการพักผ่อนหย่อนใจน้อยลง เช่น สนามเด็กเล่น และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจต่างๆ ส่งผลให้เด็กจำนวนมากวิ่งเล่นบนถนนหรือทางเท้า ซึ่งอาจจะเกิดอันตรายได้ ฉะนั้นเพื่อความปลอดภัยแก่เด็ก ควรจัดให้มีสนามเด็กเล่น สนามกีฬา สวนสาธารณะให้เพียงพอ

8. **ช่วยเสริมความรักความเข้าใจอันดี และความอบอุ่น** การที่สมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน จะทำให้สมาชิกภายในครอบครัวมีโอกาสพบกันเสมอ และได้แสดงความเห็นอกเห็นใจ การใช้กิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อกลาง สามารถช่วยส่งเสริมความรักความเข้าใจอันดี และความอบอุ่นในครอบครัว

9. **ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี** ประชาชนที่รู้จักรักษาสุขภาพ โดยใช้เวลารว่างในทางที่ถูก ไม่สร้างความสะดวกให้สังคม รักความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ตัว รักหมู่คณะ มีน้ำใจ รักการให้บริการ และเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม นับเป็นพลเมืองดี

10. **ส่งเสริมให้มีการสงวนทรัพยากรธรรมชาติของประเทศชาติ** นโยบายของรัฐบาลจัดให้มีการสงวนป่าไม้ เพื่อเป็นวนอุทยาน เป็นสวนพฤกษชาติ เพื่อให้ประชาชนได้แสวงหาความสุข ความพอใจ และความเพลิดเพลินจากธรรมชาติที่สวยงาม ทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติของประเทศยั่งยืนนานไม่มีวันหมดสิ้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของนันทนาการ หมายถึง การทำกิจกรรมใน เวลารว่างจาก การทำงานให้เกิดประโยชน์ โดยส่งผลให้ผู้ทำกิจกรรมมีความสุขทางกาย จิตใจ อารมณ์ และ ตอบสนองความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ทำให้มีการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพื่อ สร้างไมตรีจิตที่ดี และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในสังคมของบุคคล

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

บรเวทิง เกิดปรวงค์ (2544) การที่บุคคลใดๆ จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในลักษณะใด ย่อมขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว ผู้ที่ สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ สามารถแยกออกได้พอสังเขป ดังนี้

1. **ลักษณะที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวหรือชุมชน** ถ้าหากที่พัก อาศัยอยู่ในใกล้สถานที่บริการเครื่องอำนวยความสะดวกทางนันทนาการ และผู้นำครอบครัวมีความ ใส่ใจในกิจกรรมนันทนาการ ก็มีโอกาสต่อการที่จะนำสมาชิกภายในครอบครัวไป เข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการได้สะดวก

2. **ความถนัดและทักษะทางกิจกรรม** เนื่องจากแต่ละบุคคลมีความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้น การเลือกทำกิจกรรมนันทนาการใดๆ ขึ้นกับบุคคลผู้นั้น หากบุคคลขาดทักษะหรือไม่ถนัด ทางด้านที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนี้ นันทนาการนั้นๆ ดังนั้น อาจเลือกกิจกรรมที่บุคคลถนัด และมีทักษะมากที่สุดเป็นกิจกรรมที่ตนสนใจ

3. **ประสบการณ์** หากบุคคลใดเคยผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการบางอย่างมาบ้าง แล้วก็จะเกิดความเชื่อมั่น และความอยากที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นอีก ถ้าหากยังมีความสนใจและ ต้องการ แต่ถ้าไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน อาจไม่อยากจะเข้าร่วมกิจกรรม

4. **ทัศนคติการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ** ในการทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ บุคคลจะต้องเข้าร่วมด้วยความเต็มใจ มิใช่ถูกบังคับ นั่นหมายถึง บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อ กิจกรรมที่จะเข้าร่วมหรือกระทำด้วย

5. **วุฒิภาวะและระดับการศึกษา** จะเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และเห็นคุณค่าต่อการดำรงชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

6. **เพื่อน ครู และผู้นำชุมชน** บุคคลเหล่านี้มีอิทธิพลมากต่อการที่จะชักนำให้บุคคล ใน ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่มีประโยชน์ หรือนำไปสู่อบายมุข

7. **ฐานะครอบครัว** อาจจะเป็นปัญหาสำหรับครอบครัวที่มีฐานะยากจน ต้องดิ้นรนหา เลี้ยงชีพ จนไม่มีเวลาว่างที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้ อย่างไรก็ตามขอบข่ายของกิจกรรม นันทนาการมีหลากหลายให้เลือก ฉะนั้น ความยากจนหรือความร่ำรวย ไม่น่าจะเป็นอุปสรรคมาก การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการขึ้นอยู่กับ การเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของกิจกรรม นันทนาการของแต่ละบุคคลว่ามีมากน้อยเพียงใด

8. **สภาพดินฟ้าอากาศ** เช่น ฝนตก อากาศร้อนหรือหนาวจัด มีผลต่อการปฏิบัติกิจกรรม นันทนาการ ฉะนั้นผู้ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการ จะต้องมีความรอบรู้ และ สามารถแก้ไขปัญหาคงเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

9. **วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี** สังคมบางกลุ่มอาจจะยังไม่อนุญาตให้ ผู้หญิงเล่นกีฬา หรือกระโดดโลดเต้น หรือแม้แต่การแสดงออกทางความคิดเห็น ซึ่งเป็นเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับความแตกต่างของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณี โดยขึ้นอยู่กับบรรทัดฐาน ของแต่ละสังคม

10. **การส่งเสริมและสนับสนุนของภาครัฐและเอกชน** เช่น การประชาสัมพันธ์ การ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และเครื่องมืออุปกรณ์ ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมนันทนาการ ให้แก่ชุมชน เป็นต้น

11. **ผู้นำทางด้านกิจกรรมนันทนาการ** ถึงแม้ในปัจจุบันมีสถาบันทางการศึกษาได้ผลิต บุคลากรทางด้านนี้ออกมาอย่างต่อเนื่อง แต่คงยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนที่มี ปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ ที่มีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น เช่น กรุงเทพมหานคร นวียอร์ค โตเกียว ลอนดอน ปารีส และฮ่องกง เป็นต้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ สามารถสรุปได้ว่า การทำกิจกรรมนันทนาการของบุคคลมีเหตุแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่แตกต่างกันไป ดังนั้นการเลือกทำกิจกรรมต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ขอบข่ายของกิจกรรมนันทนาการ

พระพงศ์ บุญศิริ (2542) กล่าวถึงนันทนาการว่า นันทนาการเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออกของมนุษย์ ด้วยความพึงพอใจและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยอาศัยความสนใจและพึงพอใจในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยสามารถแยกลักษณะขอบข่ายของกิจกรรมนันทนาการเป็นรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ศิลปหัตถกรรม
2. เกมกีฬา
3. กิจกรรมเข้าจังหวะและการเต้นรำ
4. การละคร
5. งานอดิเรก
6. การดนตรีและร้องเพลง
7. การศึกษานอกสถานที่
8. นันทนาการการอ่านพูดเขียน
9. นันทนาการทางสังคม

10. นันทนาการอาสาสมัคร

จากแนวความคิดเกี่ยวกับขอบข่ายของกิจกรรมนันทนาการ สามารถสรุปได้ว่า การเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในลักษณะขอบข่ายเป็นงานอดิเรก ซึ่งเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งในกิจกรรมนันทนาการ

นันทนาการประเภทงานอดิเรก

พีระพงศ์ บุญศิริ (2542) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับงานอดิเรกว่าเป็นกิจกรรมที่จัดทำในช่วงโอกาสเวลารว่างงานของตน งานอดิเรกก่อให้เกิดคุณค่าด้านธรรมชาติศึกษา การแสวงหาความรู้แปลกใหม่ เกิดความคิดสร้างสรรค์ และ ได้ออกกำลังกาย หรือเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมนั้นๆ แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของงานอดิเรก และประเภทของงานอดิเรก มีดังนี้

1. คุณค่าของงานอดิเรก แบ่งออกตามลักษณะของคุณค่าได้ดังนี้

1.1 งานอดิเรกเป็นสื่อในการผ่อนคลายความตึงเครียด

1.2 ส่งเสริมการใช้เวลารว่างให้เกิดประโยชน์

1.3 ก่อให้เกิดประโยชน์ในการกำจัดความเหงา เป็นกิจกรรมบำบัดทางจิต

1.4 สามารถบำบัดผู้มีปัญหาทางอารมณ์

1.5 ช่วยเป็นกิจกรรมชดเชยให้กับชีวิต

1.6 สามารถเป็นสื่อการเรียนรู้ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ

1.7 ส่งเสริมด้านสุขภาพจิต สร้างความสุข

1.8 ตอบสนองความต้องการด้านการยอมรับและสัมพันธ์ภาพกับครอบครัว และสังคม

1.9 สามารถเป็นกิจกรรมทดแทน และสร้างความสมดุลให้กับชีวิตคนสูงอายุ

1.10 สามารถเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้แสดงออกทางด้านการสร้างสรรค์

1.11 ตอบสนองความต้องการความสนใจ ความสามารถของบุคคล

1.12 สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และท้าทายความสามารถเฉพาะคน

2. ประเภทของงานอดิเรก แบ่งออกตามประเภทของกิจกรรมได้ดังนี้

2.1 งานอดิเรกประเภทที่ต้องกระทำ หมายถึง กิจกรรมที่ต้องเข้าร่วมเพื่อการแสดงออก เช่น เกม กีฬา การเดินรำ ทำสวน ถ่ายรูป การประดิษฐ์สิ่งของ การล่าสัตว์ เป็นต้น โดยกิจกรรมประเภทนี้ต้องมีการแสดงออก และทำให้เกิดความเพลิดเพลินสุขภาพกายและจิตใจ รวมถึงกิจกรรมด้านฝึกสมอง เช่น การอ่านหนังสือ เล่นไพ่ หมากรุก หรือ การเลี้ยงสัตว์ประเภทต่างๆ เช่น นกเขา ไก่ แมว สุนัข ปลาสวยงาม รวมทั้งสัตว์เลี้ยงอื่นๆ จนสามารถจัดเป็นธุรกิจซื้อขายในปัจจุบันนับเป็นนันทนาการที่ให้ประโยชน์มาก

2.2 งานอดิเรกประเภทสะสม หมายถึง กิจกรรมประเภทเก็บรวบรวมสิ่งของเป็นการตอบสนองสัญชาตญาณ การเป็นเจ้าของในสิ่งต่างๆ ของมนุษย์ ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของแทนสิ่งของสมบัติต่างๆ การสะสมสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เช่น หนังสือ ฝาจุกขวด แสตมป์ กระดุม หรือของสะสมบางอย่างที่ต้องลงทุน บางประเภทอาจมีคุณค่าสูงมาก เช่น การสะสมนาฬิกา สะสมแสตมป์ เป็นต้น

2.3 งานอดิเรกประเภทงานสร้าง หมายถึง งานที่เกิดจากความสามารถในการคิดค้นประดิษฐ์ขึ้น ด้วยความพยายาม ความคิดสร้างสรรค์ โดยเป็นงานเฉพาะบุคคล ตามระดับความสามารถ ความถนัด จัดเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้ ความท้าทาย เพลิดเพลินและเป็นการพักผ่อนที่ดี ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อุ ปกรณ์ที่จะนำมาใช้มีหลากหลายประเภท เช่น ไม้ ดินเหนียว หนัง ผ้า พลาสติก สบู่ ซีเมนต์ ขี้ผึ้ง โลหะ ฯลฯ ซึ่งสามารถนำมาประดิษฐ์สิ่งของเครื่องประดับ เครื่องใช้ต่างๆ งานด้านศิลปะ การวาดภาพ การแกะสลัก การเขียนหนังสือ ดนตรี หรือเพลิดเพลินกับงานประดิษฐ์อาหาร ประดิษฐ์เสื้อผ้า ตกแต่งหน้า เป็นต้น

2.4 งานอดิเรกประเภทการศึกษาเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมพิเศษที่ใช้เวลาว่างเพื่อหาความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลินโดยการศึกษาค้นคว้า เปลี่ยนบรรยากาศได้พบเห็นสิ่งต่างๆ จากการศึกษาด้วยตนเอง เช่น การฝึกภาษา ฝึกเรียนศิลปหัตถกรรม ดูโบราณสถานวัตถุต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของบุคคล โดยไม่กำหนดเพศ วัย อาชีพ เช่น นายแพทย์ อาจใช้เวลาว่างในการศึกษาการเรียนรู้การซ่อมเครื่องยนต์ ช่างยนต์อาจใช้เวลาว่างในการทำสวนครัว ชาวสวนใช้เวลาว่างในการเล่นดนตรี เป็นต้น

2.5 งานอดิเรกประเภทศึกษานอกสถานที่ หมายถึง กิจกรรมที่ใช้เวลาว่างพิเศษเพื่อหาความรู้เพลิดเพลิน ด้วยการศึกษหาประสบการณ์ชีวิต จากการได้พบได้เห็นสิ่งต่างๆ แปรกจากการสัมผัสด้วยตัวเอง เช่น การท่องเที่ยวทัศนศึกษา การเดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรม ท่องเที่ยวดูโบราณสถานต่างๆ เที่ยวต่างประเทศ หรือเที่ยวป่าเขาถ้ำนาไพร การศึกษานอกสถานที่เป็นการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นการศึกษาทั้งภายในและภายนอก คือ นำเอาความรู้ที่ศึกษาไปใช้ในการศึกษาธรรมชาติ หรือสถานที่สัมผัสพบเห็นประสบการณ์ชีวิต เช่น สวนสาธารณะ ค่ายพักแรม สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ ทำให้เกิดทักษะต่างๆ ที่ได้รับการเรียนรู้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นอย่างดี เพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิต และคุณค่าแห่งชีวิตของบุคคล

จากแนวความคิดเกี่ยวกับงานอดิเรก สามารถสรุปได้ว่า งานอดิเรกเป็นกิจกรรมที่ให้ ความรู้ ความสนุกสนานเป็นเพื่อนและผ่อนคลายความตึงเครียด ส่งเสริมสุขภาพจิต สุขภาพทางกาย ทำให้เกิดความสมดุลในชีวิตและการทำงาน จัดเป็นกิจกรรมนันทนาการที่สนุกสนานน่าสนใจ ทำให้บุคคลมีความสนใจอย่างต่อเนื่องและลึกซึ้งในกิจกรรม มีแรงกระตุ้นให้มีความสนใจต่อสิ่งนั้นๆ เป็นการสนองตอบความต้องการของบุคคล และชุมชน โดยการเลือกทำ กิจกรรมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ สภาพแวดล้อม ความสนใจ และความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์

แนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม

ความรู้เกี่ยวกับปลาสวยงาม

สมบุญธ หวังเจริญพร (ม.ป.ป.) กล่าวว่า กิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามไม่มีเอกสารหรือหลักฐานหลงเหลือให้เห็นว่ามนุษย์เริ่มรู้จักการนำปลาสวยงามมาเลี้ยงในที่เลี้ยงตั้งแต่เมื่อใดในครั้ง

แรก แต่เชื่อแน่ว่ามนุษย์รู้จักวิธีที่จะเก็บรักษาเนื้อปลาไว้เป็นอาหารในมือต่างๆ ในหลายรูปแบบ เช่น ย่าง รมควัน หมักเกลือ ฯลฯ มานานก่อนที่จะเรียนรู้วิธีเลี้ยงปลาอย่างแน่นอน และสิ่งหนึ่งที่น่าแปลกใจก็คือ มนุษย์รู้จักการเลี้ยงและฝึกเลี้ยงสัตว์หลายชนิด ก่อนที่จะมาสนใจการเลี้ยงปลา เช่น สุนัขที่ถูกมนุษย์จับมาเลี้ยงและฝึกให้เชื่องมานานไม่น้อยกว่าหมื่นปี ส่วนแพะถูกเลี้ยงมาไม่น้อยกว่าเจ็ดพันปีที่ผ่านมาโดยหลักฐานในเรื่องระยะเวลาในการเลี้ยงสัตว์ของมนุษย์ อาจมากกว่าอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการเลี้ยงปลา เช่น บ่อ เป็นต้น แต่ไม่หลงเหลือหลักฐานมาถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามบ่อที่เก่าที่สุดเท่าที่นักโบราณคดีค้นพบคือ บ่อในยุคสุเมเรีย ซึ่งมีอายุประมาณ 4,500 ปีแล้ว ส่วนใหญ่แล้วบ่อในยุคนี้เท่าที่ค้นพบในศาสนสถานและคาดว่าจะเกี่ยวข้อง กับพิธีกรรมทางศาสนาของยุคนั้น แต่อย่างไรก็ดียังมีการค้นพบบ่อซึ่งคาดว่าจะเป็นการเลี้ยงสัตว์ส่วนบุคคลและมีหลักฐานว่าที่ใช้เป็นที่เก็บกักขังปลา เพื่อใช้เป็นอาหารอย่างแน่นอน และจากสภาพของบ่อที่ปรากฏให้เห็นก็มีใช้บ่อเลี้ยงหรือ บ่อสำหรับเพาะพันธุ์ปลา

การค้นพบทางโบราณคดียังชี้ลงไปอีกว่าชาวอัสซีเรียมีบ่อสำหรับกักตุนปลาเป็นอาหารสด เช่นเดียวกับ ชาวบาบิโลน และเมื่อสามพันปีมาแล้วชาวอียิปต์โบราณมีบ่อสำหรับตกปลาเป็นอาหารนอกเหนือจากบ่อเลี้ยงปลา ปลาที่ชาวอียิปต์เลี้ยงในยุคนั้นคือปลาไน ปลาในสกุลทิลapia (สกุลปลานิล) และหลักฐานที่หลงเหลืออยู่ ได้แก่ คันเบ็ดที่ใช้ตกปลา จึงเป็นที่แน่ชัดว่าการเลี้ยงปลาในยุคนั้นเป็นไปเพื่อการยังชีพ

กลุ่มผู้เลี้ยงปลาสวยงาม

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้นิยมเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อเป็นงานอดิเรก อมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล (2542) ได้แบ่งกลุ่มผู้เลี้ยงปลาสวยงามเป็นกลุ่มต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงปลาสวยงาม ดังนี้

1. **กลุ่มผู้นิยมเลี้ยงปลาเริ่มต้น** เป็นกลุ่มคนเลี้ยงที่มีจำนวนมาก กลุ่มนี้จะนิยมซื้อปลาที่มีราคาถูก ประมาณตัวละ 5-25 บาท ได้แก่ กลุ่มปลาออกลูกเป็นตัว เช่น ปลาหางนกยูง , ปลาซอด, ปลาล้างอ้อย , ปลาเล็บมือนาง , ปลาเสือสุมาตรา , ปลากระดี่ , ปลาเทวดา , ปลาซิวข้างขาว และปลาไทยต่างๆ เช่น ปลาแก้มแดง, ปลาทรงเครื่อง, ปลาฉลามหางไหม้ และปลาสวย

2. **กลุ่มผู้นิยมปลาหลากหลายชนิด** กลุ่มนี้จะนิยมซื้อปลาที่อยู่รวมกันได้ มีขนาดทั้งเล็กและใหญ่ตามความต้องการ เช่น ตระกูลปลาแม่น้ำต่างๆ ได้แก่ ปลาตะเพียน, ปลากray, ปลาสร้อย, ปลาเทโพ และปลาเทพา โดยเป็นกลุ่มคนเลี้ยงที่มีจำนวนมาก เพราะปลาเหล่านี้มีราคาไม่สูงมาก

3. **กลุ่มผู้นิยมปลาที่มีความชำนาญพิเศษ** ผู้เลี้ยงในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ที่พบมักเป็นผู้ที่มีความรัก ความผูกพัน ความชอบเฉพาะ และมักจะนิยมปลาที่มีสีทอง ส้ม มุก มีความเชื่อในเรื่องของการนำสิ่งดีๆ ให้แก่ชีวิตและธุรกิจ ปลาที่นิยมซื้อมาเลี้ยง มีราคาตั้งแต่ 500 บาท ขึ้นไป ได้แก่ กลุ่มปลาทอง, ปลาตะพัด, ปลาหมอสี และปลาเสือตอ โดยเป็นกลุ่มคนเลี้ยงที่นิยมซื้อปลาที่มีราคาสูงมาเลี้ยง

4. **กลุ่มผู้นิยมปลาทะเล** ผู้เลี้ยงในกลุ่มนี้ต้องมีพื้นฐานความรู้ในการเลี้ยงปลาทะเล ซึ่งต้องใช้การดูแลเอาใจใส่ และพร้อมต่อค่าใช้จ่ายอุปกรณ์เสริมในการเลี้ยงที่มีราคาสูง โดยมีการจัดตู้เลียนแบบธรรมชาติในทะเล เช่น การใช้ปะการัง และหินตกแต่ง รวมทั้งต้องใช้น้ำเค็มเป็นส่วนสำคัญในการเลี้ยง กลุ่มนี้จะนิยมซื้อปลาที่มีราคาตั้งแต่ 80 บาท ขึ้นไปมาเลี้ยงโดยนิยมเลี้ยงปลาเหล่านี้เป็นฝูง ได้แก่ กลุ่มปลาการ์ตูน, ปลาโนรี, ปลาผีเสื้อ และปลาสิงโต

จากแนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่มผู้เลี้ยงปลาสวยงาม สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มผู้นิยมเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดมากกว่า เพราะใช้ต้นทุนในการเลี้ยงน้อยกว่าการเลี้ยงปลาทะเล โดยที่เลือกทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่เริ่มจากการเป็นกลุ่มผู้นิยมเลี้ยงปลาเริ่มต้น กลุ่มผู้นิยมปลาหลากหลายชนิด และกลุ่มผู้นิยมปลาที่มีความชำนาญพิเศษตามลำดับ เนื่องจากมีความยากง่ายในการเลี้ยงต่างกัน

ชนิดปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยง

อมรรัตน์ เจริมวัฒนากุล (2542) กล่าวว่า ปลาสวยงามที่มีการเลี้ยงเพื่อความสวยงามในประเทศไทยมีประมาณ 200 ชนิด ในขณะที่ทั่วโลกมีอยู่ประมาณ 1,500 ชนิด มีการจัดกลุ่มชนิดปลาสวยงาม ดังนี้

1. **กลุ่มปลากัด** แบ่งตามลักษณะต่างๆ ได้แก่ ครีบทอง เช่น หางสั้น หางยาว หางมงกุฎ สองหาง หรือ หางฮาฟมูน สี เช่น แดง เขียว ฟ้า ฯลฯ เพศ เช่น เพศเมีย เพศผู้

2. **กลุ่มปลาไทย** ได้แก่ ปลากาแดง , ปลาทรงเครื่อง , ปลาหางไหม้ , ปลาสวาย และปลาน้ำผึ้ง

3. **กลุ่มปลากอกอกเป็นตัว** จำแนกตามลักษณะ สี ลวดลาย บนลำตัวและครีบทอง แบ่งตามชนิดปลา ได้แก่ หางนกยูง แบ่งออกตามชนิดของสีที่ลำตัว เช่น แดง ฟ้า เขียว สีเงิน ดำ ลวดลายของสีบนครีบทอง เช่น ปลาหางนกยูงโมเซค , ปลาหางนกยูงทักซิโด , ปลาหางนกยูงคิงคอบร้า, ปลาสอดมอลลี, ปลาสอดเซลฟิน และปลาสอดบอลูน แบ่งตามลักษณะของสี เช่น ปลาสอดแพลทตี้, ปลาสอดคาริโกะ และปลาสอดแดงกระโดงสูง

4. **กลุ่มปลากะดี่** แบ่งตามชนิดปลา ได้แก่ ปลาแรด , ปลาแรดเผือก , ปลากะดี่กระนางฟ้า, ปลาสลิด, ปลาหมอตาล, ปลากะดี่ไฟ, ปลากะดี่ปากหนา, ปลากะดี่มุก, ปลากะดี่แคะ และปลากะดี่พาราไดซ์

5. **กลุ่มปลาทอง** ได้แก่ ปลาทองฮอรันดา, ปลาทองสิงห์ญี่ปุ่น, ปลาทองสิงห์ตามิด, ปลาทองลักเลห์, ปลาทองเกล็ดแก้ว, ปลาทองวีวักิน, ปลาทองตาลูกโป่ง และโคเมท

6. **กลุ่มปลาปอมปาดัวร์** แบ่งตามลวดลายและสีของลำตัว ได้แก่ Brown Discus เช่น ปลาปอมปาดัวร์ 5 สีแดง, ปลาปอมปาดัวร์ 5 สีน้ำตาล และ ปลาปอมปาดัวร์ 5 สีเหลือง Red Turquoise เช่น ปลาปอมปาดัวร์ 7 สีแดง, ปลาปอมปาดัวร์ 7 สีเขียว และ ปลาปอมปาดัวร์ 7 สีน้ำเงิน Green and Blue เช่น ปลาปอมปาดัวร์บลูเยอรมัน และปลาปอมปาดัวร์บลูไดมอน Snake Skin เช่น ปลาปอมปาดัวร์ลายงู และปลาปอมปาดัวร์ฝุ่นลายงู Solid Pigeon Blood เช่น ปลาปอมปาดัวร์ฝุ่นทอง , ปลาปอมปาดัวร์ฝุ่นมุก และปลาปอมปาดัวร์ฝุ่นแดง Spotted Discus เช่น ปลาปอมปาดัวร์ลายจุด

7. **กลุ่มปลาเทวดา** แบ่งตามลวดลายของลำตัว ได้แก่ ปลาเทวดาผ้าลาย , ปลาเทวดาหินอ่อน, ปลาเทวดามุก, ปลาเทวดาดำ, ปลาเทวดาครึ่งชาติ และปลเทวดาทอง

8. **กลุ่มปลาออสการ์** แบ่งตามสีที่ปรากฏที่ลำตัว ได้แก่ ปลาออสการ์ดำ , ปลาออสการ์ทอง, ปลาออสการ์เผือก และปลาออสการ์ลายเสือ มีทั้งหางสั้นและหางยาว

9. **กลุ่มปลาบาร์บ** ได้แก่ ปลาเสือสุมาตรา, ปลาทีบาร์บ และปลาโรซีบาร์บ

10. **กลุ่มปลาหมอสี** ได้แก่ ปลาหมอมาลาวิ , ปลาหมอไตรทอง , ปลาหมอฟลาวเวอร์ฮอว์น

11. **กลุ่มปลาอื่น ๆ** ได้แก่ กลุ่มปลาสองน้ำ, กลุ่มปลาเตทตรา, ปลาคาร์ฟ

ในจำนวนนี้มี กลุ่มของปลาที่ต้องขออนุญาตในการส่งออก ได้แก่ หมูอารี, ปลาติดหิน (ปลาค้างคาว), ปลาตะพัด, ปลาเสือตอ ซึ่งอยู่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ และกลุ่มปลาซึ่งอยู่ในบัญชีไซเตส ได้แก่ ปลาช่อนยักษ์, ปลายี่สกไทย, ปลาตะพัด และปลาปัก

นอกจากนั้น สมบูรณ์ หวังเจริญพร (ม.ป.ป.) นำเสนอเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มผู้เลี้ยงปลาสวยงามลักษณะต่างๆ ตามชนิดของปลาสวยงามที่มีความนิยมในปัจจุบันไว้ดังนี้

1. **ปลาทอง** มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีน และได้มีการนำเข้ามาเพาะขยายพันธุ์ในประเทศไทย จนได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย มีการคัดพันธุ์เพื่อให้ได้สายพันธุ์ใหม่ๆ ที่มีลักษณะและสีสันแปลกออกไป นับเป็นปลาสวยงามเศรษฐกิจที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน

2. **ปลาหมอสี** เป็นปลาสวยงามน้ำจืดที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง แม้ว่าจะเป็นพันธุ์ ปลาที่มีถิ่นกำเนิดในทะเลสาบน้ำจืดแถบทวีปแอฟริกาที่ชื่อ มาลาวิ , แทนแกนยีกา และ วิคตอเรีย ซึ่งเป็นทะเลสาบที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 9, 7 และ 3 ของโลกตามลำดับ และทะเลสาบแทนแกนยีกาเป็นทะเลสาบที่มีความลึกเป็นอันดับสองของโลกด้วย ปลาหมอสีมีความหลากหลายทั้งชนิดและสายพันธุ์มีทั้งปลาบริเวณ และปลาสวยงาม ได้แก่ ปลานิล , ปลาหมอเทศ , ปลาปอมปาดัวร์, ปลาเทวดา, ปลาออสการ์ ฯลฯ ธรรมชาติของปลาชนิดนี้เป็นปลาที่อดอาหารได้มาก กว่า 10 วัน

3. **ปลาหางนกยูง** เป็นปลาสวยงามในกลุ่มปลาออกลูกเป็นตัว มีลักษณะลำตัว ครีบกาง สีส้ม และลวดลายสวยงามเป็นปลาที่เพาะเลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว ถ้าสนใจจะเลี้ยงเป็นอาชีพ เสริม หรืองานอดิเรกใช้การลงทุนที่ไม่สูงมากนัก

4. **อโรวาน่า, ตะพัด หรือปลามังกร** เป็นปลาสวยงามอีกชนิดหนึ่งที่นิยมเลี้ยงในกลุ่มผู้รักปลาสวยงาม และ กลุ่มผู้มีความเชื่อถือว่าปลาชนิดนี้นำโชคลาภและความเป็นสิริมงคลมาสู่ตนเอง อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นอย่างยั่งยืน

5. **ปลากัด** เป็นปลาสวยงามพื้นเมืองของไทยที่นิยมเพาะเลี้ยงมาตั้งแต่อดีต ปลากัดที่มีการเพาะเลี้ยงในประเทศไทย มี 2 ชนิดคือ ปลากัดจีน และปลากัดหม้อ หรือปลากัดไทย ปลากัดชนิดที่มีการเพาะเลี้ยงเพื่อการส่งออกเป็นหลักคือปลากัดจีน

จากแนวคิดเกี่ยวกับชนิดปลาสวยงาม สามารถสรุปได้ว่า ในประเทศไทยมีปลาสวยงามหลายชนิด และการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ซึ่งในแต่ละชนิดมีการตั้งชมรมของตนเองในการเลี้ยงปลาสวยงาม ในลักษณะพูดคุยปรึกษาปัญหา แต่ยังไม่มีการรวมตัวชัดเจน เนื่องจากต้องใช้ทุนสูง อย่างไรก็ตามยังมีผู้เลี้ยงอีกจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าชมรม แต่นิยมไปร้านปลาสวยงามต่างๆ เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เลี้ยงปลาสวยงาม

การเลือกปลาที่จะเลี้ยง

เมื่อได้เตรียมการขั้นตอนต่าง ๆ ไว้พร้อมแล้ว สมบูรณ์ หวังเจริญพร (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงการเลือกเลี้ยงปลาสวยงามที่จะนำมาเลี้ยงลงตู้ปลาว่า เรื่องนี้ไม่จำเป็นต้องรีบร้อนควรค่อยๆ เลือกและต้องใจเย็นเพราะผลที่จะเกิดเป็นความเพลิดเพลินเจริญตาเจริญใจยิ่งนักสำหรับนักเลี้ยงปลาตู้ เพราะถ้าขาดความรอบคอบไม่ระมัดระวังก็อาจได้ปลาที่อ่อนแอซีโรค หรือบางทีปลาอาจจะต้องเดินทางไกลกว่าจะถึงมือผู้เลี้ยง ทำให้เกิดความเครียดอ่อนเพลียและอาจกลายเป็นปลาซีโรคได้เหมือนกัน ฉะนั้นการจัดหาปลามาเลี้ยงมีสิ่งที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

1. **ขนาดของปลา** โดยปลาส่วนใหญ่ที่อยู่ในตู้ของผู้ขายเป็นปลารั้วรุ่นเมื่อนำมาเลี้ยงในตู้ปลาของผู้เลี้ยงเมื่อเวลาปลาโตเต็มที่อาจมีขนาดยาวถึง 5 นิ้วฟุต หรือบางชนิดเมื่อโตเต็มที่อาจมีขนาดยาวเพียง 1-5 นิ้วฟุต ถ้านำปลามาเลี้ยงรวมกัน ปลาใหญ่ก็จะรังแกปลาเล็ก เพราะฉะนั้น

เวลาซื้อปลาควรถามผู้ขายก่อนว่าปลามีขนาดเท่าใดขณะโตเต็มที่และไม่ควรเลี้ยงปลาที่ขนาดต่างกันไว้ในตู้เดียวกัน ปลาที่อยู่ในตู้เดียวกันจะต้องเป็นปลาที่มีขนาดใกล้เคียงกันเมื่อโตเต็มที่

2. ประเภทของปลา ควรระวังในการซื้อปลา เพราะหากผู้เลี้ยงไม่มีความรู้เกี่ยวกับประเภทของปลา อาจซื้อปลาที่ออกหากินเวลากลางคืน ในเวลากลางวันมันจะหมกซ่อนตัวอยู่ตามต้นพืชและหลังก้อนหินตลอดเวลา แทนที่ผู้เลี้ยงจะได้ชมปลาเล่นในเวลากลางวันกลับไม่ได้เห็นปลาเลย โดยสามารถแบ่งประเภทของปลาออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

2.1 ปลาที่ชอบอยู่กันเป็นกลุ่ม ได้แก่ ปลาหางนกยูง , ปลาเทวดา , ปลาหางดาบ , ปลาม้าลาย เป็นต้น เมื่อซื้อปลาประเภทนี้ จึงไม่ควรซื้อ 1-2 ตัว แต่ควรซื้อมาเลี้ยงอย่างน้อย 5-6 ตัว

2.2 ปลาที่ชอบอยู่ตามโขดหิน ปลาพวกนี้ส่วนมากจะเป็นปลาพื้นเมืองของแอฟริกาชอบอยู่ตามโขดหินในน้ำที่มีความกระด้างจึงไม่เหมาะที่จะนำมาเลี้ยงในตู้ปลาเท่าใด

2.3 ปลาที่ต้องแยกพวกเลี้ยง ปลาพวกนี้ต้องการตู้เลี้ยงพิเศษ เพราะส่วนมากไม่ชอบรวมกลุ่ม ได้แก่ ปลาปอมปาดัวร์ลายน้ำเงิน, ปลาออกสการ์, ปลาหางพิณ และปลาหมอสี เป็นต้น บางชนิดก็เป็นปลาที่ชอบเก็บตัวในเวลากลางวัน ถ้าจะเลี้ยงปลาประเภทนี้ต้องแยกพวกเลี้ยงในตู้ปลาต่างหาก อย่าเลี้ยงรวมกับปลาที่ชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

3. ความสมบูรณ์ของปลา โดยปลาน้ำจืดส่วนใหญ่ถ้าสมบูรณ์ดีไม่มีโรค จะมีครีบทหลังตั้งเสมอขณะว่ายน้ำ ถ้าปลาตัวใดว่ายน้ำโดยมีครีบทหลังตกแสดงว่าปลากำลังเป็นโรค และปลาที่สมบูรณ์ดีควรมีตัวอิมเต็ม ครีบทหลังไม่แตก มีสีเข้ม ถ้าเป็นปลาที่มีลายสีหรือแต้มลายสี แต้มควรจะเด่น ไม่มีลายและแต้มที่พร่ามัว เวลาว่ายน้ำควรจะคล่องแคล่วปราดเปรียว นอกจากนี้ ควรจะสามารถลอยน้ำในน้ำลึกได้ทุกระดับโดยปราศจากการทะลึ่งขึ้นสู่ผิวน้ำ หรือจมดิ่งลงสู่ก้นอ่างในลักษณะที่ไม่ขยับตัว ปลาที่มีลักษณะบกพร่อง รวมทั้งปลาที่มีครีบทหางขาด และมีจุดที่แสดงว่าเป็นแผล ไม่ใช้ปลาที่สมบูรณ์ดี

4. การเคลื่อนย้ายตัวปลาและปล่อยปลาลงตู้ ตามปกติการเคลื่อนย้ายปลาจากแหล่งที่ซื้อไปถึงบ้าน จะนิยมใส่ถุงพลาสติกและจะต้องทำโป่งบรรจุอากาศเหนือพื้นน้ำพอสมควร ถ้าซื้อ

ปลาในฤดูหนาวกว่าที่ปลาจะถึงบ้านน้ำในถุงอาจจะเย็นลง ดังนั้นจึงควรนำกระดาษหนังสือพิมพ์หุ้มถุงไว้อีก เพื่อป้องกันมิให้อากาศเย็นภายนอกกระทบถุงพลาสติกและทำให้น้ำเย็นลงโดยเร็วได้ หรือถ้าจะให้ดีควรเอาถุงไว้ในกล่องกระดาษแข็งที่อากาศเข้าไม่ได้ ก็จะช่วยให้ปลาที่เราเคลื่อนย้ายไม่กระทบกระเทือนความเย็นได้

เมื่อนำปลาที่ต้องการไปถึงบ้านแล้ว อย่ารีบปล่อยปลาลงตู้ทันที เพราะน้ำในถุงกับน้ำในตู้เลี้ยงปลาอาจมีอุณหภูมิต่างกัน ดังนั้น การปล่อยปลาลงตู้จะต้องแนใจว่าน้ำในถุงกับน้ำในตู้มีอุณหภูมิใกล้เคียงกัน โดยการเอาถุงปลาลอยแช่น้ำไว้ในตู้ปลาสักครู่ เมื่ออุณหภูมิของน้ำได้ระดับเดียวกันแล้วจึงปล่อยปลาออกจากถุงพลาสติกได้

ขณะปล่อยปลาลงตู้ปลาให้ค่อยๆ ทำด้วยอาการสงบที่สุด เพื่อมิให้ปลาตื่นและถ้าตู้ปลามีหลอดไฟฟ้าก็ควรจะปิดไฟเสียก่อน เหลือไว้เฉพาะแสงสว่างของธรรมชาติเท่านั้น เพื่อปลาจะได้คุ้นกับสภาวะแวดล้อมใหม่ได้ง่าย ถ้าตู้ปลามีแสงสว่างมากเกินไปปลาอาจจะตกใจ และเมื่อปลาคุ่นกับสภาพแวดล้อมดีแล้วจึงค่อยเปิดไฟ

การนำปลามาปล่อยในตู้ปลาขณะที่มีปลาอื่นอยู่แล้ว ผู้เลี้ยงควรให้อาหารเพื่อล่อปลาที่อยู่ก่อนไม่ให้ไปสนใจกับปลาใหม่มากนัก ไม่เช่นนั้นปลาใหม่อาจจะตื่นและว่ายหนีไปหาที่ซุกซ่อนตัว ซึ่งผู้เลี้ยงจะต้องจัดที่กำบังหลบซ่อนไว้ให้ด้วย จนเมื่อปลาใหม่คุ้นกับสภาพแวดล้อมในตู้ปลาดีพอ ก็จะเริ่มออกมาหาอาหารเองได้

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกซื้อปลาสวยงาม สามารถสรุปได้ว่า การเลือกปลาที่จะเลี้ยงนั้น ผู้เลี้ยงต้องคำนึงและควรศึกษาความรู้เกี่ยวกับขนาดของปลาที่จะโตเต็มที่ในอนาคต ลักษณะนิสัยของปลาที่เลี้ยง ความต้านทานต่อโรคของปลาสวยงาม และขั้นตอนการดำเนินการย้ายปลาสวยงาม ซึ่งจะช่วยลดปัญหาที่ตามมา และทำให้เกิดความพึงพอใจในกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามของตนมากขึ้น

หลักและวิธีการเลี้ยงปลาสวยงาม

ปลาสวยงามเป็นปลาที่มีชีวิตดั้งเดิมมาจากธรรมชาติ การที่ถูกนำมาเลี้ยงไว้ในที่ที่สร้างขึ้นเลียนแบบธรรมชาตินั้น ผู้เลี้ยงจำเป็นจะต้องอาศัยความพร้อมในหลายๆ ด้านโดยเฉพาะความรู้

ความเข้าใจหลักการเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้เลี้ยงปลา ขนาดของตู้ปลา หรืออ่างเลี้ยงปลา รวมทั้งคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการเลี้ยงปลาสวยงาม และการจัดสภาพแวดล้อมอื่นๆ ให้เหมาะสมกับปลาสวยงามแต่ละชนิดที่เลี้ยง

วิเชษฐ์ คำสุวรรณ (2545) กล่าวว่า หลักและวิธีการพื้นฐานของการเลี้ยงปลาสวยงามเบื้องต้น มีดังนี้

1. การเตรียมตู้ปลาและอุปกรณ์ มีปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึง ดังนี้

1.1 ตู้ปลาที่เหมาะสม

ตู้ปลาสามารถ เป็นเฟอร์นิเจอร์สวยงามภายในบ้าน และสถานที่ต่างๆ ได้ ผู้เลี้ยงจึงควรเลือกตามความชื่นชอบ และความเหมาะสม เพื่อใช้ประดับบ้านหรือสถานที่ทำงาน โดยอาจเลือกรูปทรงที่เป็นสี่เหลี่ยมหรือกึ่งเหลี่ยมก็ได้ รวมทั้งอาจใช้กรอบไม้ กรอบโลหะ หรือกรอบพลาสติก โดยให้คำนึงถึงความเหมาะสมสำหรับปลาที่เลี้ยงเป็นสำคัญ เพราะปลาที่เลี้ยงดูอย่างดี จะแสดงความสวยงามออกมาเต็มที่ ทำให้ตู้ปลาดูมีคุณค่า และมีความสวยงาม

1.2 การทำความสะอาดและตรวจเช็คตู้ปลา

โดยปกติไม่ว่าตู้เลี้ยงปลาสวยงามตู้ใหม่หรือตู้เก่า ก่อนใส่ปลาลงไปเลี้ยง ควรมีการล้างตู้ให้สะอาดและตรวจเช็คครอยร้วอีกครั้งถึงแม้ว่าจะได้ทำการทดสอบมาจากร้านขายแล้วก็ตามเพราะขณะขนย้ายมายังบ้าน ตู้ปลาอาจจะได้รับความกระทบกระเทือน เป็นเหตุให้น้ำรั่วออกมาได้ โดยทดสอบด้วยวิธีการรินน้ำ ที่มีอุณหภูมิใกล้เคียงกับน้ำที่ใช้เลี้ยงปลาลงในตู้ปลาให้เต็ม และห้ามใช้น้ำร้อนเพราะจะทำให้กระจกตู้ปลาขยายตัวเกิดการแตกร้าวได้ และอาจทำให้ซีเมนต์หรือกาวยางที่ยาไว้ข้างๆ ตู้หลุด หรือหลวม และขณะที่ใส่น้ำเต็มตู้ปลา อย่าเคลื่อนย้ายตู้ปลา เพราะจะทำให้ตู้ปลาแตกได้ เนื่องจากการรองรับน้ำหนักของน้ำในตู้ปลา

1.3 ขนาดของตู้ปลา

การเลี้ยงปลาในตู้ปลาขนาด 18 นิ้ว (ขนาดกว้าง 45 เซนติเมตร ยาว 30 เซนติเมตร และสูง 30 เซนติเมตร) ขนาดจุน้ำ 40 ลิตร อาจเลี้ยงปลาทองเล็ก ๆ ได้ 4-8 ตัว หรือปลาเล็กๆ ได้ 10-20 ตัว หรือ ปลาทะเลได้เพียง 1 ตัว ตู้ปลาขนาดใหญ่ขึ้นก็ยังมีปริมาณน้ำมากขึ้นทำให้สภาพน้ำในตู้ยิ่งเปลี่ยนแปลงช้าลง ส่งผลให้เกิดความสมดุลในตู้ปลา และสามารถเลี้ยงปลาที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น หรือเลี้ยงปลาได้หลายชนิด

1.4 รูปร่างของตู้ปลา โดยปกติพันธุ์ปลาส่วนมากว่ายน้ำไปมามากกว่าจะว่ายน้ำขึ้นลง ดังนั้นตู้ปลาจึงควรมีลักษณะตามยาว ให้ปลาว่ายน้ำได้สะดวก และขนาดของปลามีความสัมพันธ์กับขนาดตู้ที่มีความยาว เพื่อให้ปลาอาศัยอยู่ได้สบาย

1.5 ที่ตั้งของตู้ปลา โดยธรรมชาติของปลาส่วนใหญ่ชอบสภาพแวดล้อมที่ไม่เปลี่ยนแปลงฉับพลัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอุณหภูมิ แสงสว่าง และเสียงรบกวนข้าง จึงควรเลือกมุมสงบสำหรับตั้งตู้ปลาอย่าให้ร้อนเกินไป และอย่าให้มีแสงแดดแรงส่องถึง

2. การเตรียมอุปกรณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม มีอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องจัดเตรียม ดังนี้

2.1 อุปกรณ์ให้ออกซิเจน การให้ออกซิเจนในน้ำได้จากการละลายของออกซิเจนในอากาศลงไปในน้ำ ด้วยการใช้เครื่องปั๊มอากาศลงน้ำ หรือใช้เครื่องปั๊มน้ำ ทำให้ผิวน้ำเคลื่อนไหวให้ออกซิเจนหมุนเวียนลงไปในน้ำ และละลายน้ำ นอกจากนี้ยังได้จากต้นไม้ น้ำ ซึ่งจะสังเคราะห์แสงเมื่อได้รับแสงสว่าง และปลดปล่อยให้ออกซิเจนออกมาละลายในน้ำ

2.2 อุปกรณ์กำจัดของเสีย โดยธรรมชาติปลาต้องกินอาหาร และจำเป็นต้องขับถ่ายของเสียออกมา ดังนั้นเมื่อน้ำในตู้ปลาที่มีของเสียสะสมอยู่มากก็จะเป็นพิษต่อปลา ทำให้ปลาไม่สวย และป่วยจนถึงตายได้ จึงต้องมีการกำจัดของเสียออกไป ซึ่งอาจใช้วิธีเปลี่ยนถ่ายน้ำบางส่วน พร้อมกับดูดขีปลาทิ้งไปทำให้ของเสียเจือจางลง และการใช้เครื่องกรองเพื่อชะลอการเกิดน้ำเสียเป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยกำจัดของเสีย

2.3 อุปกรณ์ให้แสงสว่าง การให้แสงสว่างในตู้ปลาโดยใช้หลอดแสงอาทิตย์เทียม ซึ่งเป็นหลอดไฟที่ใช้เลี้ยงปลาสวยงามโดยเฉพาะ มีลักษณะเป็นแสงสีแสด ดมอมม่วง มีความสว่างมากกว่าหลอดไฟปกติ จะช่วยให้ต้นไม้สังเคราะห์แสง เพื่อผลิตออกซิเจนให้แก่ปลา ทำให้ระบบนิเวศในตู้ปลาได้สมดุล ปลาจึงมีสุขภาพแข็งแรง นอกจากนี้แสงอาทิตย์เทียมยังช่วยให้ปลาในตู้ดูมีสีสันสวยงามขึ้น

2.4 อุปกรณ์ตกแต่งตู้ปลา กรวดทรายเป็นวัสดุ กรองน้ำในระบบที่ใช้แผ่นกรองได้พื้นทรายเป็นวัสดุตกแต่งตู้ปลาและเป็นที่ยึดของรากพรรณไม้น้ำ กรวดทรายที่ใช้ควรมีขนาด 3-5 มิลลิเมตร นอกจากนี้ อาจใช้ก้อนหิน รากไม้ หรือขอนไม้ เพื่อตกแต่งให้ดูเป็นธรรมชาติ ซึ่งหากใช้

ก่อนห็นควรเลือกชนิดที่ไม่ละลายน้ำ หรือไม่ใช่หินปูน ส่วนรากไม้ ขอนไม้ ต้องแช่น้ำให้สีในเนื้อไม้ เจือจางออกหมดก่อนจึงจะไม่เป็นผลเสียต่อปลา และสามารถใช้สิ่งของประดับตู้ปลา เช่น เครื่องกรองรูปร่างต่างๆ ต้นไม้พลาสติก ตุ๊กตาปูนพลาสเตอร์ ช่วยเสริมจินตนาการให้แก่เด็กๆ และผู้เลี้ยงอีกด้วย โดยควรเลือกชนิดของสิ่งของประดับตู้ปลาที่ไม่มีคม สีไม่ลอกง่ายและไม่มีโลหะที่จะเป็นสนิม เพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่อตัวปลา

3. อาหารปลา อาหารที่นำมาใช้เลี้ยงปลาสวยงามแบ่งออกเป็นอาหารสดและอาหารสำเร็จรูป สมบูรณ์ หวังเจริญพร (ม.ป.ป.) กล่าวว่า โดยทั่วไปอาหารสดเป็นที่นิยมให้ปลาสวยงาม ได้แก่ ลูกน้ำ ไรน้ำ และแมลงบางชนิด ซึ่งปลาแต่ละชนิดจะชอบอาหารแตกต่างกันไป บางชนิดชอบกินลูกน้ำ บางชนิดชอบกินพืชพวกตะไคร่ ในอดีตผู้เลี้ยงอาจพบปัญหาเกี่ยวกับการให้อาหารปลา เช่น การขาดแคลนลูกน้ำ การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ฯลฯ แต่ในปัจจุบันปัญหาได้ถูกแก้ไข เพราะมีการทำอาหารปลาขายกันในท้องตลาดอย่างกว้างขวางในรูปลักษณะต่างๆ กัน ทั้งอาหารสำหรับปลาที่ชอบกินสัตว์ และปลากินพืช ซึ่งอาหารสำเร็จรูปที่ทำกันขึ้นมาจำหน่ายนั้น มีรูปลักษณะที่เป็นเกล็ด เม็ด น้ำ และผง ตลอดจนเป็นก้อน อาหารเหล่านี้ทำขึ้น เพื่อให้เหมาะสำหรับใช้เลี้ยงปลาทุกขนาดตั้งแต่ตัวอ่อน จนถึงปลาที่มีขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามแม้ว่าอาหารที่ผลิตออกจำหน่าย จะเป็นชนิดดีมีคุณค่า ควรแก่การเลี้ยงปลา แต่การให้อาหารเพียงชนิดเดียว อาจทำให้ปลาเบื่ออาหารชนิดนั้นได้ และสิ่งสำคัญมาก คือ ไม่ควรให้อาหารปลาเกินขนาด หรือมากเกินไป เพราะจะทำให้อาหารเหลือตกค้างส่งผลให้น้ำเน่าเสียเป็นอันตรายต่อปลาอย่างยิ่ง ดังนั้นควรให้อาหารแต่พอกินโดยให้ทีละน้อย เพื่อให้ปลากินอาหารได้หมดทันทีอย่าให้เหลือ และควรให้อาหารปลาในตอนเช้า, กลางวัน, เย็น และกลางคืนตามลักษณะนิสัยของปลาแต่ละชนิด

จากแนวคิดเกี่ยวกับ หลักและวิธีการเลี้ยงปลาสวยงาม สามารถสรุปได้ว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามต้องมีความพร้อมในเรื่องของอุปกรณ์เสริมในการเลี้ยงปลาสวยงาม ช่วยให้ปลาสวยงามที่เลี้ยงสามารถอยู่รอดได้มากขึ้นในสภาพแวดล้อมเลียนแบบธรรมชาติที่ผู้เลี้ยงจัดขึ้น เพื่อสร้างความรื่นรมย์จากการชื่นชมความสวยงามของตู้ปลา และความสุขจากการทำกิจกรรม

ตลาดปลาสด

ปัจจุบันการเลี้ยงปลาสดเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมมากขึ้น ทำให้ส่งผลต่อการเจริญเติบโต และการพัฒนาคุณภาพของธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสด ซึ่งอมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล (2542) ได้แบ่งตลาดปลาสดไว้ดังนี้

1. ตลาดภายในประเทศ

การซื้อขายปลาสดในปัจจุบันจะพบร้านขายปลาสดอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก ในต่างจังหวัดมักจะมีเพียงจังหวัดละ 1 ร้าน โดยร้านขายปลาสดส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด ยกเว้นจังหวัดใหญ่ๆ ที่มีประชากรจำนวนมากอาจมีร้านขายปลาสดจำนวน 3 - 10 ร้าน เช่น เชียงใหม่ พิษณุโลก สงขลา ภูเก็ต ชลบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น และอุดรธานี โดยที่ร้านขายปลาสดเหล่านี้มักจะไม่ได้นำปลาสดไปแช่แข็งเอง แต่ดำเนินการค้ามีลักษณะคล้ายกับร้านค้าปลาสดรายย่อย คือ ผู้ขายซื้อพันธุ์ปลาสดจากอุปกรณ์เสริมในการเลี้ยงปลาสดจากร้านขายส่ง หรือผู้ผลิต หรือเกษตรกรมาขายแก่ผู้เลี้ยงปลาสดอีกทอดหนึ่ง

สำหรับร้านขายส่งปลาสดนั้น มีศูนย์กลางอยู่ที่ตลาดนัดชั้นเคเอฟปลาซ่า (มีการรื้อถอนไปเมื่อ พ.ศ. 2548 และศูนย์กลางขายปลาสดในปัจจุบันอยู่ที่ตลาดศรีสมรรัตน์) มีร้านค้าปลาสดเปิดขายประจำวันอยู่หลายร้าน โดยการขายส่งปลาจะเริ่มตั้งแต่เพียงวันศุกร์จนถึงวันเสาร์ มีการนำปลาสดชนิดต่างๆ จากแหล่งต่าง ๆ เข้ามาวางขายในลักษณะขายส่งเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ผู้ค้าปลาสดที่เปิดร้านอยู่ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดจะเดินทางเข้าไปเลือกซื้อปลาสดในช่วงปลายวันศุกร์และเช้าวันเสาร์มากที่สุด สำหรับผู้เลี้ยงปลาสดก็มักจะไปเลือกซื้อปลาในวันเสาร์เช่นกัน เนื่องจากจะมีปลาให้เลือกซื้อค่อนข้างมาก

ในปัจจุบันได้มีตลาดขายปลาสดเกิดขึ้นอีกหลายแห่ง คือ ตลาดนัดมีนบุรี (จตุจักร 2) ตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) และที่บริเวณสวนจตุจักรก็มีการแยกตัวของตลาดปลาสดเกิดขึ้นเป็นตลาดแยกย่อยในพื้นที่ติดกัน เช่น ตลาดศรีสมรรัตน์ ตลาดนัดเจ .เจ มอลล์ และตลาดเซเว่นเดย์ ซึ่งตลาดศรีสมรรัตน์ และตลาดนัดเจ .เจ มอลล์ โดยได้รับความนิยมจากร้านขายปลาสดในกรุงเทพมหานคร ปริมาณ และผู้ขายปลีกปลาสดจากต่างจังหวัด เพื่อเข้ามาซื้อ

ปลาไปจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง ขณะที่ส่วนแบ่งของตลาดจำนวนหนึ่งมาจากผู้ที่นิยมเลี้ยงปลาสวยงามเป็นงานอดิเรก และชาวต่างชาติที่ส่วนใหญ่มาจากตะวันออกกลาง เพราะพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้กับตลาดนัดชั้นเดียวก้าว และมีการขายส่งปลาสวยงามในวันพฤหัสบดีของทุกสัปดาห์ และตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) เป็นตลาดอีกแห่งหนึ่งที่มีความนิยมจากผู้เลี้ยงปลาสวยงาม มีการขายปลาสวยงามหลากหลาย และมีความสะดวกสบายในพื้นที่จอดรถ แหล่งขายปลาสวยงามในต่างจังหวัด ได้แก่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้มีการขยายตัวของฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเกิดขึ้นจำนวนมาก ทำให้มีตลาดขายส่งปลาสวยงามเกิดขึ้นในตัวอำเภอหลายตลาด โดยเฉพาะจังหวัดราชบุรีที่ผู้ประกอบการการค้าปลาสวยงามมักซื้อปลาสวยงามไปจำหน่าย เนื่องจากอำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีเป็นตลาดศูนย์กลางตลาดขายส่งปลาสวยงามที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

2. ตลาดต่างประเทศ

การซื้อขายปลาสวยงามระหว่างประเทศในสมัยก่อนจะมีร้านค้าที่ดำเนินการเป็นที่รู้จักกันในนามของวังปลา เป็นผู้ดำเนินการส่งปลาสวยงามไปขายต่างประเทศ หรือส่งปลาสวยงามจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่าย และทำหน้าที่ในการซื้อปลาสวยงามที่รวบรวมจากธรรมชาติและจากผู้เพาะเลี้ยง รวมทั้งมีการดำเนินการเพาะพันธุ์ปลาสวยงามบางชนิดเองด้วย ปัจจุบันการดำเนินธุรกิจในด้านนี้มีความเจริญ รุดหน้าไปมาก การดำเนินกิจการต้องมีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการ ทำให้วังปลาเปลี่ยนรูปแบบเป็นบริษัท เพื่อดำเนินกิจการการส่งออกและนำเข้าสินค้ามีชีวิต ซึ่งพบว่าบริษัทที่จดทะเบียนดำเนินกิจการส่งออกและนำเข้าสินค้ามีชีวิต ประเภทปลาสวยงามอยู่ประมาณ 40 บริษัท โดยบริษัทเหล่านี้ก็ดำเนินการจำหน่ายปลาในตลาดภายในประเทศด้วย สำหรับประเทศที่นำเข้าปลาสวยงามจากประเทศไทยไปจำหน่าย ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศยุโรปญี่ปุ่น และจีน ขณะที่การส่งออกปลาสวยงามของประเทศไทยจะมีคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เพราะมีปลาสวยงามที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปลาสวยงามของไทย และสิงคโปร์ยังนำเข้าปลาในประเทศใกล้เคียงแล้วส่งออกไปยังต่างประเทศทั่วโลกโดยมีราคาต่ำกว่าคู่แข่ง นอกจากนี้สิงคโปร์ยังส่งเสริมธุรกิจปลาสวยงามโดยให้มีการรวมกลุ่มของผู้เลี้ยงปลาสวยงามและผู้ส่งออกเพื่อปรับปรุงคุณภาพปลาสวยงามให้ดียิ่งขึ้นมีการตรวจคุณภาพก่อนการบรรจุหีบห่อและทำการขนส่ง จึงทำให้ปลาสวยงามของประเทศสิงคโปร์เป็นที่ยอมรับในการส่งออกปลาสวยงามมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากแนวคิดเกี่ยวกับตลาดปลาสวยงาม สามารถสรุปได้ว่า ตลาดปลา สวยงามเป็นแหล่งรวมธุรกิจงานบริการที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า ในปัจจุบันตลาดปลาสวยงามที่ได้รับความนิยม และเป็นที่รู้จักของผู้เลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการ ได้แก่ ตลาดศรีสมรรัตน์ ตลาดนัดเจ.เจ.มอลล์ และตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2)

ประเภทสินค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจปลาสวยงาม

อมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล (2542) กล่าวว่า การเลี้ยงปลาสวยงามจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ประกอบการเลี้ยงหลายชนิด ทั้งเพื่อสร้างบรรยากาศความสวยงามของปลาที่เลี้ยงให้มากขึ้น และเพื่อความเหมาะสมสำหรับความเป็นอยู่ของปลาที่เลี้ยง จึงทำให้มีสินค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจปลาสวยงามเกิดขึ้นหลายชนิด โดยแต่ละชนิดเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อผู้เลี้ยงปลาสวยงาม เช่น ตู้เลี้ยงปลา เครื่องให้อากาศ เครื่องกรองน้ำ อาหาร กระชอนสำหรับช้อนปลา และยารักษาโรคปลา ส่งผลให้มีการจำหน่ายอุปกรณ์ประกอบการเลี้ยงปลาสวยงามมากขึ้น นอกจากนั้นยังสามารถส่งปลาสวยงามและอุปกรณ์ไปขายในต่างประเทศ ทำให้มูลค่าการส่งออกปลาสวยงาม และสินค้าที่เกี่ยวข้องสามารถเพิ่มมูลค่าไม่ต่ำกว่าปีละ 600 ล้านบาท สินค้าที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. **ชนิดปลา** ชนิดของปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นปลาน้ำจืด พบว่าชนิดของปลาน้ำจืดที่นิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม และมีจำหน่ายกันโดยทั่วไปทั้งพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์ต่างประเทศ ซึ่งมีอยู่ประมาณ 100 ชนิด

สำหรับปลาสวยงามที่เป็นปลาทะเลหรือปลาน้ำเค็มนั้น มีการเลี้ยงน้อย และไม่เลี้ยงกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องการเตรียมน้ำหรือการจัดหาน้ำทะเลสำหรับเลี้ยงปลา ซึ่งมีความยุ่งยากสำหรับผู้เลี้ยง เช่น การเกิดสนิมเหล็กเมื่อน้ำทะเลหรือละอองน้ำทะเลไปถูกอุปกรณ์ต่างๆ การเตรียมอาหาร ตลอดจนการดูแลรักษาปลาที่เลี้ยงยุ่งยากกว่าการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด แต่ปลาทะเลมีข้อได้เปรียบที่ปลามีสีสันสดุดุด่างงดงาม และลักษณะลำตัวแตกต่างกันไป ทำให้มีความน่าเลี้ยงมาก โดยปลาทะเลที่นิยมเลี้ยงและมีจำหน่ายกันในปัจจุบัน มีอยู่ประมาณ 40 ชนิด แหล่งปลาทะเลสวยงามที่สำคัญของไทย ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดระยอง

2. อาหารสดหรืออาหารธรรมชาติ เนื่องจากปลาสวยงามหลายชนิดมีนิสัยการกินอาหารในลักษณะที่เรียกว่าเป็นปลาล่าเหยื่อ คือเป็นปลาที่กินสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นที่มีขนาดเล็กกว่า เช่น ไรน้ำ ลูกน้ำ ลูกกบ ลูกกุ้ง ตลอดจนลูกปลาที่มีขนาดเล็กกว่าชนิดต่างๆ เมื่อนำปลาเหล่านี้มาเลี้ยงจึงยังติดนิสัยชอบกินอาหารที่มีชีวิตหรืออาหารสดอยู่ ผู้เลี้ยงจึงจำเป็นต้องแสวงหาอาหารสดหรืออาหารมีชีวิตมาเลี้ยงปลาเหล่านี้ นอกจากนี้คุณสมบัติของอาหารสดบางชนิดยังมีส่วนช่วยทำให้สีส้มของปลาสดใส มีสีสดชัด หรือมีสีเข้มมากขึ้น จึงทำให้ต้องมีการจัดเตรียมหรือผลิตอาหารสดขึ้นมาจำหน่าย โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศมีความต้องการอาหารสด และอาหารมีชีวิตค่อนข้างมาก ประเภทของอาหารสดหรืออาหารธรรมชาติมีดังนี้

2.1 ลูกน้ำ หนอนแดง ไรแดง อาหารมีชีวิตพวกนี้จัดเป็นแพลงตอนสัตว์ที่มีความสำคัญมาก สมัยก่อนจะใช้วิธีรวบรวมจากธรรมชาติ โดยมักพบแพลงตอนทั้ง 3 ชนิดนี้ตามแหล่งน้ำเน่าเสีย จะมีผู้มาซื้อรวบรวมไปจำหน่ายให้แก่ร้านขายปลาสวยงามหรือรับปลา เพื่อจำหน่ายให้ผู้เลี้ยงปลาหรือส่งไปขายต่างประเทศ ซึ่งมีปัญหาในเรื่องปริมาณที่รวบรวมได้ไม่มีความแน่นอน และไม่ต่อเนื่องตลอดปี สำหรับในปัจจุบันประสบผลสำเร็จในการดำเนินการเพาะเลี้ยงแพลงตอนดังกล่าว ทำให้สามารถผลิตอาหารมีชีวิตเหล่านี้ในปริมาณมาก และมีความสม่ำเสมอเกือบตลอดปี จัดเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญพวกหนึ่งของธุรกิจการเลี้ยงปลาสวยงาม

2.2 ไรทะเล หรือ อาร์ทีเมีย (Artemia or Brine Shrimp) จัดเป็นแพลงตอนสัตว์ในน้ำเค็ม พบในทะเลสาบน้ำเค็มในต่างประเทศ มีการรวบรวมไข่ (Cyst) ส่งไปขายยังประเทศต่าง ๆ นับเป็นแพลงตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะใช้เป็นอาหารสำหรับการอนุบาลลูกสัตว์น้ำแทบทุกชนิด และใช้เป็นอาหารเลี้ยงปลาสวยงามได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันสามารถดำเนินการเพาะเลี้ยงในประเทศไทยได้ดี มีการรวบรวมเป็นอาหารมีชีวิตสำหรับเลี้ยงปลาสวยงาม จำหน่ายทั้งในตลาดภายในและตลาดต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

2.3 ไข่มุกก้ามกราม จัดเป็นอาหารสดที่สำคัญมากในการเลี้ยงปลาสวยงาม จากการที่กุ้งก้ามกรามเพศเมียมีการฟักไข่ที่บริเวณหน้าท้อง โดยไข่จะมาติดเป็นกระจุกรวมกันบริเวณขาว่ายน้ำที่หน้าท้อง ทำให้สามารถรวบรวมได้ง่าย ประกอบกับไข่มุกก้ามกรามมีส่วนช่วยให้ปลา มีสีสดเข้มมากขึ้น จึงทำให้มีการรวบรวมไข่มุกก้ามกรามสำหรับใช้ผสมในอาหารเลี้ยงปลาสวยงาม โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศมีความต้องการค่อนข้างสูงมาก

2.4 กุ้งฝอย จัดเป็นอาหารสดที่มีความสำคัญนิยมใช้เลี้ยงปลาสวยงามที่กินอาหารมีชีวิตบางชนิด ซึ่งสามารถทำให้กินอาหารสดโดยเฉพาะกุ้งฝอยได้ดี เช่น ปลาออสการ์ ปลาเสือตอ ปลามังกร ปลาชะโด และปลากราย ซึ่งกุ้งฝอยก็เป็นอาหารสดที่มีส่วนช่วยให้ปลามีสีสันสดมากขึ้นเช่นกัน

2.5 ปลาคัตหัง หรือปลาเหยื่อ เป็นอาหารมีชีวิตที่นิยมใช้เลี้ยงปลาสวยงามที่ชอบล่าเหยื่อ เช่น ปลามังกร ปลาสิงโต และปลากราย ปลาคัตหังเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นปลาสวยงามที่ถูกคัดออก เนื่องจากมีลักษณะที่ไม่ดีหรือสีส้มไม่สวยงามตามที่ต้องการ เช่น ปลาหางนกยูงที่มีสีไม่สวยหรือปลาเพศเมีย ลูกปลาทองที่มีลักษณะหรือสีไม่สวยงาม ปลาปักดินเพศเมีย ซึ่งมีความต้องการน้อย จากเดิมปลาดังกล่าวเหล่านี้จะถูกคัดออกมาเพื่อจำหน่ายราคาถูก จนมีผู้เริ่มนำไปใช้เป็นอาหารปลาล่าเหยื่อ แล้วทำให้เกิดความนิยมใช้กันมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศมีความต้องการค่อนข้างสูงมาก

3. พรรณไม้น้ำ เป็นส่วนประกอบที่ใช้สำหรับตกแต่งตู้ปลาให้ดูสวยงามมากขึ้น ทำให้ตู้ปลาดูมีชีวิตชีวา นอกจากนั้นยังมีประโยชน์ต่อปลาสวยงามที่เลี้ยง เพราะช่วยกำจัดของเสียที่ปลาขับถ่ายออกมา รวมทั้งสารอาหารที่ละลายออกมาจากอาหารปลา พรรณไม้น้ำจะนำเอาสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวไปใช้ในการเจริญเติบโต ทั้งนี้จะมีการนำเอาก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ปลาหายใจออกมาไปใช้ด้วย โดยเกิดขบวนการสังเคราะห์แสงซึ่งให้ผลพลอยได้ออกมาเป็นปริมาณออกซิเจนในน้ำมากขึ้น พรรณไม้น้ำจึงเท่ากับเป็นตัวช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศในตู้เลี้ยงปลาสวยงามได้เป็นอย่างดี

4. อุปกรณ์การเลี้ยงปลา ประเทศไทยเริ่มมีการส่งอุปกรณ์การเลี้ยงปลาสวยงามไปขายยังต่างประเทศ ได้แก่ แผ่นกรองน้ำตู้ปลา และยารักษาโรค สำหรับอุปกรณ์การเลี้ยงปลาที่จำหน่ายควบคู่ไปกับการจำหน่ายปลาสวยงามในประเทศไทย ปัจจุบันมีอยู่หลายชนิดซึ่งค่อนข้างมีความสำคัญ เพราะมีมูลค่าการซื้อขายค่อนข้างสูงมาก ทั้งนี้ผู้เลี้ยงต้องการความสวยงาม ทำให้มีการพัฒนารูปแบบอุปกรณ์เสริม ทั้งอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นและอุปกรณ์ที่ช่วยเพิ่มความสวยงาม อุปกรณ์เสริมดังกล่าวมีดังนี้

4.1 ภาชนะเลี้ยงปลา ได้แก่ ตู้กระจก (ตู้ปลา) โหลหรือแก้วรูปทรงต่าง ๆ และบ่อคอนกรีตสำหรับเลี้ยงปลาคาร์ฟ

4.2 เครื่องให้อากาศ ได้แก่ แอร์ปั๊ม (Air pump) ไฮโบลว์ (Hi-Blow) และแอร์โบลว์เวอร์ (Air Blower)

4.3 เครื่องกรองน้ำ ได้แก่ แผ่นกรองน้ำ หม้อกรองน้ำในตัว และหม้อกรองน้ำนอกตัว

4.4 เครื่องควบคุมอุณหภูมิ ได้แก่ เครื่องให้ความร้อน (Heater)

4.5 หลอดให้แสงสว่าง ได้แก่ หลอดฟลูออเรสเซนต์ และหลอดแสงแดดเทียม

4.6 เครื่องสูบน้ำ ได้แก่ ปั๊มจุ่มหรือไดโว่ (Submersible Pump)

4.7 อุปกรณ์ซ่อนปลาหรือเศษใบไม้ ได้แก่ กระซอน สวิง

4.8 เครื่องตกแต่งตู้ปลา ได้แก่ พลาสติกขอบตู้ ฝาตู้ หินประดับ เปลือกหอย พลาสติกรูปทรงต่างๆ (รูปสัตว์ ต้นไม้ และอื่นๆ) และแผ่นฉากหลังตู้

5. อาหารสำเร็จรูป อาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงปลาสวยงามมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เนื่องจากจำหน่ายได้ในราคาค่อนข้างสูงมาก เป็นอาหารที่มี คุณภาพดี คือมีโปรตีนค่อนข้างสูง เกลือแร่และวิตามินค่อนข้างครบ อีกทั้งยังอาจมีสารที่ช่วยให้ปลามีสีสดใสเข้ม นอกจากนั้นยังเน้นในเรื่องการลอยตัวและขนาดของเม็ดอาหาร ซึ่งพบว่าปัจจุบันมักผลิตออกมาเป็นอาหารเม็ดเล็กที่มีการลอยตัวดี

จากแนวคิดเกี่ยวกับประเภทสินค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจปลาสวยงาม สามารถสรุปได้ว่าประเภทสินค้าที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจปลาสวยงามมีความจำเป็นต่อการเลี้ยงปลาสวยงามอย่างมาก ทั้งอาหารสด อาหารแห้ง และอุปกรณ์เสริม เพื่อให้เกิดความสมดุลกับสภาพแวดล้อม การดูแลเอาใจใส่ที่ดี และอุปกรณ์ที่เหมาะสม สามารถช่วยให้ปลาสวยงามสามารถอยู่รอดได้ในสภาพเลียนแบบธรรมชาติที่ผู้เลี้ยงสร้างขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจสอบเอกสาร บทความ และงานวิจัย โดยไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนันทนาการ และการซื้อปลาสวยงาม ซึ่งผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามตัวแปรอิสระ (ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม) ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ รายได้ต่อเดือน ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ประกอบด้วย แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม และประสบการณ์ในการเลี้ยง ผลการศึกษา งานวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

เพศ

จากผลงานวิจัยพบว่า เพศ เป็นทั้งตัวแปรที่มีและไม่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ วารุณี (2549) สุธี (2545) และ ณฐพล (2549) พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงปลาสวยงาม โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายจะมีความนิยมในการเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่าเพศหญิง อาจเป็นเพราะผู้หญิงส่วนใหญ่ นิยมสัตว์เลี้ยงที่สามารถใกล้ชิดสนิทสนมและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ได้มากกว่าการเลี้ยงปลาสวยงาม อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยของวิจิ ต (2545) อรรถพล (2548) และจุฬิตดา (2549) พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์ต่อการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยไม่จำกัดว่าเป็นเพศใด

อายุ

จากผลงานวิจัยพบว่า อายุ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ งานวิจัยของสุธี (2545) และณฐพล (2549) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ต่อการซื้อปลาสวยงาม โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 21 - 50 ปีที่ถือว่าเป็นช่วงเวลาแห่งการสร้างฐานะและความมั่นคงในชีวิตให้แก่ตนเองและครอบครัว จำเป็นที่

ต้องทำงานหนักและแบกรับความเครียด ความกดดันไว้มากจึงมีความต้องการที่จะระบายและบรรเทาความเครียดเหล่านั้นมากกว่าในช่วงอายุอื่นๆ จึงมีการผ่อนคลายด้วยการเลี้ยงปลาสวยงาม

ระดับการศึกษา

จากผลงานวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา เป็นทั้งตัวแปรที่มีและไม่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วารุณี (2549) และสุทธิ (2545) พบว่า ระดับศึกษามีผลกับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยผู้เลี้ยงปลาสวยงามใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเป็นผู้ที่เพิ่งจะทำงาน มีประสบการณ์ค่อนข้างน้อย ยังไม่มีการะมัดชิดชอบทางครอบครัวจึงเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นเพื่อนคลายเหงา สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรถพล (2548) ที่พบว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของจุฬิธา (2549) พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ต่อการทำกิจกรรมนันทนาการ เพราะว่ากิจกรรมนันทนาการในการอ่านเว็บไซต์สามารถเข้าถึงคนได้ทุกกลุ่มหากมีความสนใจในการทำกิจกรรม

สถานภาพการสมรส

จากผลงานวิจัยพบว่า สถานภาพการสมรส เป็นทั้งตัวแปรที่มีและไม่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สุทธิ (2545) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จึงมีเวลาว่างมากกว่าบุคคลที่มีการสมรส หรือมีครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อการทำกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงาม แต่งานวิจัยของ วิจิต (2545) พบว่า สถานภาพการสมรสไม่ผลกับการทำกิจกรรมนันทนาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน

ลักษณะที่พักอาศัย

จากผลงานวิจัยพบว่า ลักษณะที่พักอาศัยเป็นทั้งตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และไม่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการ ตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วารุณี (2549) พบว่า ลักษณะที่พักอาศัยมีผลกับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยผู้เลี้ยงปลา

สวดยงามมีที่พักอาศัยเป็นบ้านเดี่ยวมากที่สุด เนื่องจากการเลี้ยงปลาสวดยงามนั้นต้องมีเนื้อที่พอสมควร ฉะนั้นผู้ที่เลี้ยงปลาสวดยงาม ส่วนใหญ่เป็น ผู้ที่มีบ้านเป็นลักษณะบ้านเดี่ยวที่มีบริเวณส่วนงานวิจัยของ ณัฐพล (2549) พบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวดยงามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่อาศัยตาม หอพัก หรือ อพาร์ทเมนต์ หรือ แฟลต ถูกจำกัดด้วยพื้นที่ หรือกฎระเบียบของหอพักที่ห้ามเลี้ยงสัตว์เลี้ยง มีข้อจำกัดด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งการเลี้ยงสัตว์ที่เลี้ยงดังกล่าวอาจเป็นการรบกวนต่อผู้อื่น

อาชีพ

จากผลงานวิจัยพบว่า อาชีพ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ วิจิต (2545) อรรถพล (2548) และจุฬิศา (2549) พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงาน อาชีพที่มีลักษณะต่างกัน ส่งผลให้เวลามีเวลาว่างต่างกัน ขณะทำงานวิจัยของสุธี (2545) พบว่า อาชีพส่วนใหญ่ของผู้เลี้ยงปลาสวดยงาม คือ อาชีพค้าขาย /ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ต่อการเลี้ยงปลาสวดยงาม และพฤติกรรมการเลี้ยงปลาสวดยงาม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนิยม (2546) และณัฐพล (2549) ที่พบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวดยงามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท

รายได้ต่อเดือน

จากผลงานวิจัยพบว่า รายได้ต่อเดือน เป็นทั้งตัวแปรที่มีและไม่มีความสัมพันธ์กับการ ทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ วิจิต (2545) และจุฬิศา (2549) พบว่า ผู้ที่มีรายได้สูงมีการทำกิจกรรมนันทนาการมากกว่าผู้มีรายได้น้อย และงานวิจัยของ ณัฐพล (2549) พบว่า จำนวนผู้เลี้ยงปลาสวดยงามในระดับรายได้ส่วนบุคคลระดับต่าง ๆ จะค่อนข้างใกล้เคียงกัน คือ มีรายได้อยู่ในระดับ 10,001 ถึง 40,000 บาท แต่มีงานวิจัยของ อรรถพล (2548) พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ เนื่องจากกิจกรรมการ ท่องเที่ยวสามารถทำตามความชื่นชอบของบุคคล

2. ปัจจัยทางสังคม

บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม

จากผลงานวิจัยพบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ สุทธิ (2545) พบว่า ตนเองมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงปลาสวยงามมากที่สุด โดยมีในวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงเพื่อเป็นงานอดิเรก และเป็นกิจกรรมยามว่างของตนเอง

การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการ

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

จากผลงานวิจัยพบว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ โดยเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ งานวิจัยของนิยม (2546) พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปลาสวยงามจากบทความ นิตยสาร วารสาร และเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นช่องทางในการรับข่าวสารที่มีการเผยแพร่อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน และงานวิจัยของ วิจิต (2545) พบว่า การรับรู้ข่าวสาร มีผลกับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยนักท่องเที่ยวมีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อบุคคล (เพื่อนฝูง) มากที่สุด ส่วนการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนได้รับจากหนังสือพิมพ์น้อยที่สุด

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม

แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม

จากผลงานวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นทั้งตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ญฐพล (2549) พบว่า แรงจูงใจในการเลี้ยงปลามีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความคาดหวังต่อกิจกรรมนันทนาการ โดย

ความง่ายในการเลี้ยง ลักษณะของปลาสวยงาม สามารถเลือกได้หลากหลายตามความต้องการของแต่ละบุคคล

ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม

จากผลงานวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ วิจิต (2545) และอรรถพล (2548) พบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยการประชาสัมพันธ์หรือใช้สื่อต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเอกชน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงจากการประชาสัมพันธ์

ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม

จากผลงานวิจัยพบว่า ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยจากการตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ วารุณี (2549) พบว่า ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาสวยงามมีผลกับความคาดหวังต่อกิจกรรมนันทนาการ คือ ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีระยะเวลาในการเลี้ยงปลาสวยงาม ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระยะเวลา 3-5 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล (2549) ที่พบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่า 10 ปี

สรุปจากแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า คนเมืองมีความแตกต่างด้านประชากรศาสตร์ เพราะมีจำนวนมาก และมีความหนาแน่นสูง มีการประกอบอาชีพต้องเผชิญกับการแข่งขันในชีวิตประจำวัน เพื่อตอบสนองคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้คนเมืองมีความคาดหวังในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์จากการทำกิจกรรมนันทนาการ เนื่องจากมีเวลาว่างจำกัด ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ต่างกันไป การเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันไป แรงจูงใจที่นำไปสู่การทำกิจกรรมที่ต่างกันไป และประสบการณ์ในการทำกิจกรรมที่ต่างกัน ส่งผลต่อการเลือกกิจกรรมของบุคคล และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการทำกิจกรรม

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ผลจากการตรวจเอกสาร ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. **ปัจจัยส่วนบุคคล** ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ และรายได้ต่อเดือน
2. **ปัจจัยทางสังคม** ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ
3. **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม** ได้แก่ แรงจูงใจในการการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการการเลี้ยงปลาสวยงาม และประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม

ตัวแปรตาม

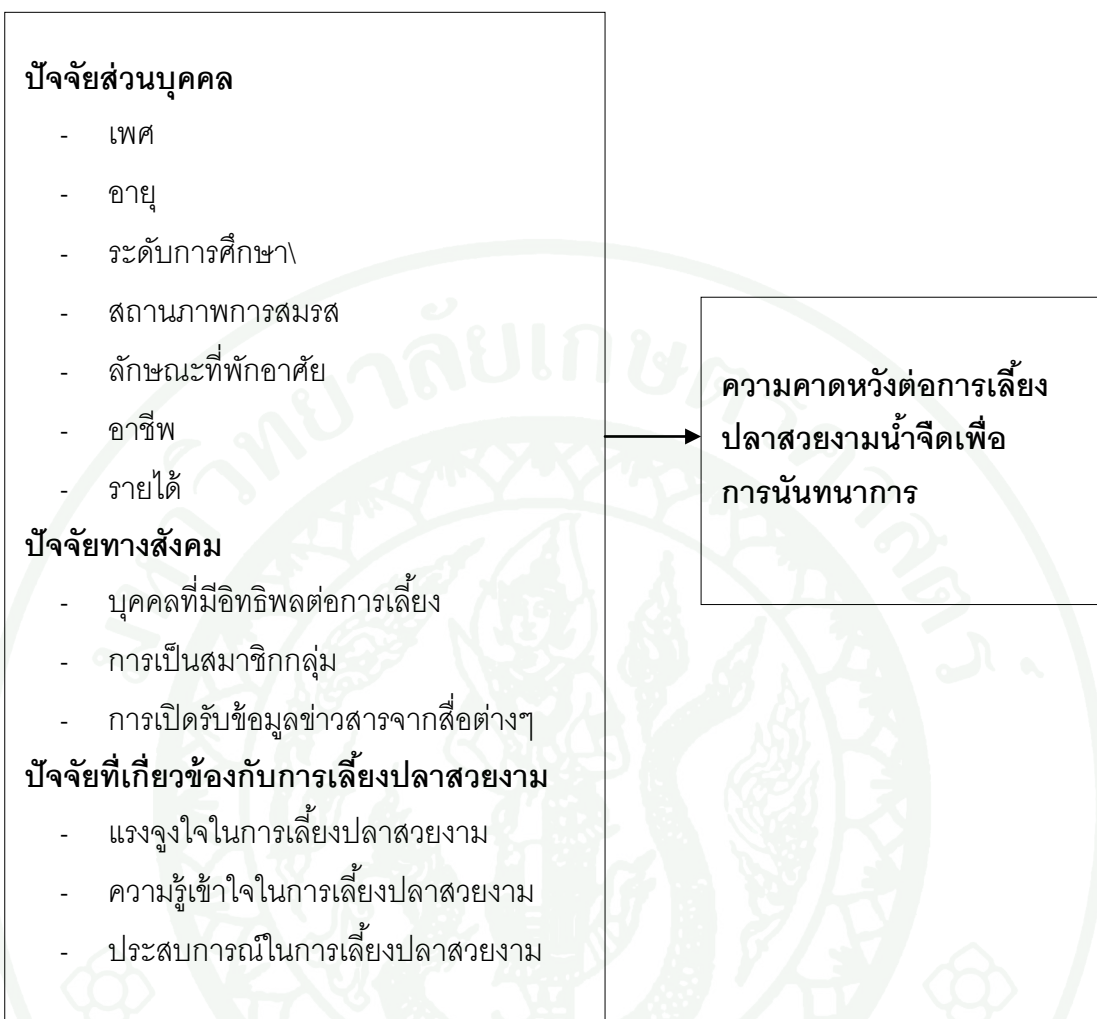
ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมืองได้นำเสนอข้อมูลจากแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังต่อกิจกรรมนันทนาการ โดยประกอบไปด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ซึ่งได้พิจารณาเป็นปัจจัยในการศึกษาความคาดหวังของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม โดยนำแนวคิดที่เกี่ยวกับนันทนาการ แนวคิดและทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรตามของงานวิจัย จึงได้แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ตั้งสมมติฐานมีดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม (เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ รายได้ต่อเดือน) มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

2. ปัจจัยทางสังคมของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม (บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ) มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม (แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม) มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยในเรื่อง ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของ
คนเมืองครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จาก
การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมาประกอบการสร้างแบบสอบถามในการ
วิจัยครั้งนี้ โดยมีวิธีดำเนินงานวิจัยเป็นลำดับ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการที่มีพัก
อาศัยในปัจจุบันบริเวณเขตกรุงเทพมหานคร โดยซื้อปลาสวยงามภายในแหล่งขายปลาสวยงามที่
ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ตลาดศรีสมรตัน ตลาดนัดเจ .เจ.มอลล์ ตลาดนัดจตุจักร
(สนามหลวง 2) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปแสดงประชากรและขนาดตัวอย่างที่คำนวณจากสูตรของ
Krejcie, R. V. and D. W. Morgan (1970 อ้างถึงใน สุจิตรา บุญ ยรัตน์, 2535) กำหนดขนาด
ของประชากรทั้งหมด 400 คน และเพื่อให้แบบสอบถามสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลและป้องกัน
ความผิดพลาด จึงเก็บตัวอย่างเพิ่มและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ 450 ราย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม
เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งถามเฉพาะผู้ที่มาเลือกซื้อปลาสวยงามในแหล่งขาย
ปลาสวยงามในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้เลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการ ทั้งนี้ผู้ตอบ
แบบสอบถามเป็นผู้สมัครใจในการตอบแบบสอบถาม

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มีวิธีการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) วิธีการสุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เลี้ยงปลา สวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการมีที่พักอาศัยในปัจจุบันบริเวณเขตกรุงเทพมหานคร
2. การสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) ซึ่งแบ่งโครงสร้างของสถานที่ที่เป็นแหล่งขาย ปลาสวยงาม และอุปกรณ์เสริมในเขตกรุงเทพมหานคร ตามกลุ่มตัวอย่างดังตารางนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลแสดงขอบเขตขนาดของกลุ่มตัวอย่างและขอบเขตงานวิจัยด้านพื้นที่ แสดงแผนที่ของสถานที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (ภาพผนวก 1 - 2)

สถานที่	จำนวน (คน)
1. ตลาดศรีสมรต์น์ *	150
2. ตลาดนัดเจ.เจ. มอลล์**	150
3. ตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2)***	150
รวม	450

* ตลาดศรีสมรต์น์ ที่ตั้งอยู่ด้านหลังตลาดชั้นเดียวก้าว บริเวณตรงข้ามพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ถนน กำแพงเพชร 2 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เปิดขายวันอังคาร - วันอาทิตย์ เวลา 10.00 - 18.00 น.

**ตลาดนัดเจ.เจ. มอลล์ ที่ตั้งอยู่บริเวณติดกับลานจอดรถด้านล่างของห้างสรรพสินค้าเจ.เจ.มอลล์ ถนนกำแพงเพชร 2 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เปิดขายทุกวัน 10.00 - 18.00 น. และวันหยุดห้านาทีเปิดเป็นตลาดขายส่งปลาสวยงาม เวลา 04.00 - 18.00 น.

***ตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) ตั้งอยู่ระหว่างพุทธมณฑลสาย 3 และสาย 4 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร เปิดขายทุกวัน มีสินค้าขายจำนวนมาก ในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ เวลา 09.00 - 18.00 น.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการค้าปลาสวยงามในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการที่เข้ามาซื้อพันธุ์ปลาสวยงามในแหล่งขายปลาสวยงามในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ราย ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด โดยเก็บแบบสอบถามเพิ่ม ร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด และเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามในการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้รวมจำนวนทั้งสิ้น 450 ราย โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้น มาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา งานวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ และรายได้ต่อเดือน จำนวนทั้งหมด 8 ข้อโดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ และเติมคำในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม และลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบแบบมาตราส่วนประมาณค่า ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การเปิดรับข้อ มูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม รวม 6 ด้าน จำนวน 49 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ มีเกณฑ์ดังนี้

ตอบตนเองชื่นชอบ หมายถึง ไม่มีบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม มีค่าคะแนน เป็น 0

ตอบบุคคลอื่น หมายถึง มีบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม มีค่าคะแนนเป็น 1

2. การเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ มีเกณฑ์ดังนี้

ตอบไม่เคย หมายถึง ไม่มีการเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม มีค่าคะแนนเป็น 0

ตอบเคย หมายถึง มีการเข้าร่วมสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม มีค่าคะแนน เป็น 1

3. การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ มีคำถามย่อยทั้งหมด 10 ข้อ เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ แบ่งออกเป็น 2 คำตอบ คือ

ไม่เป็น มีค่าคะแนนเป็น 0

เป็น มีค่าคะแนนเป็น 1

โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาจากการให้คะแนน ผู้วิจัยจะแบ่งเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ ออกเป็น 3 ระดับ โดยมีวิธีการดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{1 - 0}{3} = 0.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.33 คะแนน เท่ากับ ระดับต่ำหรือน้อย หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลา
สวยงามมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ อยู่ในระดับต่ำหรือน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.34 – 0.66 คะแนน เท่ากับ ระดับปานกลาง หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงาม
มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.67 คะแนนขึ้นไปเท่ากับ ระดับสูงหรือมาก หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมี
การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ในระดับสูงหรือมาก

4. แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม มีคำถามย่อยทั้งหมด 12 ข้อ เป็นคำถามแบบให้
เลือกตอบ แบ่งออกเป็น 2 คำตอบ คือ

ไม่ใช่ มีค่าคะแนนเป็น 0

ใช่ มีค่าคะแนนเป็น 1

โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาจากการให้คะแนน ผู้วิจัยจะแบ่งเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้
ออกเป็น 3 ระดับ โดยมีวิธีการดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{1 - 0}{3} = 0.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.33 คะแนน เท่ากับ ระดับต่ำหรือน้อย หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลา
สวยงามแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับต่ำหรือน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.34 – 0.66 คะแนน เท่ากับ ระดับปานกลาง หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงาม มีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.67 คะแนนขึ้นไปเท่ากับ ระดับสูงหรือมาก หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับสูงหรือมาก

5. ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม มีคำถามย่อยทั้งหมด 20 ข้อ เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ แบ่งออกเป็น 2 คำตอบ คือ

ไม่ใช่ มีค่าคะแนนเป็น 0

ใช่ มีค่าคะแนนเป็น 1

โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาจากการให้คะแนน ผู้วิจัยจะแบ่งเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ ออกเป็น 3 ระดับ โดยมีวิธีการดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{1 - 0}{3} = 0.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 0.33 คะแนน เท่ากับ ระดับต่ำหรือน้อย หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับต่ำหรือน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.34 – 0.66 คะแนน เท่ากับ ระดับปานกลาง หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความรู้ความเข้าใจในการการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 0.67 คะแนนขึ้นไปเท่ากับ ระดับสูงหรือมาก หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับสูงหรือมาก

6. ประสพการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ มีเกณฑ์ดังนี้

ตอบ เพิ่งเริ่มเลี้ยง , น้อยกว่า 1 ปี, ระหว่าง 1 ถึงน้อยกว่า 5 ปี หมายถึง มีประสพการณ์น้อยเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม มีค่าคะแนนเป็น 1

ตอบ ตั้งแต่ 5-10 ปี, มากกว่า 10 ปี หมายถึง มีประสพการณ์มากเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม มีค่าคะแนนเป็น 2

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 12 ข้อ โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

<u>ระดับความคาดหวัง</u>	<u>ให้มีค่าคะแนนเท่ากับ</u>
น้อยที่สุด	1
น้อย	2
ปานกลาง	3
มาก	4
มากที่สุด	5

จากการให้คะแนนดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจะแบ่งเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ ออกเป็น 3 ระดับ โดยมีวิธีการดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 คะแนน เท่ากับ ระดับต่ำหรือน้อย หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการ อยู่ในระดับต่ำหรือน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 คะแนน เท่ากับ ระดับปานกลาง หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงาม มีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 คะแนน เท่ากับ ระดับสูงหรือมาก หมายความว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการ อยู่ในระดับสูงหรือมาก

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้

2. วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วคัดออกเมื่อจะเก็บข้อมูลจริง จำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ในแต่ละตัวแปร ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เท่ากับ .75 ค่าความเชื่อมั่นของแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม เท่ากับ .77 ค่าความเชื่อมั่นของความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม เท่ากับ .88 และค่าความเชื่อมั่นของความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการ เท่ากับ .91

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาจริยธรรมและการเก็บรวบรวมผลการวิจัยคำนึงถึงความยินยอมของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ รายละเอียดขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้หากผู้ร่วมวิจัยต้องการหยุดการให้ข้อมูลก็สามารถทำได้ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ นำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม และการศึกษาครั้งนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ร่วมวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม ก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว นำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกลงในโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1.1 การคำนวณหาค่าแจกแจงข้อมูล (Frequency) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม สรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean = $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ แรงจูงใจในการการเลี้ยงปลาสวยงาม และความรู้ความเข้าใจใน การเลี้ยงปลาสวยงาม

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

1.1 การคำนวณหาค่าไคสแควร์ (Chi-Square = χ^2) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรอิสระ ได้แก่

เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ รายได้ต่อเดือน บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

1.2 การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment - Correlation Coefficient = r) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

การจะพิจารณาว่าตัวแปร 2 ตัวนั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใด หรือสัมพันธ์กันในระดับใด สามารถพิจารณาได้จากตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาตามเกณฑ์ของ Davis's Descriptors ซึ่งนำมาปรับใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาด 100 คนขึ้นไป (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ จัตุราภรณ์, 2549) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า 0.70 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.50 - 0.69 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.30 - 0.49 มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง 0.10 - 0.29 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.01 - 0.09 มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 2 ข้อมูลแสดงระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลา	ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย
มิถุนายน-ตุลาคม 2552	ตรวจเอกสาร เขียนโครงการวิจัย
พฤศจิกายน - ธันวาคม 2552	เตรียมและทดลองใช้เครื่องมือ
มกราคม - กุมภาพันธ์ 2553	เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
มีนาคม - พฤษภาคม 2553	สรุป เขียนรายงานการวิจัย และจัดพิมพ์รูปเล่ม

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ในการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมือง โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 450 คน เป็นแหล่งข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม และประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน ได้แก่ ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบคำอธิบายในผลการวิจัย ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยขอเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

χ^2 แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาหาค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

r แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาหา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient)

p แทน ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ

p-value แทน ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ

df แทน ระดับของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

* แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พำนักอาศัย อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีลักษณะข้อมูลมีดังนี้ (ตารางที่ 3)

1. **เพศ** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 และเพศหญิง 144 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0

2. **อายุ** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุน้อยกว่า 31 ปี จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8 รองลงมา ได้แก่ มีช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 30.7 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีช่วงอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 โดยกลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยที่สุด 17 ปี มีอายุสูงสุด 58 ปี และมีอายุเฉลี่ย 32.8 ปี

3. **ระดับการศึกษา** พบว่า กลุ่มส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมา ได้แก่ ระดับการศึกษานุปริญญา /ปวส. จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ไม่มีวุฒิทางการศึกษาจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4

4. **สถานภาพการสมรส** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 รองลงมา ได้แก่ มีสถานภาพสมรส จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีสถานภาพหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 58 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.9

5. **ลักษณะที่พักอาศัย** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านเดี่ยว จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมา ได้แก่ มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นอาคารพาณิชย์ จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ มีลักษณะ ที่พักอาศัยเป็น หอพัก/อพาร์ทเมนท์/แฟลต/คอนโดมิเนียม จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7

6. **อาชีพ** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขาย /ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเป็น พนักงานหรือลูกจ้าง จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 และแม่บ้าน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2

7. **รายได้ต่อเดือน** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มีจำนวนค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.1 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุด 100,000 บาท มีรายได้ต่อเดือนน้อยที่สุด 3,000 บาท และมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 15,974 บาท

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

(n=450)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	306	68.0
หญิง	144	32.0
อายุ (ค่าเฉลี่ย = 32.8)		
น้อยกว่า 31 ปี	224	49.8

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n=450)		
ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
31 – 40 ปี	138	30.7
41 – 50 ปี	59	13.1
มากกว่า 50 ปี	29	6.4
สูงสุด = 58 ต่ำสุด = 17 S.D. = 9.39		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	2	0.4
ประถมศึกษา ป.6	20	4.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	39	8.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	88	19.6
อนุปริญญา/ปวส.	104	23.1
ปริญญาตรี	187	41.6
ปริญญาโท	10	2.2
อื่นๆ	0	0
สถานภาพสมรส		
โสด	221	49.1
สมรส	171	38.0
หย่า/หย่า/แยกกันอยู่	58	12.9
อื่นๆ	0	0
ลักษณะที่พักอาศัย		
หอพัก/อพาร์ทเมนต์/แฟลต/คอนโดมิเนียม	75	16.7
ทาวน์เฮาส์	99	22.0
อาคารพาณิชย์	111	24.7
บ้านเดี่ยว	165	36.7
อื่นๆ	0	0
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา/นิสิต	37	8.2
พนักงานหรือลูกจ้าง	127	28.2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n=450)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ	73	16.2
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	83	18.4
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	129	28.7
แม่บ้าน	1	0.2
รายได้ต่อเดือน (ค่าเฉลี่ย = 15,974.00)		
น้อยกว่า 10,001 บาท	188	41.8
10,001 – 20,000 บาท	189	42.0
20,001 – 30,000 บาท	41	9.1
30,000 บาทขึ้นไป	32	7.1
สูงสุด = 100,000 ต่ำสุด = 3000 S.D. = 9.39		

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะข้อมูล ดังนี้ (ตารางที่ 4 - 5)

1. **บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สนใจเลี้ยงปลาสวยงามด้วยตนเอง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9 รองลงมาได้รับอิทธิพลในการเลี้ยงจากคนในครอบครัว จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงน้อยที่สุด คือ คนอื่นๆ ได้แก่ ผู้ขายปลาสวยงาม จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

2. **การเป็นสมาชิกกลุ่ม** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม จำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 85.6 และเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 14.4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม

(n=450)

ปัจจัยทางสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง		
ตนเองเลือกเอง	211	46.9
คนในครอบครัว	150	33.3
กลุ่มเพื่อน	76	16.9
คนอื่นๆ ได้แก่ ผู้ขายปลาสวยงาม	13	2.9
การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ไม่เป็น	385	85.6
เป็น	65	14.4

3. การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ พบว่า โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม = 0.68 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ คือ ข้อที่ 2 การปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงปลาสวยงามกับผู้เชี่ยวชาญ เช่น คนขาย สัตวแพทย์ คิดเป็นจำนวน 414 คน มีค่าเฉลี่ย = 0.92 และค่า S.D = 0.27 รองลงมาคือ ข้อที่ 1 การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงามกับผู้ที่สนใจกิจกรรมเดียวกัน จำนวน 404 คน มีค่าเฉลี่ย = 0.90 และค่า S.D = 0.30 และน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 10 การฟังวิทยุข่าวการจัดงาน และข่าวสารเกี่ยวกับปลาสวยงาม จำนวน 128 คน มีค่าเฉลี่ย = 0.28 และค่า S.D = 0.45 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ	ระดับการ		$\bar{x}$	S.D	เปิดรับข้อมูล ข่าวสาร
	ไม่เคย	เคย			
1. พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงามกับผู้ที่เกี่ยวข้อง	10.2	89.8	.90	.30	มาก
กิจกรรมเดียวกัน	(46)	(404)			

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n=450)

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ	ไม่เคย	เคย	$\bar{x}$	S.D	ระดับการ เปิดรับข้อมูล ข่าวสาร
2. ปรึกษาปัญหาในการเลี้ยง ปลาสวยงามกับผู้เชี่ยวชาญ เช่น คนขาย สัตวแพทย์	8.0 (36)	92.0 (414)	.92	.27	มาก
3. อ่านบทความ/ข่าวสารเกี่ยวกับ ปลาสวยงามในคอลัมน์ หนังสือพิมพ์	67.1 (302)	32.9 (148)	.33	.47	น้อย
4. อ่านนิตยสารแนะนำการเลี้ยง ปลาสวยงาม	16.2 (73)	83.8 (377)	.84	.37	มาก
5. อ่านหนังสือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ พันธุ์ปลาสวยงาม	25.3 (114)	74.7 (336)	.75	.44	มาก
6. ดูสารคดีเกี่ยวกับปลาสวยงาม	35.8 (161)	64.2 (289)	.64	.48	ปานกลาง
7. เข้าชมพิพิธภัณฑ์ปลาสวยงาม	23.1 (104)	76.9 (346)	.77	.42	มาก
8. เข้าชมนิทรรศการปลาสวยงาม เช่น งานประมงน้อมเกล้าฯ งาน ประกวดปลาสวยงาม ฯลฯ	39.8 (179)	60.2 (271)	.60	.49	ปานกลาง
9. เข้าอินเทอร์เน็ตเปิดเว็บไซต์ เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม	20.2 (91)	79.8 (359)	.80	.40	มาก
10. พังวิทย์ข่าวสารจัดงานเกี่ยวกับ ปลาสวยงาม	71.6 (322)	28.4 (128)	.28	.45	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม			.68	.15	มาก

โดยสรุปในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ อยู่ในระดับมาก จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมาคือ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และระดับน้อย จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของระดับการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

(n=450)

ระดับการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อย (0.00 – 0.33)	31	6.9
ปานกลาง (0.34 – 0.66)	161	35.8
มาก (0.67– 1.00)	258	57.3
รวม	450	100.0

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลา สวยงาม และประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะข้อมูล ดังนี้ (ตารางที่ 7 - 11)

1. แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม = 0.63 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม คือ ข้อที่ 4 สร้างบรรยากาศที่ดี (ตกแต่งบ้าน, ความสวยงาม) จำนวน 432 คน มีค่าเฉลี่ย = 0.96 และค่า S.D = 0.20 รองลงมาคือ ข้อที่ 2 สามารถเลี้ยงในพื้นที่จำกัดได้ จำนวน 405 คน มีค่าเฉลี่ย = 0.90 และค่า S.D = 0.30 และน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 7 สามารถประกวดแข่งขัน (ความสวยงาม, กัดแข่ง และอื่นๆ) จำนวน 12 คน มีค่าเฉลี่ย = 0.28 และค่า S.D = 0.45 จำแนกตามตารางต่อไปนี้ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงงใจในการเลี้ยง
ปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

แรงงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	ไม่ใช่	ใช่	$\bar{x}$	S.D	ระดับ แรงงใจ
1. เลี้ยงง่ายกว่าสัตว์ชนิดอื่น	44.9 (202)	55.1 (248)	.55	.50	ปานกลาง
2. สามารถเลี้ยงในพื้นที่จำกัดได้	10.0 (45)	90.0 (405)	.90	.30	มาก
3. ไม่รบกวนผู้อื่น (ไม่ส่งเสียง, ไม่ส่งกลิ่น)	13.3 (60)	86.7 (390)	.86	.34	มาก
4. สร้างบรรยากาศที่ดี (ตกแต่งบ้าน, ความสวยงาม)	4.0 (18)	96.0 (432)	.96	.20	มาก
5. การดูแลรักษาง่าย (การให้อาหาร, การทำความสะอาด, การเลี้ยงดูแลและอื่นๆ)	41.8 (188)	58.2 (262)	.58	.49	ปานกลาง
6. สามารถเลี้ยงได้หลากหลายตามความต้องการ (สายพันธุ์, ชนิด และอื่นๆ)	45.6 (205)	54.4 (245)	.54	.50	ปานกลาง
7. สามารถประกวดแข่งขัน (ความสวยงาม, กัดแข่ง และอื่นๆ) *	72.2 (325)	27.8 (125)	.28	.45	น้อย
8. สามารถสร้างรายได้เสริม **	62.2 (280)	37.8 (170)	.38	.49	ปานกลาง
9. ทำให้เกิดความรู้และเข้าใจวงจรชีวิตของปลา (เช่น เพศ, การเจริญเติบโต การขยายพันธุ์ และอาการต่างๆ ของปลาสวยงาม)	29.8 (134)	70.2 (316)	.70	.46	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=450)

แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	ไม่ใช่	ใช่	$\bar{x}$	S.D	ระดับแรงจูงใจ
10. ตามความเชื่อส่วนบุคคล (เช่น โชคลาภ, สิริมงคล, เสริมดวง, ฮวงจุ้ย, สุขภาพ และอื่นๆ)	50.2 (226)	49.8 (224)	.61	.49	ปานกลาง
11. ตามความนิยมของกลุ่ม (เช่น เพื่อน, เพื่อนร่วมงาน และคนอื่นๆ)	48.2 (217)	51.8 (233)	.52	.50	ปานกลาง
12. เอกลักษณะของปลาสวยงาม (เช่น สีสด, อุปนิสัย)	17.1 (77)	82.9 (373)	.83	.50	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม			.63	.17	ปานกลาง

*ในแต่ละปีมีการจัดประกวดน้อยครั้ง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในงาน จำนวน 332 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 และเคย/เข้าร่วมกิจกรรมในงานประกวด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2

**รายได้เสริมต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เลี้ยงปลาเพื่อเป็นอาชีพเสริม และมีการเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ค่าเฉลี่ยรายได้เสริมต่อเดือน = 1666.67 บาท รายได้เสริมต่อเดือนสูงสุด = 5000 บาท ต่ำสุด = 500 บาท

โดยสรุปในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมาคือ มีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 และระดับน้อย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของระดับแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม

(n=450)

ระดับแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อย (0.00 – 0.33)	32	7.1
ปานกลาง (0.34 – 0.66)	269	59.8
มาก (0.67– 1.00)	149	33.1
รวม	450	100.0

2. ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม = 0.80 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม คือ ข้อที่ 7 ตลาดนัดสวนจตุจักรเป็นแหล่งขายปลาสวยงามที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ จำนวน 428 คน มีค่าเฉลี่ย = 0.95 และค่า S.D = 0.45 รองลงมาคือ ข้อที่ 1 ปัจจุบันมีการนำปลาที่เป็นอาหารมาเลี้ยงเพื่อเป็นปลาสวยงาม จำนวน 418 คน มีค่าเฉลี่ย = 0.93 และค่า S.D = 0.45 และน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 9 ปลาสวยงามส่วนใหญ่ผสมพันธุ์ในฤดูฝน จำนวน 176 คน มีค่าเฉลี่ย = 0.40 และค่า S.D = 0.45 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	ระดับ		$\bar{x}$	S.D	ความรู้ความเข้าใจ
	ไม่ใช่	ใช่			
1. ปัจจุบันมีการนำปลาที่เป็นอาหารมาเลี้ยงเพื่อเป็นปลาสวยงาม	7.1 (32)	92.9 (418)	.93	.25	มาก
2. สีสันของปลาสามารถบอกอารมณ์ของปลาสวยงามได้	33.8 (152)	66.2 (298)	.66	.47	ปานกลาง
3. เกือบช่วยให้ปลาสวยงามมีความสดชื่น	10.7 (48)	89.3 (402)	.89	.31	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=450)

ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยง ปลาสวยงาม	ไม่ใช่	ใช่	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความรู้ ความเข้าใจ
4. ปลาส่วนใหญ่ที่ว่ายลอยขึ้นมา เหนือผิวน้ำเป็นเวลานานแสดงว่า ปลาป่วย	12.9 (58)	87.1 (392)	.87	.34	มาก
*5. ควรปล่อยปลาออกจากถุงทันที เมื่อซื้อจากร้าน	80.0 (360)	20.0 (90)	.80	.40	มาก
6. ควรปล่อยปลาออกจากถุงพร้อม น้ำเก่าที่ใส่มากับถุง	11.3 (51)	88.7 (399)	.89	.32	มาก
7. ตลาดนัดสวนจตุจักรเป็นแหล่ง ขายปลาสวยงามที่ใหญ่ที่สุดใน กรุงเทพมหานคร	4.9 (22)	95.1 (428)	.95	.22	มาก
*8. ควรวางตู้ปลาสวยงามในที่โล่ง กลางแดด	79.6 (358)	20.4 (92)	.80	.40	มาก
9. ปลาสวยงามส่วนใหญ่ผสมพันธุ์ใน ฤดูฝน	60.9 (274)	39.1 (176)	.40	.49	ปานกลาง
*10. ในฤดูหนาวปลาจะกินอาหาร บ่อยกว่าฤดูร้อน	84.2 (379)	15.8 (71)	.84	.36	มาก
11. ขนาดของตู้มีผลต่อการ เจริญเติบโตปลาสวยงาม	16.9 (76)	83.1 (374)	.83	.38	มาก
*12. ควรให้อาหารทิ้งไว้คราวละ มากๆ เพื่อปลาหิว	48.4 (4)	51.6 (232)	.48	.50	ปานกลาง
*13. เมื่อปลาเปลี่ยนที่อยู่ใหม่ปลาจะ มีสีสดเข้มขึ้น	90.0 (405)	10.0 (45)	.90	.30	มาก
*14. ควรเปลี่ยนน้ำใหม่หมดทั้งตู้ช่วย ให้น้ำสะอาดกว่าเดิม	79.3 (357)	20.7 (93)	.80	.41	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=450)

ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยง ปลาสวยงาม	ไม่ใช่	ใช่	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความรู้ ความเข้าใจ
*15. ควรเติมน้ำให้ปริมาณพอดี เพื่อ เพิ่มพื้นที่ในการว่าย	88.9 (400)	11.1 (50)	.89	.31	มาก
*16. ปลาสวยงามที่เครียดสามารถ ดัดให้ตรงได้	66.4 (299)	33.6 (151)	.66	.47	ปานกลาง
*17. ปลาสวยงามสามารถทนได้ทุก สภาพน้ำ	69.3 (312)	30.7 (138)	.69	.46	มาก
18. ปลาสวยงามสามารถอดอาหาร ได้นานหลายวัน	17.1 (77)	82.9 (373)	.83	.38	มาก
19. ฤดูหนาวทำให้น้ำเย็นและส่งผล ให้ปลาเป็นโรคจุดขาว	14.7 (66)	85.3 (384)	.85	.35	มาก
20. การถ่ายน้ำทำความสะอาดบ่อยๆ ช่วยให้ปลาโตเร็วขึ้น	14.4 (65)	85.6 (385)	.86	.35	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม			.80	.18	มาก

*คำถามเชิงลบต่อความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ถ้าตอบ “ไม่ใช่” หมายถึง
มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม

โดยสรุปในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่
ในระดับมาก จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 82.7 รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปลา
สวยงามอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 และระดับน้อย จำนวน 14 คน
คิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม

(n=450)

ระดับความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อย (0.00 – 0.33)	14	3.1
ปานกลาง (0.34 – 0.66)	64	14.2
มาก (0.67– 1.00)	372	82.7
รวม	450	100.0

3. ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี

ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่า 10 ปีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมา มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม ตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 และน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่เพิ่งเริ่มเลี้ยงปลาสวยงาม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม

(n=450)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม		
เพิ่งเริ่มเลี้ยง (0 เดือน)	40	8.9
น้อยกว่า 1 ปี	84	18.7
ระหว่าง 1-5 ปี	72	16.0
ตั้งแต่ 5-10 ปี	120	26.7
มากกว่า 10 ปี	134	29.8

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ พบว่า โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.67 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด คือ ข้อที่ 1 เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการของตนเอง มีค่าเฉลี่ย = 4.21 และค่า S.D = 0.68 รองลงมาคือ ข้อที่ 5 เพื่อสร้างความพึงพอใจ / ความสุขให้กับตนเอง มีค่าเฉลี่ย = 4.08 และค่า S.D = 0.45 และน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 11 เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองมีค่าเฉลี่ย = 2.06 และค่า S.D = 1.03 (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)								
ความคาดหวัง	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคาดหวัง
1. เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการของตนเอง	0.0 (0)	0.0 (0)	14.7 (66)	50.0 (225)	35.3 (159)	4.21	.68	มาก
2. เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการของสมาชิกภายในครอบครัว	0.0 (0)	2.0 (9)	30.0 (135)	42.0 (189)	26.0 (117)	3.92	.80	มาก
3. เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการภายในกลุ่มเพื่อน	4.9 (22)	18.4 (83)	32.2 (145)	32.2 (145)	12.2 (55)	3.28	1.05	ปานกลาง

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n=450)								
ความคาดหวัง	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ คาด หวัง
4. เพื่อเข้าร่วมกลุ่มกับ ผู้สนใจกิจกรรม นันทนาการ เดียวกัน (การ พูดคุยแลกเปลี่ยน ความคิด)	6.4 (29)	11.3 (51)	38.3 (172)	32.0 (144)	12.0 (54)	3.32	1.03	ปาน กลาง
5. เพื่อสร้างความพึง พอใจ/ความสุข ให้กับตนเอง	0.0 (0)	0.0 (0)	2.2 (10)	47.1 (212)	31.3 (141)	4.08	.77	มาก
6. เพื่อผ่อนคลาย ความตึงเครียดจาก การทำงาน	0.0 (0)	4.9 (22)	17.8 (80)	48.2 (217)	29.1 (131)	4.02	.82	มาก
7. เพื่อสร้างความ เพลิดเพลินใจ (ความสวยงาม, การเจริญเติบโต)	0.0 (0)	1.8 (8)	31.1 (140)	39.8 (179)	27.3 (123)	3.90	.81	มาก
8. เพื่อตอบสนองตาม ความชื่นชอบ/ ความสนใจ	0.0 (0)	4.7 (21)	23.3 (105)	50.7 (228)	21.3 (96)	3.89	.79	มาก
9. เพื่อเป็นกิจกรรม ยามว่างโดยไม่ จำกัดช่วงเวลาใน แต่ละวัน	3.3 (1)	0.4 (2)	26.9 (121)	50.7 (228)	22.0 (99)	3.94	.71	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n=450)								
ความคาดหวัง	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ คาด หวัง
10. เพื่อสร้างลักษณะ นิสัยให้กับผู้เลี้ยง (เช่น การรักสัตว์, ความรับผิดชอบ, ความคิด สร้างสรรค์ และ อื่นๆ)	2.4 (11)	6.2 (28)	42.2 (190)	32.7 (147)	16.4 (74)	3.54	.92	ปาน กลาง
11. เพื่อสร้างรายได้ ให้กับตนเอง	36.7 (165)	32.4 (146)	20.9 (94)	8.4 (38)	1.6 (7)	2.06	1.03	น้อย
12. เพื่อส่งเสริม สุขภาพจิต (เช่น ทำให้ใจเย็น ทำให้สนุกสนาน)	0.0 (0)	3.8 (17)	25.8 (116)	49.1 (221)	21.3 (96)	3.88	.78	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.67	.44	ปาน กลาง

โดยสรุปในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด เพื่อกำหนดหนทางการอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 55.3 รองลงมาคือ มีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อกำหนดหนทางการอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของระดับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการ
นันทนาการ

(n=450)

ระดับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด เพื่อการนันทนาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อย (1.00 – 2.33)	0	0.0
ปานกลาง (2.34 – 3.67)	249	55.3
มาก (3.68– 5.00)	201	44.7
รวม	450	100.0

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

จากสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ใน การวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 3 ข้อ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลได้
ผลทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ
การศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับ
ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา
สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีสัดส่วนความคาดหวังต่อ
การเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของความ
คาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการในระดับปานกลาง โดยปัจจัยส่วนบุคคล
บุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และอาชีพ
ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่มี ความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ อายุ ระดับ
การศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย รายได้ต่อเดือน และเมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคลในแต่ละตัวแปร
พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีลักษณะข้อมูลดังนี้

สมมติฐานย่อยที่ 1 เพศของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับ ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลางและมากอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเพศชายมีความคาดหวังในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 73.6 และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 5.295 ซึ่งมากกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.02 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าเพศของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

เพศ	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
ชาย	0.0 (0)	63.5 (158)	73.6 (148)	68.0 (306)	
หญิง	0.0 (0)	36.5 (91)	26.4 (53)	32.0 (144)	
รวม	0.0 (0)	100.0 (249)	100.0 (201)	100.0 (450)	0.02*

$$\chi^2 = 5.295 \quad df = 1 \quad p < 0.05$$

สมมติฐานย่อยที่ 2 อายุของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้แบ่งอายุออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอายุน้อย คือมีอายุต่ำกว่า 32 ปี จำนวน 280 คน (ร้อยละ 62.2) และกลุ่มตัว อย่างอายุมาก คือ มีอายุ 32 ปีขึ้นไป จำนวน 170 คน (ร้อยละ 37.8) โดยใช้ค่าอายุเฉลี่ยคือ 32 ปี เป็นหลักในการแบ่งกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อย และกลุ่มอายุมาก มีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับ ปานกลางและมากอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.033 ซึ่งน้อยกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.86 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าอายุของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
น้อย	0.0	61.8	62.7	62.2	0.86
	(0)	(154)	(126)	(280)	
มาก	0.0	38.2	37.3	37.8	
	(0)	(95)	(75)	(170)	
รวม	0.0	100.0	100.0	100.0	
	(0)	(249)	(201)	(450)	

$$\chi^2 = 0.033 \quad df = 1 \quad p > 0.05$$

สมมติฐานย่อยที่ 3 ระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 253 คน (ร้อยละ 56.2) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 197 คน (ร้อยละ 43.8) เป็นหลักในการแบ่งกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่อยู่ในกลุ่มระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ปริญญาตรีขึ้นไป มีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลางและมากอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.036 ซึ่งน้อยกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.85 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

ระดับการศึกษา	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0.0 (0)	55.8 (139)	56.7 (114)	56.2 (253)	
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	0.0 (0)	44.2 (110)	43.3 (87)	43.8 (197)	
รวม	0.0 (0)	100.0 (249)	100.0 (201)	100.0 (450)	0.85

$$\chi^2 = 0.036 \quad df = 1 \quad p > 0.05$$

สมมติฐานย่อยที่ 4 สถานภาพการสมรสของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่มีสถานภาพโสด สมรส และหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ มีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับ ปานกลาง และมากอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 13.548 ซึ่งมากกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.001 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าสถานภาพการสมรสของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวนร้อยละ และความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการสมรสกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

สถานภาพการสมรส	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
โสด	0.0 (0)	42.2 (105)	57.7 (116)	49.1 (221)	
สมรส	0.0 (0)	45.4 (113)	28.9 (58)	38.0 (171)	
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	0.0 (0)	12.4 (31)	13.4 (27)	12.9 (58)	
รวม	0.0 (0)	100.0 (249)	100.0 (201)	100.0 (450)	0.001**

$$\chi^2 = 13.548 \quad df = 2 \quad p < 0.05 \quad p < 0.01$$

สมมติฐานย่อยที่ 5 ลักษณะที่พักอาศัยของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่มีลักษณะที่พื้กอาศัยต่างกันมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลางและมากอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.884 ซึ่งน้อยกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.81 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าลักษณะที่พื้กอาศัยของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่พื้กอาศัยกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

ลักษณะที่พื้กอาศัย	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
หอพัก/อพาร์ทเมนต์/แฟลต/คอนโดมิเนียม	0.0 (0)	17.7 (44)	15.4 (31)	16.7 (75)	0.81
ทาวน์เฮาส์	0.0 (0)	22.1 (55)	21.9 (44)	22.0 (99)	
อาคารพาณิชย์	0.0 (0)	25.3 (63)	23.9 (48)	24.7 (111)	
บ้านเดี่ยว	0.0 (0)	34.9 (87)	38.8 (78)	36.7 (165)	
รวม	0.0 (0)	100.0 (249)	100.0 (201)	100.0 (450)	

$$\chi^2 = 0.884 \quad df = 3 \quad p > 0.05$$

สมมติฐานย่อยที่ 6 อาชีพของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่มีอาชีพต่างกันมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลางและมาก อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ซึ่งกลุ่มที่มีอาชีพเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง และประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีสัดส่วนความคาดหวังอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 21.690 ซึ่งมากกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.001 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าอาชีพของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

อาชีพ	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
นักเรียน/นักศึกษา/นิสิต	0.0 (0)	10.8 (27)	5.0 (10)	8.2 (37)	
พนักงานหรือลูกจ้าง	0.0 (0)	23.3 (58)	34.3 (69)	28.2 (127)	
ข้าราชการ	0.0 (0)	18.9 (47)	12.9 (26)	16.2 (73)	
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0.0 (0)	22.5 (56)	13.4 (27)	18.4 (83)	
ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	0.0 (0)	24.1 (60)	34.3 (69)	28.7 (129)	
อื่นๆ (แม่บ้าน)	0.0 (0)	10.8 (27)	5.0 (10)	8.2 (37)	
รวม	0.0 (0)	100.0 (249)	100.0 (201)	100.0 (450)	0.001**

$$\chi^2 = 21.690 \quad df = 5 \quad p < 0.05 \quad p < 0.01$$

สมมติฐานย่อยที่ 7 รายได้ต่อเดือนของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่กลุ่มที่มีรายได้น้อย และกลุ่มที่มีรายได้มาก มีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลางและมาก อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ที่มีรายได้น้อยมีสัดส่วนความคาดหวังอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.130 ซึ่งน้อยกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.72 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่า รายได้ของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

รายได้ต่อเดือน	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
น้อย	0.0	69.1	70.6	69.8	0.72
	(0)	(172)	(142)	(314)	
มาก	0.0	30.9	29.4	30.2	
	(0)	(77)	(59)	(136)	
รวม	0.0	100.0	100.0	100.0	
	(0)	(249)	(201)	(450)	

$$\chi^2 = 0.130 \quad df = 1 \quad p > 0.05$$

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม ประกอบด้วย บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ซึ่ง

ปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์ในระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเมื่อพิจารณาปัจจัยทางสังคมในแต่ละตัวแปร พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีลักษณะข้อมูลดังนี้

สมมติฐานย่อยที่ 1 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการหรือไม่

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามในกลุ่มที่ไม่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง และในกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 4.387 ซึ่งมากกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.04 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงกับ ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง (n=450)

บุคคลที่มีอิทธิพลในการเลือก เลี้ยงปลาสวยงาม	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
ไม่มี	0.0	52.2	42.3	47.8	
	(0)	(130)	(85)	(215)	
มี	0.0	47.8	29.4	52.2	
	(0)	(119)	(59)	(235)	
รวม	0.0	100.0	100.0	100.0	0.04*
	(0)	(249)	(201)	(450)	

$$\chi^2 = 4.387 \text{ df} = 1 \text{ p} < 0.05$$

สมมติฐานย่อยที่ 2 การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่ไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 12.031 ซึ่งมากกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.001 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

การเป็นสมาชิกกลุ่ม	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
ไม่เป็น	0.0 (0)	90.0 (224)	78.1 (157)	84.7 (381)	
เป็น	0.0 (0)	10.0 (25)	21.9 (44)	15.3 (69)	
รวม	0.0 (0)	100.0 (249)	100.0 (201)	100.0 (450)	0.001**

$$\chi^2 = 12.031 \quad df = 1 \quad p < 0.05 \quad p < 0.01$$

สมมติฐานย่อยที่ 3 การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่มีกรเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก แต่

อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจากค่า $r = 0.155$ และค่า $p\text{-value} = 0.001$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ กับ ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง (n=450)

ปัจจัยทางสังคม	ความคาดหวังฯ	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p
การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ	0.155	0.001**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม ประกอบด้วยแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม และ ประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาสวยงาม มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม น้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม และ ประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาสวยงาม ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์ทั้งที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามที่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามที่มีความสัมพันธ์ที่ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาสวยงาม และเมื่อพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามในแต่ละตัวแปร พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีลักษณะข้อมูลดังนี้

สมมติฐานย่อยที่ 1 แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก แต่อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจากค่า $r = 0.052$ และพิจารณาจากค่า $p\text{-value} = 0.270$ ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง (n=450)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม	ความคาดหวังฯ	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p
แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	0.052	0.270

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานย่อยที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก แต่อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาจากค่า $r = 0.129$ และค่า $p\text{-value} = 0.006$ ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่าง

(n=450)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม	ความคาดหวังฯ	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p
ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	0.129	0.006**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานย่อยที่ 3 ประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อย จำนวน 196 คน (ร้อยละ 43.6) และกลุ่มที่มีประสิทธิภาพมาก จำนวน 254 คน (ร้อยละ 56.4) เป็นหลักในการแบ่งกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพน้อยและในกลุ่มที่มีประสิทธิภาพมาก มีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลางและมากอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า χ^2 ที่คำนวณได้เท่ากับ 2.083 ซึ่งน้อยกว่าค่า χ^2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาจากค่า p-value = 0.15 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังนั้นผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 จำนวน ร้อยละ และค่าความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของกลุ่ม ตัวอย่าง

(n=450)

ประสบการณ์ ในการเลี้ยงปลาสวยงาม	ความคาดหวัง				p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม	
น้อย	0.0 (0)	46.6 (116)	39.8 (80)	43.6 (196)	0.15
มาก	0.0 (0)	53.4 (133)	60.2 (121)	56.4 (254)	
รวม	0.0 (0)	100.0 (249)	100.0 (201)	100.0 (450)	

$$\chi^2 = 2.083 \text{ df} = 1 \text{ p} > 0.05$$

ข้อวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมือง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการที่มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันบริเวณเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 450 คน ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรต้น และตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาหลายตัวแปร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยแบ่ง ออกเป็น 2 ตอน และสามารถนำผลมาวิจารณ์ได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาวิจัย ได้แก่

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 68.0 มีอายุเฉลี่ย 32 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงอายุน้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.8 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.6 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 49.1 มี

ลักษณะที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 36.7 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 28.7 โดยส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.0 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นกิจกรรมที่ผู้ชายมีความนิยมในการเลือกทำ มากกว่าผู้หญิง ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีช่วงอายุระหว่าง 17 – 50 ปี และส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน ซึ่งกำลังเป็นวัยแห่งการสร้างรากฐานความมั่นคงให้กับชีวิต โดยส่วนใหญ่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ขณะที่ผู้มีสถานภาพสมรสโสดสามารถทำให้เลือกทำกิจกรรมได้ตามต้องการ โดยให้เหมาะสมกับลักษณะที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมที่ตนอยู่ ซึ่งกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งศูนย์รวมของกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย โดยแต่ละอาชีพส่งผลต่อช่วงเวลาว่างของบุคคล และรายได้ต่อเดือนของแต่ละบุคคล

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกทำกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามจากความชื่นชอบของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 46.9 โดยส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม คิดเป็นร้อยละ 85.6 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำกิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบนั้น ทำให้มีแรงกระตุ้นในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การเลี้ยงปลาสวยงามของแต่ละบุคคล มุ่งเน้นเป็นกิจกรรมของตนเอง ทำให้ไม่ได้มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 0.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบ ว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลมากที่สุด คือ การปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงปลา สวयงามกับผู้เชี่ยวชาญ เช่น คนขาย สัตวแพทย์ ค่าเฉลี่ย = 0.92 ส่วนการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อวิทยุ น้อยที่สุด คือ การฟังวิทยุข่าวการจัดงานเกี่ยวกับปลา สวयงาม และ ข่าวสารที่เกี่ยวกับปลา สวयงาม ค่าเฉลี่ย = 0.28 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงปลา สวयงาม การเลือกอาหารปลา สวयงามที่เหมาะสมของปลาแต่ละชนิด และการรักษาโรคปลา สวयงาม ซึ่งส่งผลต่อการเลี้ยงปลา สวयงามของผู้เลี้ยงแต่ละ บุคคล โดยสื่อ บุคคลเป็นสื่อที่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สื่อ นิตยสาร และ สื่อ

อินเทอร์เน็ต ขณะที่สื่อวิทยุมีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามน้อยที่สุด เพราะมีเวลาจำกัดในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร และไม่สามารถเปิดรับข้อมูลข่าวสารซ้ำได้

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่างได้แก่

แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม และประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม

จากผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม = 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมากที่สุด คือ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี (ตกแต่งบ้าน , ความสวยงาม) ค่าเฉลี่ย = 0.96 ส่วนแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามน้อยที่สุดคือ สามารถประกวดแข่งขัน (ความสวยงาม, กัดแท่ง และอื่น ๆ) ค่าเฉลี่ย = 0.28 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมาจากการตอบสนองของความต้องการของผู้เลี้ยง เช่น การได้มองตู้ปลาที่จัดอย่างสวยงาม เพิ่มบรรยากาศที่ดีภายในบ้าน ความหลากหลายของสายพันธุ์ปลาที่มีให้เลือกตามความต้องการของผู้เลี้ยง การเลี้ยงปลาสวยงามตามความเชื่อของบุคคล แต่แรงจูงใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 0.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมากที่สุด คือ ตลาดนัดสวนจตุจักรเป็นแหล่งขายปลาสวยงามที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ ค่าเฉลี่ย = 0.95 ส่วนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ปลาสวยงามส่วนใหญ่ผสมพันธุ์ในฤดูฝน ค่าเฉลี่ย = 0.40 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความรู้ความเข้าใจเป็นส่วนประกอบในการเลี้ยงปลาสวยงาม ยังมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมาก ทำให้การเลี้ยงปลาสวยงามสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และแสดงถึงการดูแลเอาใจใส่ในการเลี้ยงปลาสวยงามของแต่ละบุคคล โดยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาข้อมูลวิธีการเลี้ยงของสายพันธุ์ปลาที่ตนเองเลี้ยงอยู่ และสายพันธุ์ปลาที่สนใจของผู้เลี้ยง

ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.8 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามตั้งแต่เด็ก และมีช่วงอายุในการเริ่มเลี้ยงแตกต่างกัน

แต่มีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน เพราะมาจากพื้นฐานความชื่นชอบส่วนบุคคล โดยเริ่มจากปลาสวยงามที่เลี้ยงง่าย และมีราคาถูก เช่น ปลาหางนกยูง ปลาสอด ปลากัด เมื่อมีประสบการณ์ในการเลี้ยงอาจทำให้เลี้ยงปลาสวยงามที่เฉพาะกลุ่ม เช่น ปลาอโรวาน่า ปลาเสือตอ ปลาแม่น้ำต่าง ๆ ปลานำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม

ส่วนที่ 4 ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวม = 3.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการมากที่สุด คือ เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการของตนเอง ค่าเฉลี่ย = 4.21 รองลงมา คือ เพื่อสร้างความพึงพอใจ /ความสุขให้กับตนเอง ค่าเฉลี่ย = 4.08 ส่วนความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการน้อยที่สุด คือ เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง ค่าเฉลี่ย = 2.06 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อเป็นกิจกรรมของตนเอง ขณะที่การเลี้ยงเป็นกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นมีความคาดหวังน้อยกว่า โดยการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อสร้างความสุข /ความพึงพอใจ และเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพจิต เช่น ความสบายใจจากการชื่นชมความสวยงามของตู้ปลาสวยงาม การแหวกว่ายของปลาสวยงาม และการตกแต่งตู้ปลาสวยงาม โดยการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน และสภาพแวดล้อมที่เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน แต่การเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อประกวดแข่งขัน และสร้างรายได้ให้กับตนเอง ต้องอาศัยทักษะในการเลี้ยง มีความชำนาญในการเพาะพันธุ์ปลา และพื้นที่ในการเลี้ยงมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนเมืองที่มีพื้นที่จำกัดในการใช้สอย

ตอนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม (เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ รายได้ต่อเดือน) มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

โดยสรุปในภาพรวม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการนันทนาการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส อาชีพ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการนันทนาการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย รายได้ต่อเดือน โดยสามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

สมมติฐานย่อยที่ 1 เพศของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1** ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความนิยมในการเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่าเพศหญิง เพราะในระหว่างการทำกิจกรรมมีภาระหน้าที่ที่ต้องใช้ภาระกำลัง อาทิ การเปลี่ยนถ่ายน้ำในตู้ปลา การขนย้ายตู้ปลา การซ่อมบำรุงรักษา โดยประเภทของปลาสวยงามที่ผู้ชายนิยมเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นปลาที่มีลักษณะการกินที่ดุ หรือก้าวร้าว มีรูปร่างโอ่อ่าสง่างามในฝูงปลา ได้แก่ ปลาโรวาน่า ปลาแม่น้ำ ปลาลุ่มน้ำอเมซอน ปลาตัวใหญ่ เป็นต้น ขณะที่ ผู้หญิงส่วนใหญ่จะนิยมและชื่นชอบสัตว์เลี้ยงที่มีรูปลักษณ์ที่น่ารักน่าเอ็นดู สามารถกอด และคลุกคลีใกล้ชิดมากกว่าปลาสวยงาม โดยประเภทของปลาสวยงามที่ผู้หญิงเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นปลาที่มีสีสันสวยงาม และไม่มีนิสัยดุ หรือก้าวร้าวในการกินอาหาร ได้แก่ ปลาเงินปลาทอง ปลาตัวเล็กๆ ที่เลี้ยงกับพรรณไม้น้ำ เป็นต้น ซึ่งผู้หญิงที่นิยมเลี้ยงปลาสวยงามมีความเชื่อมากกว่าผู้ชาย เช่น ความเชื่อเรื่องของสุขภาพ ความเชื่อเรื่องของโชคลาภ ความเชื่อเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด และความเชื่อเรื่องของบาปบุญคุณโทษ แต่ในขณะเดียวกันการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นกิจกรรมภายในครอบครัว พบว่า ผู้หญิงมีส่วนร่วมกับผู้ชายด้วย ในการดูแลเอาใจใส่ปลาสวยงาม เนื่องจากกลัวปลาสวยงามตาย และมีความเสียใจเวลาปลาตายสูงกว่าผู้ชาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วารุณี (2549) สุธี (2545) และณัฐพล (2549) พบว่า ผู้ที่เลือกทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย อาจเป็นเพราะผู้หญิงส่วนใหญ่จะนิยมและชื่นชอบสัตว์เลี้ยงที่สามารถใกล้ชิดสนิทสนมได้มากกว่า การเลี้ยงปลาสวยงาม

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยกำหนดความคาดหวังของสุพัตรา จุณณะปิยะ (2546) กล่าวว่า ปัจจัยกำหนดความคาดหวังของบุคคลในการกระทำต่างๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคลและสภาพแวดล้อม โดยประเมินค่าของแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันได้ และขึ้นอยู่กับ ภูมิหลัง ประสบการณ์เดิม ความสนใจ การให้คุณค่าแก่สิ่งนั้นๆ ของแต่ละบุคคล ซึ่งเพศแสดงถึงความแตกต่างของบุคคล และแนวทางในการเลือกทำกิจกรรมนั้นหนทางการที่เหมาะสมกับสรีระร่างกาย และลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล

สมมติฐานย่อยที่ 2 อายุของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1** ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีการเริ่มทำกิจกรรมในช่วงอายุที่ไม่เท่ากัน และการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้โดยไม่จำกัดอายุโดยขึ้นอยู่กับความชื่นชอบของแต่ละบุคคล ผู้เลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ ในครอบครัวมีการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ก่อน ทำให้เกิดความผูกพัน การเลี้ยงปลาสวยงามภายในหน่วยงานต่างๆ เช่นในบริเวณห้องสมุดของสถานศึกษา ทำให้ช่วยลดความ มตึงเครียดจากการดูหนังสือ การเลี้ยงปลาสวยงามบริเวณห้องทำงาน หรือบริเวณที่พักของผู้ที่เข้ามาติดต่องาน ช่วยให้ผ่อนคลายจากงานหนัก หรือจากการรอในการติดต่องาน การเลี้ยงปลาสวยงามภายในโรงพยาบาล ช่วยให้ผู้ป่วยมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น ทำให้ไม่เกิดความจำเจจากการอยู่แต่ในโรงพยาบาล เป็นต้น จากการสำรวจยังพบผู้เลี้ยงปลาสวยงามจำนวนมากที่เป็นกลุ่มเยาวชน และผู้สูงอายุ โดยการเลี้ยงปลาสวยงามสามารถส่งเสริมสุขภาพจิต และเป็นกิจกรรมยามว่างให้กับคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของณัฐพล (2549) พบว่า โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 21 - 50 ปี ที่ถือว่าเป็นช่วงเวลาแห่งการสร้างฐานะและความมั่นคงในชีวิตให้แก่ตนเองและครอบครัวจำเป็นต้องทำงานหนักและแบกรับความเครียด ความกดดันไว้มากจึงมีความต้องการที่จะระบาย และบรรเทาความเครียดเหล่านั้นมากกว่าในช่วงอายุอื่นๆ จึงมีการผ่อนคลายด้วยการเลี้ยงปลาสวยงาม

แนวคิดความสำคัญของนันทนาการของบุญเสริม อุทัยผล (2530) กล่าวว่า ความหมายของการนันทนาการมีหลายอย่าง และมีรูปแบบหลากหลาย จัดเป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสแก่คนทั่วไป ในทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ที่มีความพึงพอใจเฉพาะ เพราะกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่ระบายออกถึงลักษณะที่เป็นความต้องการของมนุษย์ ความต้องการทางกายภาพ และจิตใจ กิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจในการเข้าร่วม และในช่วงโอกาสที่เป็นเวลารว่าง สามารถทำกิจกรรมนันทนาการเพื่อเป็นกิจกรรมของตนเอง ครอบครัวย และสังคม

สมมติฐานย่อยที่ 3 ระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 **ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1** ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่มีระดับการศึกษาสูงอาจมีความคาดหวังน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เลือกทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในเชิงวิชาการ แต่การทำกิจกรรมนี้เป็นความรู้เฉพาะด้าน วิชาความรู้ในการเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่เกิดขึ้นในลักษณะลองผิดลองถูกของผู้เลี้ยงเอง การถามข้อมูลในการเลี้ยงปลาสวยงามจากผู้ขายปลาสวยงาม การศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เน้นคุณค่าทางด้านจิตใจของผู้เลี้ยง ซึ่งผู้ที่สนใจในกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามทุกคนสามารถเลือกทำกิจกรรมนี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวารุณี (2549) และสุธี (2545) พบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเป็นผู้ที่เพิ่งจะทำงานมีประสบการณ์ค่อนข้างน้อย ยังไม่มีการรับผิดชอบทางครอบครัวจึงเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นเพื่อนคลายเหงา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1986) กล่าวว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของคน ในมิติความเข้มแข็งหรือความมั่นใจ หากว่าบุคคลไม่มีความมั่นใจในความสามารถของตน เมื่อประสบเหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ ก็จะทำให้ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองลดลง แต่ในทางตรงข้ามกัน หากมีความเข้มแข็งหรือมีความมั่นใจมาก บุคคลก็จะมีความมานะพยายามมาก แม้จะประสบเหตุการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่คาดหวังก็ตาม จะทำให้มีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยทำ

กิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามเกิดจากความชื่นชอบ ความสนใจของตนเอง นำประสบการณ์ที่เกิดขึ้น นำมาเป็นข้อมูลความรู้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขจนสามารถทำให้กิจกรรมผ่านลุล่วงไปได้ดี

สมมติฐานย่อยที่ 4 สถานภาพการสมรสของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดการตัดสินใจในการเลือกทำกิจกรรม และสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง และอาจมีเวลามากกว่าบุคคลที่แต่งงานแล้ว หรือผู้ที่เป็นหม้าย หรือผู้ที่หย่าร้าง เนื่องจากต้องแบ่งเวลาวางไปทำกิจกรรมอื่นๆ ในขณะที่เดียวกันผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่มีสถานภาพโสดที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว และสมาชิกภายในครอบครัวมีส่วนร่วมในการเลี้ยงปลาสวยงามด้วย เพราะเนื่องจากความใกล้ชิดสนิทสนม และความผูกพัน ซึ่งสามารถเป็นแรงจูงใจในการเลี้ยง ปลาสวยงามของสมาชิกในครอบครัว อย่างไรก็ตามการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้ที่มีสถานภาพสมรสแล้วอาจมีความคิดเห็นขัดแย้งในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ปลาสวยงามส่วนใหญ่ที่ผู้ชายเลี้ยงมีลักษณะกินอาหารสดที่ดูร้าย อาจทำให้ผู้หญิงไม่อยากเลี้ยง และไม่ได้รับความร่วมมือ หรือความสนใจในการทำกิจกรรมนี้ เพราะการเลี้ยงปลาสวยงามอาศัยความชื่นชอบของบุคคลมาเป็นปัจจัยพื้นฐานนำไปสู่การเลี้ยงต่อไป โดยผู้ที่มีสถานภาพสมรสหย่าร้าง /แยกกันอยู่ อาจเลี้ยงปลาสวยงามไว้เป็นเพื่อนแก้เหงา และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นความแตกต่างทางด้านสถานภาพ สมรสของบุคคลส่งผลต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม เพราะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสุธี (2545) พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพโสด มีเวลามากกว่าบุคคลที่มีการสมรส หรือมีครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อการทำกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงาม

แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของบรรเทิง เกิดปรางค์ (2544) กล่าวว่า การที่บุคคลจะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในลักษณะใดย่อมขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเขา สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ ทศนคติของบุคคล ความถนัด ทักษะทางกิจกรรม เป็นต้น ในการทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามของบุคคลที่มีสถานภาพโสดสามารถเลือกทำได้ตามความชื่นชอบของ

ตน และความสนใจของตนเอง ขณะที่ผู้ที่ตั้งงานแล้วสมาชิกภายในครอบครัวอาจมีความชื่นชอบในกิจกรรมต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 5 ลักษณะที่พักอาศัยของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะที่พักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อยู่ ว่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1** ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเลี้ยงปลาสวยงามสามารถเลี้ยงในพื้นที่จำกัดได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่กว้าง จึงทำให้สามารถเลี้ยงได้ตามความต้องการให้สอดคล้องกับที่พักอาศัยของแต่ละบุคคลได้ ในปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบของตู้ปลาสวยงามที่มีความทันสมัย ความสะดวกสบายในการเลี้ยง เช่น ตู้ปลาสวยงามเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ตกแต่งบริเวณบ้านพักอาศัย สามารถออกแบบให้เข้ากับพื้นที่ใช้สอยที่จำกัดได้ ตู้ปลาสวยงามระบบกรองที่มีคุณภาพ ช่วยลดขั้นตอนในการเลี้ยงไม่ต้องเปลี่ยนถ่ายน้ำบ่อย สามารถควบคุมอุณหภูมิได้ ตู้ปลาสวยงามที่ใช้เลี้ยงประกอบกับพรรณไม้น้ำ ช่วยเพิ่มความสมดุลในการเลี้ยงแบบธรรมชาติในตู้ปลาสวยงาม และช่วยตกแต่งบริเวณที่พักอาศัยให้สวยงาม เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของณัฐพล (2549) พบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ตามหอพัก/อพาร์ทเมนต์/แฟลตที่ถูกจำกัดด้วยพื้นที่ หรือกฎระเบียบของหอพักที่ห้ามเลี้ยงสัตว์เลี้ยงอื่นที่มีข้อจำกัดด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งการเลี้ยงสัตว์ที่ร้องหรือส่งเสียงดังอาจเป็นการรบกวนต่อผู้อื่น

จากแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเมืองของ ประพัทธ์ วิริยะสมบุร ณ์ (2549) อ้างใน จำนวน อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2549) กล่าวว่า ความเป็นเมือง คือ กระบวนการที่ประชากรมาอยู่รวมกันมากขึ้น ทั้งด้านจำนวนประชากร และความหนาแน่นของประชากร ณ บริเวณใดบริเวณหนึ่ง อันเป็นผลทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรเหล่านั้นเปลี่ยนไปสู่วิถีชีวิตแบบเมืองที่ต้องประสบกับปัญหาในชีวิตประจำวันที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงนำไปสู่การทำกิจกรรมนันทนาการเพื่อเข้ามาผ่อนคลายความตึงเครียด สร้างความสุข และตอบสนองตามวิถีชีวิตในสังคมเมือง โดยความหนาแน่นของประชากรในด้านที่อยู่อาศัยไม่มีผลกระทบต่อการเลือกทำกิจกรรมนันทนาการของคนเมือง และกิจกรรมนันทนาการสามารถยืดหยุ่นได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ตลอดจนจัดขึ้นได้ง่ายตามสภาพปัจจุบันที่ต้องการ

สมมติฐานย่อยที่ 6 อาชีพของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตาม **สมมติฐานที่ 1** ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประกอบอาชีพของแต่ละบุคคลมีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้มีช่วงเวลาว่างมา กัน้อยต่างกัน โดยเฉพาะอาชีพค้าขาย /ธุรกิจส่วนตัว และพนักงานและลูกจ้างมีการแข่งขันกันสูงในเรื่องของศักยภาพของคน คุณภาพของสินค้า/การทำงานและบริการที่ต้องประทับใจ/การรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งผลให้ต้องทำงานหนักไม่มีเวลาเลี้ยงสัตว์ที่ต้องดูแลเอาใจใส่ ขณะที่การเลี้ยงปลาสวยงามสามารถเลี้ยงได้ง่ายกว่าสัตว์ชนิดอื่น และช่วยในการผ่อนคลายความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วิจิต (2545) อรรถพล (2548) และจุฬิธา (2549) พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการทำกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงาน อาชีพที่มีลักษณะต่างกัน ส่งผลให้การมีเวลาว่างต่างกัน

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะคนเมืองของประไพร์ วิริยะสมบุรณ์ (2549 อ้างใน จ้านง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2549) กล่าวว่า เมืองประกอบไปด้วยประชากรจำนวนมากอยู่กันอย่างหนาแน่น และมีความแตกต่าง หลากหลายระหว่างบุคคลและกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีวัฒนธรรมย่อยจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันในเชื้อ ค่านิยม ทัศนคติ จารีตประเพณี และแบบแผนการดำเนินชีวิต คนเมืองมีลักษณะอาชีพที่หลากหลาย ตั้งแต่อาชีพที่มีเกียรติภูมิดีเป็นที่ยกย่องของสังคมอยู่ในชนชั้นสูง จนลดหลั่นกันลงมาตามประเภทของงาน จึงส่งผลต่อเวลาว่างในการทำกิจกรรมนันทนาการ และการที่บุคคลในอาชีพต่างๆ ทำกิจกรรมนันทนาการเป็นการช่วยให้คนมีโอกาสร่วมคลายความเหน็ดเหนื่อย มีเวลาร่วมสนุกในกิจกรรมที่ชอบและสนใจ เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์

สมมติฐานย่อยที่ 7 รายได้ต่อเดือนของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่

เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการผู้เลือกทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามสามารถเลือกได้ตามความต้องการที่หลากหลาย เพราะชนิดปลาสวยงาม อุปกรณ์เสริมในการเลี้ยงปลาสวยงาม มีให้เลือกเลี้ยงทั้งที่ราคาถูก และราคาแพง ซึ่งไม่จำเป็นว่าต้อง มีรายได้สูงหรือรายได้ต่ำ ผู้เลี้ยงสามารถเลี้ยงปลาสวยงามได้ตามความสนใจ โดยกิจกรรมประกอบการเลี้ยงมีค่าใช้จ่ายในจำนวนที่สามารถคำนวณได้เป็นรายเดือน หากไม่เกิดกรณีอุปกรณ์เสริมเสีย หรือความต้องการซื้อปลาสวยงาม ทำให้ค่อนข้างมีผลกระทบน้อยกับรายได้ต่อเดือนของผู้เลี้ยง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของณัฐพล (2549) พบว่า จำนวนผู้เลี้ยงปลาสวยงามในระดับรายได้ส่วนบุคคลระดับต่างๆ จะค่อนข้างใกล้เคียงกัน คือ มีรายได้อยู่ในระดับ 10,001 ถึง 40,000 บาท และรายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงปลาสวยงาม

แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของบรรเทิง เกิดปรางค์ (2544) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ โดยฐานะครอบครัว อาจจะเป็นปัญหาสำหรับครอบครัวที่มีฐานะยากจน ต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพ จนไม่มีเวลาว่างที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้ อย่างไรก็ตามขอขยายของกิจกรรมนันทนาการมีหลากหลายให้เลือก ฉะนั้น ความยากจนหรือความร่ำรวย ไม่น่าจะเป็นอุปสรรคมาก การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการขึ้นอยู่กับภาระหนี้ ความสำคัญและคุณค่าของกิจกรรมนันทนาการของแต่ละบุคคลว่ามีมากน้อยเพียงใด เนื่องจากทางเลือกที่หลากหลายในการเลี้ยงปลาสวยงาม ทำให้รายได้ต่อเดือนไม่มีผลต่อการทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงาม

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม (บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ) มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยสามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

สมมติฐานย่อยที่ 1 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีการเลือกเลี้ยงปลา

สวຍงามเป็นกิจกรรมนั้นหนาการที่เกิดจากความชื่นชอบส่วนบุคคล โดยตัวผู้เลี้ยงมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงจากความสนใจของตนเองมากกว่าบุคคลอื่น หากบุคคลอื่นชักจูงหรือ ผู้เลี้ยงทำตามคนอื่น อาจเกิดความเบื่อหน่ายได้ และทำให้เลิกทำกิจกรรมไปในที่สุด เพราะต้องดูแลเอาใจใส่ปลา สวຍงามที่เลี้ยง ขณะที่ครอบครัวที่มีการเลี้ยงปลาสวຍงามนั้น สมาชิกในครอบครัวอาจไม่ได้มีส่วนร่วมในการเลี้ยง เพราะเนื่องจากความสนใจในกิจกรรมไม่เหมือนกัน แต่บางครอบครัวเลี้ยงปลา สวຍงามเพื่อเป็นกิจกรรมในครอบครัว เพื่อส่งเสริมให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดี เช่น ความรู้เกี่ยวกับ วงจรชีวิตสัตว์ ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสุทธิ (2545) พบว่า ผู้เลี้ยง ปลาสวຍงามส่วนใหญ่สนใจเลี้ยงปลาสวຍงามด้วยความชื่นชอบของตนเอง

ทฤษฎีแลกเปลี่ยน Blau (1964) กล่าวว่า ยิ่งบุคคลคาดหวังว่าจะได้กำไร จากการกระทำ กิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ ยิ่งมีแนวโน้มจะกระทำกิจกรรมนั้นมากขึ้น โดยมีหลักการ คือ กำไรที่คาดหวัง (Expected Profit) ซึ่งก็คือ รางวัลที่คาดหวังว่าจะได้กำไรจากการทำกิจกรรมนั้น โดย กำไรอาจเป็นรูปของรางวัล ฯลฯ เพื่อเป็นสิ่งแลกเปลี่ยน หรือ กิจกรรมแลกเปลี่ยน (Exchange Activities) หมายถึงพฤติกรรมที่มุ่งเป้าหมายหรือมุ่งรางวัลสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือผู้กระทำที่ทำการเลือกทางเลือกต่างๆ อันเป็นกลุ่มกิจกรรมที่เมื่อทำแล้วจะ ส่งผลให้เกิดรางวัลที่คาดหวังขึ้นมา ซึ่งบุคคลจะเลือกทำกิจกรรมที่คาดว่าจะได้รับรางวัลจาก กิจกรรมนั้น ยิ่งหวังมากเท่าไรก็จะยิ่งทำกิจกรรมนั้นแน่นอน โดยความคาดหวังจากกิจกรรม นั้นหนาการที่มาจากสนใจของตนเอง ทำให้มีความคาดหวังมากกว่าการได้รับอิทธิพลจากคนอื่น ในการทำกิจกรรม

สมมติฐานย่อยที่ 2 การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้เลี้ยงปลาสวຍงามมีความสัมพันธ์ กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวຍงามน้ำจืดเพื่อการนั้นหนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความ คาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวຍงามน้ำจืดเพื่อการนั้นหนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวຍงาม เพราะผู้เลี้ยงปลาสวຍงามมีลักษณะการเลี้ยงปลาสวຍงามไว้ เพื่อสร้างความสุขให้กับตนเอง ขณะที่กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยง ปลาสวຍงามมีน้อย โดยมีการ รวมกลุ่มในวงจำกัด เช่น การประกวดปลาสวຍงามมีการรวมตัวของแหล่งผู้เพาะพันธุ์ปลาสวຍงาม ชนิดของปลาสวຍงามที่ได้รับความนิยม แต่มีลักษณะของการรวมกลุ่มเฉพาะกิจ เพื่อการแข่งขัน

และมีได้มีการเผยแพร่ลักษณะของกลุ่มที่ชัดเจน ทำให้โดยส่วนใหญ่ผู้เลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม แต่มีการเป็นสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามในเว็บไซต์ต่างๆ เช่น www.khonrukpla.com www.arowana.pantown.com และ www.naikaow.com เป็นต้น ซึ่งการเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามยังไม่เคยมีการศึกษาวิจัย

ทฤษฎีแลกเปลี่ยน Blau (1964) กล่าวว่า ยิ่งบุคคลหนึ่งได้ทำการแลกเปลี่ยนรางวัลกับอีกบุคคลหนึ่งบ่อยมากขึ้นเพียงใด ยิ่งมีโอกาสเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นและความผูกพันนี้จะกำกับกิจกรรมแลกเปลี่ยนของคนทั้งสองที่จะตามมาภายหลัง โดยมีหลักการ คือ รางวัล (Reward) และ ความผูกพันระหว่างกัน (Reciprocal Obligation) ซึ่งรางวัลตอบแทนนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกันหรือเหมือนกัน อาจแตกต่างกันได้ โดยทั้งสองฝ่ายเห็นว่าเป็นสิ่งตอบแทน หรือรางวัลนั้นเป็นสิ่งคู่ควรกัน จึงได้แลกเปลี่ยนกัน และเมื่อแลกเปลี่ยนรางวัลกันนานเข้า บ่อยขึ้น ก็จะก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างกัน หรือความผูกพันต่างตอบแทน หรือบรรทัดฐานแห่งการตอบแทนกัน (Norm Reciprocity) ซึ่งเป็นมาตรฐานสังคมที่บังคับให้บุคคลตอบแทนสิ่งที่ดีที่ผู้อื่นให้ ซึ่งอาจเรียกว่าของขวัญ รางวัล หรืออะไรก็ได้แล้วแต่ เพื่อให้ความสัมพันธ์ของสอง ฝ่ายดำรงอยู่ โดยการเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามทำให้มีการปฏิสัมพันธ์กัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและส่งผลต่อความคาดหวังในการเลี้ยงปลาสวยงาม

สมมติฐานย่อยที่ 3 การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ มี ความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้ง่าย และการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นสิ่งที่ผู้เลี้ยงสนใจ ย่อมกระตุ้นให้เกิดการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำมาเป็นความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของตัวเอง และในปัจจุบันมีร้านขายปลาสวยงามตามแหล่งชุมชนทำให้มีการสื่อสารกับผู้ขาย เพราะมีความน่าเชื่อถือ และเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของนิยม (2546) พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปลาสวยงามจากบทความ นิตยสาร วารสาร และเว็บไซต์ โดยเป็นช่องทางในการรับข่าวสารที่มีการเผยแพร่อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1986) กล่าวว่า องค์ประกอบความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของคน โดยการพูดชักจูงจากผู้อื่น (Verbal Persuasion) เป็นการรับเอาคำแนะนำของผู้อื่นมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาความสามารถของตน ทำให้บุคคลมีความมั่นใจว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำงานนั้นได้สำเร็จ โดยการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปลาสวยงามจากสื่อบุคคล เพราะสามารถเข้าถึงได้ง่าย และสามารถแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นได้ทันที

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม (แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม) มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ กำหนดไว้ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการนันทนาการ ได้แก่ แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม โดยสามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

สมมติฐานย่อยที่ 1 แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3** ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแรงจูงใจของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรม ข้อมูลความรู้ต่างๆ นำมาเป็นส่วนในการตัดสินใจในการเลือกทำ ในขณะที่แรงจูงใจในการทำกิจกรรมสามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้ เพราะการที่ได้กระทำในสิ่งที่ต้องการ และผลสะท้อนกลับมาอาจไม่ได้เป็นไปตามที่หวัง อาจทำให้แรงจูงใจเปลี่ยนไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ณัฐพล (2549) พบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามจากความง่ายในการเลี้ยง ความโดดเด่นของตัวปลา ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของแต่ละบุคคล

จากทฤษฎีแลกเปลี่ยนของ Blau (1964) กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์เศรษฐกิจก้าวหน้า (Advanced Economic Man) โดยมนุษย์ไม่ได้มุ่งแต่จะบรรลุเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งแล้วจะทิ้งเป้าหมายอื่นทั้งหมด มนุษย์ชอบอะไรไม่คงที่ มนุษย์ไม่เคยมีข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ อย่าง

สมบุรณ์ มนุษย์มีข้อจำกัดทางสังคมในการเลือกทางออกทางใดทางหนึ่ง นอกจากนั้น มูลค่าของสินค้าในตลาดไม่สามารถกำหนดได้ด้วยมาตรวัดแบบเดียว (เช่นคิดเป็นเงิน) หากสามารถวัดด้วยมาตรอื่น (เช่น ความพอใจ ความถูกต้อง การตรงกับวัตถุประสงค์ที่จะใช้) ได้อีกด้วย เนื่องจากแรงจูงใจในการทำกิจกรรมสามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้ เพราะการที่ได้กระทำในสิ่งที่ต้องการ และผลตอบกลับมาอาจไม่ได้เป็นไปตามที่หวัง ทำให้แรงจูงใจเปลี่ยนไป ซึ่งแรงจูงใจในการทำกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามสามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์

สมมติฐานย่อยที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามได้ส่งผลดีต่อการทำกิจกรรม ยิ่งมีความรู้มากแสดงถึงการเอาใจใส่ในการเลี้ยงของบุคคล และไม่ทำให้หยุดทำกิจกรรม เช่น กรณีปลาตายอาจทำให้ล้มเลิกทำกิจกรรม กรณีไม่เข้าใจเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้เสริมในการเลี้ยงปลาอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากเลี้ยงปลา กรณีที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขนาดของปลาสวยงามอาจทำให้น้ำปลาสวยงามไปปล่อยในพื้นที่แหล่งน้ำสาธารณะ ส่งผลต่อระบบนิเวศสัตว์น้ำในพื้นที่นั้นๆ ต่อไปในอนาคต เนื่องจากปลาใหญ่จะเข้าไปกินปลาตัวเล็ก ทำให้วงจรชีวิตของสัตว์น้ำในแหล่งน้ำสั้นลง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวิจิต (2545) และอรรถพล (2548) พบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความคาดหวังต่อกิจกรรมนันทนาการ โดยการประชาสัมพันธ์หรือใช้สื่อต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเอกชน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงจากการประชาสัมพันธ์

ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (1970) กล่าวว่า ความคาดหวังหมายถึงการที่มนุษย์จะกำหนดความเป็นไปได้ในการที่จะได้รับผลตอบแทน หรือรางวัล หรือความก้าวหน้า โดยใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ ความพยายาม ความขยัน อดทน และการใช้อิทธิพลอื่นๆ ใส่เข้าไปในกระบวนการทำงาน เพื่อให้ความคาดหวังเป็นผลสำเร็จ โดยการมีความรู้ความเข้าใจจะส่งผลให้การทำกิจกรรมนันทนาการมีความสุขสนุกสนาน ความเพลิดเพลินใจ และสามารถร่วมกิจกรรมได้

อย่างต่อเนื่องอย่างไม่เบื่อหน่าย และส่วนใหญ่ผู้เลี้ยงปลาสวยงามจะมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานย่อยที่ 3 ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลา
สวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 **ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3** ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่ประสบการณ์น้อยอาจมีความคาดหวังในการเลี้ยงมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์มาก เพราะเพิ่งเริ่มทำกิจกรรมทำให้กระตือรือร้นในการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์มากอาจมีความรู้ความเข้าใจจากการได้ลองทำกิจกรรม ทำให้เกิดประสบการณ์ความคาดหวังลดน้อยลง โดยกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาในการเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่า 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัย ของณัฐพล (2549) ที่พบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่า 10 ปี โดยมีการทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามมาเป็นระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง

ทฤษฎีแลกเปลี่ยนของ Blau (1964) กล่าวว่า ยิ่งบุคคลได้รับรางวัลที่ คาดหวังไว้จากการกระทำใดการกระทำหนึ่งโดยเฉพาะบ่อยมากขึ้นเพียงใด บุคคลนั้นยิ่งลดคุณค่าของกิจกรรมนั้นลง พร้อมทั้งยังลดการกระทำกิจกรรมเฉพาะนั้นด้วย โดยประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังเนื่องจากผู้ที่เริ่มเลี้ยง อาจมีความคาดหวังมากกว่าผู้ที่เลี้ยงมาเป็นระยะเวลานาน

นอกจากนี้ ผู้วิจัย ได้ประมวลข้อมูลและสรุปประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ขณะสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

จากการสังเกตการณ์ซื้อขายปลาสวยงามจะเห็นได้ว่าเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างความต้องการของผู้ซื้อ ผู้เลี้ยง และสินค้าของผู้ขาย หรือผู้ทำธุรกิจเกี่ยวกับปลาสวยงาม เมื่อผู้เลี้ยงต้องการความแปลกใหม่ ผู้ขายจึงมีความพยายามจัดหาปลาชนิดต่างๆ รองรับความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของลูกค้า ในทางกลับกันผู้ขายพยายามสรรหาปลาสวยงามชนิดใด หนึ่ง เพื่อเป็นจุดขายดึงดูดใจแก่ลูกค้า ก่อให้เกิดวงจรธุรกิจการค้าปลาสวยงามที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในรูปแบบต่างๆ

เช่น มีการขยายปลาข้ามสายพันธุ์ การเพาะพันธุ์ปลาด้วยการฉีดน้ำเชื้อให้มีขนาดสันแกร็น การฉีดสีปลาให้มีสีสันต่างๆ การตกแต่งสัณยกรรมปลา รวมทั้งการตัดต่อทางพันธุกรรม เป็นต้น ซึ่งกรณีเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อปลาชนิดต่างๆ เกิดการกลายพันธุ์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรืออาจสูญพันธุ์ในอนาคต จึงควรมีการตรวจสอบ ป้องกัน และสนับสนุนให้มีการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนำเข้าปลาสวยงามจากต่างประเทศ

ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในตลาดศรีสมรรัตน์ ตลาดนัดเจ .เจ.มอลล์ และตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) พบว่า มีปลาหายากและปลาแปลกหลายชนิดที่มีการนำเข้าจากต่างประเทศด้วยความตั้งใจ ถึงแม้การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาครอบคลุมในประเด็นนี้ แต่มีความจำเป็นต้องกล่าวถึงเนื่องจากสามารถพบปลาสวยงามบางชนิดที่มีอันตรายในแหล่งค้าปลาสวยงามที่ทำการศึกษ และผู้เลี้ยงสามารถหาซื้อได้ไม่ยากนัก ซึ่งหากผู้เลี้ยงไม่มีความรู้เกี่ยวกับชีววิทยา หรือชนิดปลาต่างๆ เหล่านี้ดีพอ อาจมีการปล่อยปลาที่เลี้ยงลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ส่งผลต่อระบบนิเวศ รวมทั้งก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ได้ เช่น ปลาเอริเกเตอร์ โดยผู้เลี้ยงส่วนใหญ่เลี้ยงปลาชนิดนี้ในระยะลูกปลาที่มีขนาดเล็ก ด้วยเอกลักษณ์ของรูปลักษณ์ สีสัน กอปรกับการเลี้ยงง่ายสามารถอยู่ได้ในทุกสภาพน้ำ และลักษณะการกินที่ดุร้าย สามารถกินอาหารได้ทุกชนิด จึงทำให้โตเร็ว ทั้งนี้ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการเลี้ยงจำกัด แต่ ขนาดโตเต็มที่ ของปลาเอริเกเตอร์ ในแหล่งน้ำธรรมชาติประมาณ 3 เมตร ทำให้ปลาชนิดนี้อาจถูกปล่อยลงไปในแหล่งน้ำสาธารณะ ซึ่งเคยมีการพบและปรากฏในสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ (ภาคผนวก จ) หรือปลากลุ่มน้ำอเมซอนที่มีค วามดุร้าย แต่ชนิดที่ปลาชนิดนี้ไม่สามารถอยู่ได้ในทุกสภาพน้ำ เพราะต้องการออกซิเจนสูง หากปล่อยลงแหล่งน้ำสาธารณะมักจะตายเพราะขาดออกซิเจน อย่างไรก็ตามในอนาคตปลาชนิดนี้อาจมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้เช่นกัน จึงไม่ควรประมาทและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหา มาตรการเร่งป้องกันดีกว่าหาทางแก้ไข เมื่อเกิดเหตุที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น นอกจากนี้ ปลาสวยงามอีกชนิดที่ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่นำไปปล่อยในแหล่งน้ำสาธารณะ คือ ปลาหมอสี เนื่องจากเพาะพันธุ์ง่าย และได้จำนวนมาก แต่ปลาที่เพาะออกมามีคุณภาพเป็นจำนวนน้อย เมื่อนำไปปล่อยจะมีลักษณะ คล้ายปลานิล ทำให้ไม่ได้รับสนใจ หรือเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ เพราะไม่สามารถกินปลา ขนาดใหญ่ได้

การเลี้ยงปลาสวยงามเป็นเรื่องละเอียดอ่อน อาศัยการเชื่อมโยงของทุกส่วนผานกัน ภายในสถานที่เลี้ยงแบบธรรมชาติที่ผู้เลี้ยงสร้างขึ้น หากขาดองค์ประกอบที่ดี อาจทำให้ปลาสวยงามตาย และสิ้นสุดการทำกิจกรรม หรือเริ่มต้นทำกิจกรรมอีกครั้ง ดังนั้น ผู้เลี้ยงควรศึกษา

ข้อมูลความเกี่ยวกับปลาสวยงามที่ตนต้องการเลี้ยง เพื่อไม่ให้เป็นผลเสียตามมา เช่น ปลาตาย ขนาดตู้ไม่พอใส่ปลาเมื่อโตเต็มที่ ถูกผู้ขายปลาสวยงามหลอกขายปลาที่มีลักษณะไม่ดี หรือราคา สูงเกินความจริง ซึ่งควรศึกษาก่อนตัดสินใจทำกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อให้ได้รับ ประโยชน์ที่ตนเองพอใจจากการทำกิจกรรมนั้นหนาหนาการประเพณีนี้มากที่สุด โดยไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือผู้อื่น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลือกทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเป็นกิจกรรมนันทนาการของกลุ่มผู้เลี้ยง ศึกษาความคาดหวังที่มีต่อการทำกิจกรรมนันทนาการ และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

การดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่มีการเลี้ยงปลาสวยงามไว้ในบริเวณที่พักอาศัยในปัจจุบัน กำหนดจำนวนประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ 450 คน ด้วยวิธีคำนวณจากสูตรของ Krejcie, R. V. and D. W. Morgan โดยใช้วิธีวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) กับผู้ที่เข้ามาเลือกซื้อปลาสวยงามบริเวณแหล่งขายในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้รับความนิยม และเป็นที่รู้จักในปัจจุบัน ได้แก่ ตลาดศรีสมรรัตน์ ตลาดนัดเจ.เจ.มอลล์ และตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) ในระหว่างวันที่ 5 - 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 และนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ไปทำการประมวลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยการคำนวณค่าไคสแควร์ (χ^2) และการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient = r) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

สรุปภาพรวมของผลการวิจัย

ในภาพรวมของผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกทำกิจกรรมการเลี้ยงปลา สบายใจ เนื่องจากมีความชื่นชอบในกิจกรรมการเลี้ยงปลาด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการปลูกฝัง ภายในครอบครัว การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และเกิดการประทับใจจากการเลี้ยงปลาของผู้อื่น ในกลุ่มเพื่อนที่มีความสนใจเรื่องการเลี้ยงปลาด้วยกัน โดยผู้เลี้ยงสามารถเปิดรับข้อมูลข่าวสารในการเลี้ยงปลา สบายใจ เช่น สื่อบุคคล (ผู้ขายปลา สบายใจ) สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อนิตยสาร สื่อหนังสือ สื่อเฉพาะกิจ (พิพิธภัณฑ์ปลา สบายใจ การจัดประกวด แข่งขัน) ทำให้มีความรู้ความเข้าใจมาประกอบการเลี้ยงได้เป็นอย่างดี กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลา สบายใจ น้ำใจดี เพื่อนำมาใช้ในการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ลำดับแรก เพื่อสร้างความสุข/ความพึงพอใจ เพื่อช่วยลดความตึงเครียดจากการทำงาน เพื่อสร้างความเพลิดเพลินใจ และเพื่อการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตามลำดับ

นอกจากนี้ การเลี้ยงปลา สบายใจ ช่วยส่งเสริมความรักความสามัคคีและความผูกพันของสมาชิกใน ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง และเพื่อนร่วมงาน ส่งเสริมคนให้มีความเมตตาต่อสัตว์ และมีจิตใจอ่อนโยน ช่วยปลูกฝังเยาวชนให้เกิดความรักความเข้าใจธรรมชาติ และห่างไกลยาเสพติด และอบายมุข ตลอดจนการจัดตู้ปลาที่ ช่วยส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้บ้านมีบรรยากาศที่ดีขึ้นและน่าอยู่มากขึ้น อีกทั้งเป็นกิจกรรมที่คนทุกระดับสามารถทำได้ เนื่องจากมีระยะห่างระหว่างผู้เลี้ยงกับสัตว์เลี้ยงจึงไม่เป็นอันตราย ทำให้การเลี้ยงปลา สบายใจ ได้รับความนิยมเป็นทางเลือกในการทำกิจกรรมนันทนาการของบุคคลต่างๆ และมีแนวโน้มผู้สนใจในกิจกรรมการเลี้ยงปลา สบายใจ เพิ่มขึ้นในอนาคต

ผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 68.0 มีอายุเฉลี่ย 32 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงอายุน้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.8 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.6 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 49.1 มีลักษณะที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 36.7 กลุ่มส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 28.7 โดยส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.0

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกทำกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามจากความชื่นชอบของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 46.9 โดยส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม คิดเป็นร้อยละ 85.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 0.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลมากที่สุด คือ การปรึกษาปัญหา ในการเลี้ยงปลาสวยงามกับผู้เชี่ยวชาญ เช่น คนขายสัตว์แพทย์ ค่าเฉลี่ย = 0.92 ส่วนการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อวิทยุน้อยที่สุด คือ การฟังวิทยุข่าวการจัดงานเกี่ยวกับปลาสวยงาม และข่าวสารที่เกี่ยวกับปลาสวยงาม ค่าเฉลี่ย = 0.28

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม และประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม

จากผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม = 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมากที่สุด คือ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี (ตกแต่งบ้าน , ความสวยงาม) ค่าเฉลี่ย = 0.96 ส่วนแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามน้อยที่สุดคือ สามารถประกวดแข่งขัน (ความสวยงาม, กัดแข่ง และอื่น ๆ) ค่าเฉลี่ย = 0.28 มีความรู้ความเข้าใจในการการเลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 0.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยง

ปลาสวยงามมากที่สุด คือ ตลาดนัดสวนจตุจักรเป็นแหล่งขายปลาสวยงามที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ ค่าเฉลี่ย = 0.95 ส่วนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ปลาสวยงามส่วนใหญ่ผสมพันธุ์ในฤดูฝน ค่าเฉลี่ย = 0.40 ประสพการณ์ ในการเลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี ประสพการณ์ ในการเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.8

ส่วนที่ 4 ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ พบว่า ในภาพรวมความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวม = 3.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการมากที่สุด คือ เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการของตนเอง ค่าเฉลี่ย = 4.21 รองลงมา คือ เพื่อสร้างความพึงพอใจ /ความสุขให้กับตนเอง ค่าเฉลี่ย = 4.08 ส่วนความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการน้อยที่สุด คือ เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง ค่าเฉลี่ย = 2.06

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ 3 สมมติฐาน และกำหนดค่านัยสำคัญไว้ที่ระดับ .05 ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานมีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม (เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพ รายได้ต่อเดือน) มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ ซึ่งมีสมมติฐานย่อย 7 สมมติฐานผลการทดสอบพบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ 3 สมมติฐาน ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส อาชีพ และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ 4 สมมติฐาน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะที่พักอาศัย รายได้ต่อเดือน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางสังคมของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม (บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ) มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ ซึ่งมีสมมติฐานย่อย 3 สมมติฐานผลการทดสอบพบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม (แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาสวยงาม) มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ ซึ่งมีสมมติฐานย่อย 3 สมมติฐานผลการทดสอบพบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ 1 สมมติฐาน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ 2 สมมติฐาน ได้แก่ แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาสวยงาม

เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้สรุปการทดสอบสมมติฐานย่อยจำนวนทั้งสิ้น 13 สมมติฐาน พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ 7 สมมติฐาน และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ 6 สมมติฐาน ตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ค่า นัยสำคัญ	ผลการทดสอบ สมมติฐาน	
		ยอมรับ*	ปฏิเสธ
1. เพศของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	0.02*	✓	
2. อายุของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	0.86		✓
3. ระดับการศึกษาของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	0.85		✓
4. สถานภาพการสมรสของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	0.001*	✓	

ตารางที่ 27 (ต่อ)

สมมติฐาน	ค่า นัยสำคัญ	ผลการทดสอบ	
		สมมติฐาน ยอมรับ*	ปฏิเสธ
5. ลักษณะที่พหุอาศัยของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มี ความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลา สวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	0.81		✓
6. อาชีพของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับ ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการ นันทนาการ	0.001*	✓	
7. รายได้ต่อเดือนของผู้เลี้ยงปลาสวยงามไม่มี ความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลา สวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	0.72		✓
8. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลา สวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	0.04*	✓	
9. การเป็นสมาชิกกลุ่มของผู้เลี้ยงปลาสวยงามมี ความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลา สวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	0.001*	✓	
10. การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ของผู้เลี้ยง ปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อ การเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	0.001*	✓	
11. แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยง ปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อ การเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการ	0.27		✓
12. ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของ ผู้เลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความ คาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการ นันทนาการ	0.006*	✓	

ตารางที่ 27 (ต่อ)

สมมติฐาน	ค่า นัยสำคัญ	ผลการทดสอบ	
		สมมติฐาน ยอมรับ*	ปฏิเสธ
13. ประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยง ปลาสวยงามไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อ การเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการนันทนาการ	0.15		✓

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ครั้งนี้ เรื่อง ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมือง ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอเสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในการสร้างแนวทางในการทำเล็อกกิจกรรมนันทนาการของคนในสังคม โดยผู้วิจัยได้แบ่ง ข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ควรสนับสนุนให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามแก่ผู้ที่สนใจในกิจกรรมนันทนาการเลี้ยงปลาสวยงาม และผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยเฉพาะผู้ขายปลาสวยงามที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อให้ผู้เลี้ยงปลาสวยงามได้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการผ่อนคลายความเครียดเสริมสร้างการพัฒนาอารมณ์ให้กับบุคคล และยังช่วยเสริมสร้างความรักความสามัคคีและความผูกพันของสมาชิกในครอบครัว และกลุ่มเพื่อน

2. ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามไปยังสื่อต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนในสังคมได้มีทางเลือกในการทำกิจกรรมนันทนาการเลี้ยง

ปลาสดขายน่าสนใจเพื่อผ่อนคลายความเครียด เสริมสร้างสุขภาพจิต และยังสามารถพัฒนาเป็นอาชีพเสริมได้

3. ควรมีการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงปลาสดขายน่าสนใจที่ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเลี้ยงปลาสดขาย โดยเฉพาะองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริมการเลี้ยงปลาสดขายน่าสนใจ ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดประกวดแข่งขันปลาสดขาย และจัดรวบรวมข้อมูลกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงปลาสดขายอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะทำการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำการศึกษาวิจัยตัวแปรด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การมีส่วนร่วมภายในครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรม การส่งเสริมสุขภาพจิต การใช้เวลาว่างของบุคคล เป็นต้น เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสดขายน่าสนใจเพื่อการนันทนาการเพิ่มขึ้น

2. ควรสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ดี เช่น แบบสอบถามควรเพิ่มรายละเอียดส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ให้มากขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาประมวลข้อแตกต่างระหว่างบุคคล ข้อมูลการเลือกทำกิจกรรมนันทนาการของคนเมือง และนำมาอธิบายความสัมพันธ์แต่ละตัวแปรในงานวิจัยให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ในปัจจุบันการเลี้ยงปลาสดขายได้รับความนิยมที่แพร่หลาย แต่ยังไม่มีการสำรวจการกระจายตัวที่แน่ชัดเกี่ยวกับร้านค้าที่ขายปลาสดขายน่าสนใจในเขตกรุงเทพมหานคร ควรศึกษากำหนดขอบเขตพื้นที่ในแหล่งชุมชน เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการเลือกทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสดขายของคนเมือง

4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำปลาสดขาย แต่ให้สอดคล้องกับ

แนวทางปฏิบัติจริง เพราะในปัจจุบันร้านปลาสดวางมมีการจำหน่ายปลาที่เป็นอันตราย และพันธุ์ปลาที่กำลังสูญพันธุ์ เนื่องจากการตอบสนองความต้องการของผู้เลี้ยงปลาสดวางมบางกลุ่ม

ข้อจำกัด

การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสดวางมน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมือง ซึ่งผู้วิจัยมีข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ผู้ที่สนใจศึกษา เรื่อง ผู้เลี้ยงปลาสดวางมเพื่อการนันทนาการ มีค่อนข้างจำกัด จึงส่งผลกระทบต่อเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีจำนวนไม่มากนัก ดังนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลความรู้ส่วนหนึ่งจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ทำการเลี้ยงปลาสดวางมมาเป็นระยะเวลา 15 ปี และครอบคลุมของผู้วิจัยประกอบการค้าเกี่ยวกับปลาสดวางม มาช่วยอธิบายผลในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ในงานวิจัยครั้งนี้เลือกเก็บข้อมูลภายในตลาดที่เป็นแหล่งขายปลาสดวางมที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ตลาดศรีสมรรัตน์ ตลาดนัดเจ.เจ.มอลล์ ตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมทุกเขตของกรุงเทพมหานคร ถ้าเป็นไปได้ควรมีการศึกษาทุกเขต แต่ในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานที่เก็บข้อมูลจำนวนร้านขายปลาสดวางมแต่ละเขตในกรุงเทพมหานคร

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กาญจนา ตั้งชลทิพย์. 2550. **กรุงเทพฯ เมืองโตदैยวตลอดกาล**. รายงานเสนอการประชุมวิชาการประจำปี เรื่อง ประชากรและสังคม ครั้งที่ 3. 29 มิถุนายน 2550. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับปลาสงงาม. 2549. **ปลาไอ้เข้อกขาวบ่อยที่สุด** (Online). <http://www.arowanapantown.com>, 2 พฤษภาคม 2553.
- จุฬิดา อภัยโรจน์. 2549. **ความคาดหวังและความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์ของผู้อ่านเว็บไซต์สุขภาพ**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. 2549. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ตลาดนัดธนบุรี สนามหลวง 2. 2550. **การประกวดปลาสงงามแห่งสยาม** (Online). <http://www.thaiguppy.com>, 1 เมษายน 2553.
- ตลาดศรีสมรรัตน์. 2552. **การปรับปรุงแผนที่ใหม่** (Online). <http://www.aqua.c1ub.net>, 1 เมษายน 2553.
- นิยม วิวัฒน์ศิริพงศ์. 2546. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อปลาสงงาม**
กรณีศึกษา: ปลาหมอสีคอรอบริต ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณัฐพล วัฒนาพร. 2549. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปลาสงงามของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. เอกสารปฏิบัติการ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรเทิง เกิดปรางค์. 2544. **พลศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกร จำกัด. 2551. **คาดการณ์การส่งออกปลาสดของไทยในปี 2551**
(Online). <http://www.kasikornresearch.com>, 9 ธันวาคม 2552.

บุญเสริม อุทัยผล. 2530. **นันทนาการเบื้องต้น**. ฝ่ายเอกสารการพิมพ์วิทยาลัยครูเชียงใหม่.

ปณรัตน์ ผาดี. 2549. “บทความมาเลี้ยงปลาสดด้วยกันเถอะ.” **วารสารเกษตรพระวรุณ**.
3 (1): 69.

ปาริมาทย์ ประสาทกุล. 2550. **ระเบิดคนเมืองในประเทศไทย**. รายงานเสนอ
การประชุมวิชาการประจำปี เรื่อง ประชากรและสังคม ครั้งที่ 3. 29 มิถุนายน 2550.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภากรณ์. 2549. **การออกแบบการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 5
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พีระพงศ์ บุญศิริ. 2542. **นันทนาการและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ภาพปลาสด. 2550. **การประกวดปลาสดแห่งสยาม** (Online).
<http://www.akwafoto.com>, 29 เมษายน 2553.

วารุณี เกสรสุคนธ์. 2549. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรม
การซื้อปลาสดของประชาชนผู้เลี้ยงปลาสดในเขตกรุงเทพมหานคร**.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- วิจิต อุทะโชค. 2545. **ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมล่องแก่งน้ำว้า อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิเชษฐ์ คำสุวรรณ. 2545. **หลักการเบื้องต้นในการจัดตู้ปลา**. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สงวน สุทธิเลิศอรณ. 2543. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท อักษราพิพัฒน์ การพิมพ์ จำกัด.
- สมบัติ กาญจนกิจ. 2546. **หลักการนันทนาการ**. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มวิชา
นันทนาการศาสตร์ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ หวังเจริญพร. (ม.ป.ป.). **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม**.
กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไวท์คอนเนคชั่น จำกัด.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2550. **ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. 2535. **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 5
กรุงเทพมหานคร: เทพรัตน์การพิมพ์.
- สุธี รักวานิช. 2545. **การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
การเลือกซื้อปลาสวยงามของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการตลาด, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุณีย์ ธีรดากร. 2525. **ประสบการณ์เดิมกับความคาดหวัง**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

- สุพัตรา จุณณะปิยะ. 2546. **คู่มือการวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์.**
สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
นครปฐม: โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ.
- สุรางค์□ จันทน์□เอ็ม. 2529. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- อมรรัตน์ เสริมวัฒนากุล. 2542. **สภาวะการเลี้ยงปลาสวยงามในปัจจุบัน** กรุงเทพมหานคร:
กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อรรถพล จันทรสาขา. 2548. **ความคาดหวังของประชาชนจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว
สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร.** วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Bandura, A. 1986. **Social Foundations of Thought and Action.** Englewood Cliffs,
NJ: Prentice-Hall Albert.
- De Cecco, J. P. 1967. **The Psychology of Language, Thought and Instruction.**
New York: Holt Runchart and Winston.
- Blau, P. M. 1964. **Exchange and Power in Social life.** New York:
John Wiley and Son.
- Vroom, V. 1970. **Management and Motivation.** New York: McGraw-Hill Book
Company.
- Oxford University. 2001. **Oxford English Dictionary.** New York :
Oxford University Press.

เลขที่แบบสอบถาม

ID

--	--	--

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของคนเมือง

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาระดับความคาดหวังและปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในการวิจัยและเป็นแหล่งข้อมูลในการพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จากการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ให้สอดคล้องต่อความคาดหวังในการเลี้ยงปลาสวยงาม

2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลา สวยงามของผู้ตอบแบบสอบถาม รวม 6 ด้าน จำนวน 49 ข้อ

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ข้อ

3. แบบสอบถามนี้ นำข้อมูลไปประกอบงานวิจัย เพื่อจะนำเสนอความคิดเห็น ซึ่งจะไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิตของท่าน โดยแบบสอบถามนี้ไม่มีการตัดสินถูกหรือผิด เพราะเป็นการแสดงความคิดเห็น และผู้วิจัยจะใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น

4. ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามอย่างตรงความเป็นจริงมากที่สุด และขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูล เพราะหากไม่สมบูรณ์แบบสอบถามจะไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้

กิจกรรมนันทนาการอื่นๆ นอกเหนือจากการเลี้ยงปลาสวยงามของท่าน _____

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องของคำตอบที่ท่านเลือกหรือเติมคำตอบของท่านลงในช่องว่าง

1. เพศของผู้ให้สัมภาษณ์

(1) ชาย

(2) หญิง

--	--

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ _____ ปี

--	--

3. ท่านสำเร็จการศึกษาชั้นใด

(1) ไม่ได้รับการศึกษา

(2) ประถมศึกษา ป.6

(3) มัธยมศึกษาตอนต้น

(4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

(5) อนุปริญญา/ปวส.

(6) ปริญญาตรี

(7) ปริญญาโท

(8) ปริญญาเอก

--	--

(9) อื่นๆ ระบุ _____.

4. ปัจจุบันท่านแต่งงานแล้วหรือไม่

(1) โสด

(2) สมรส

(3) หม้าย/หย่า

(4) อื่นๆ ระบุ _____.

--	--

5. ลักษณะที่พักอาศัยของท่าน (สถานที่ที่ท่านเลี้ยงปลาสวยงามในปัจจุบัน)

(1) หอพัก/อพาร์ทเมนท์/แฟลต/คอนโดมิเนียม

(2) ทาวน์เฮาส์

(3) อาคารพาณิชย์

(4) บ้านเดี่ยว

--	--

(5) อื่นๆ ระบุ _____.

6. อาชีพปัจจุบันของท่าน

(1) นักเรียน/นักศึกษา/นิสิต

(2) พนักงานหรือลูกจ้าง

(3) ข้าราชการ

(4) ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว

(5) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

(6) อื่นๆ ระบุ _____.

--	--

7. รายได้ต่อเดือนของท่าน _____ บาท

--	--

8. ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดในแต่ละเดือนของท่าน

ประมาณ _____ บาท

--	--

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องของคำตอบที่ท่านเลือกหรือเติมคำตอบของท่านลงใน

ช่องว่าง

1. ท่านเลือกเลี้ยงปลาสวยงามโดยการชักชวนหรือดึงดูดใจจากใคร
 - (1) ตนเองเลือกเอง
 - (2) คนในครอบครัว
 - (3) กลุ่มเพื่อน
 - (4) คนอื่นๆ ระบุ _____
2. ท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม (เช่น สมาชิกชมรมที่เกี่ยวข้องกับปลาสวยงาม สมาชิกเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม)
 - (1) ไม่เป็น
 - (2) เป็น กรุณาระบุ _____
3. ท่านเคยเปิดรับข้อมูลข่าวสารเรื่องปลาสวยงามผ่านทางสื่อต่อไปนี้หรือไม่

ข้อความ	ไม่เคย	เคย
1. พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงามกับผู้ที่สนใจกิจกรรมเดียวกัน		
2. ปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงปลาสวยงามกับผู้เชี่ยวชาญ เช่น คนขายสัตว์เลี้ยง		
3. อ่านบทความ/ข่าวสารเกี่ยวกับปลาสวยงามในคอลัมน์หนังสือพิมพ์		
4. อ่านนิตยสารแนะนำการเลี้ยงปลาสวยงาม		
5. อ่านหนังสือศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์ปลาสวยงาม		
6. ดูสารคดีเกี่ยวกับปลาสวยงาม		
7. เข้าชมพิพิธภัณฑ์ปลาสวยงาม		
8. เข้าชมนิทรรศการปลาสวยงาม เช่น งานประมงน้อมเกล้า งานประกวดปลาสวยงาม ฯลฯ		
9. เข้าอินเทอร์เน็ตเปิดเว็บไซต์เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม		
10. ฟังวิทยุข่าวการจัดงานเกี่ยวกับปลาสวยงามและข่าวสารที่เกี่ยวข้อง ปลาสวยงาม		

4. ท่านเลือกทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามตามแรงจูงใจต่อไปนี้หรือไม่

ข้อความ	ไม่ใช่	ใช่
1. เลี้ยงง่ายกว่าสัตว์ชนิดอื่น		
2. สามารถเลี้ยงในพื้นที่จำกัดได้		
3. ไม่รบกวนผู้อื่น (ไม่ส่งเสียง, ไม่ส่งกลิ่น)		
4. สร้างบรรยากาศที่ดี (ตกแต่งบ้าน, ความสวยงาม)		
5. การดูแลรักษาง่าย (การให้อาหาร, การทำความสะอาด, การเลี้ยงดูดูแล และอื่นๆ)		
6. สามารถเลี้ยงได้หลากหลายตามความต้องการ (สายพันธุ์, ชนิด และอื่นๆ)		
7. สามารถประกวดแข่งขัน (ความสวยงาม, กัดแข่ง และอื่นๆ) ในแต่ละปีมีการจัดงานประกวดปลาสวยงาม (1) บ่อยครั้ง (2) น้อยครั้ง		
8. สามารถสร้างรายได้เสริม กรณีทำเป็นรายได้เสริมเงินที่ได้รับ _____ บาทต่อเดือน		
9. ทำให้เกิดความรู้และเข้าใจวงจรชีวิตของปลา (เช่น เพศ, การเจริญเติบโต, การขยายพันธุ์ และอาการต่างๆ ของปลาสวยงาม)		
10. ตามความเชื่อส่วนบุคคล (เช่น โชคลาภ, สิริมงคล, เสริมดวง, ฮวงจุ้ยสุขภาพ และอื่นๆ)		
11. ตามความนิยมของกลุ่ม (เช่น เพื่อน เพื่อนร่วมงาน คนอื่นๆ)		
12. เกล็ดลักษณะของสัตว์ (เช่น สี สัน อุปนิสัย)		

5. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดหรือไม่

ข้อความ	ไม่ใช่	ใช่
1. ปัจจุบันมีการนำปลาที่เป็นอาหารมาเลี้ยงเพื่อเป็นปลาสวยงาม		
2. สีสันทของปลาสามารถบอกอารมณ์ของปลาสวยงามได้		
3. เกล็ดช่วยให้ปลาสวยงามมีความสดชื่น		
4. ปลาส่วนใหญ่ที่ว่ายขึ้นมาเหนือผิวน้ำเป็นเวลานานแสดงว่าป่วย		
5. ควรปล่อยปลาออกจากถุงทันทีเมื่อซื้อจากร้าน		
6. ควรปล่อยปลาออกจากถุงพร้อมน้ำเก่าที่ใส่มากับถุง		
7. ตลาดนัดสวนจตุจักรเป็นแหล่งขายปลาสวยงามที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพมหานคร		
8. ควรวางตู้ปลาสวยงามในที่โล่งกลางแดด		
9. ปลาสวยงามส่วนใหญ่ผสมพันธุ์ในฤดูฝน		
10. ในฤดูหนาวปลาจะกินอาหารบ่อยกว่าฤดูร้อน		
11. ขนาดของตู้มีผลต่อการเจริญเติบโตปลาสวยงาม		
12. ควรให้อาหารทิ้งไว้ครวละหลายๆ เพื่อปลาหิว		
13. เมื่อปลาตื่นที่หรือเปลี่ยนที่อยู่ใหม่ปลาจะมีสีสดเข้มขึ้น		
14. ควรเปลี่ยนน้ำใหม่หมดทั้งตู้ ช่วยให้ น้ำสะอาดกว่าเดิม		
15. ควรเติมน้ำให้ปริมาณพอดี เพื่อเพิ่มพื้นที่ในการว่าย		
16. ปลาสวยงามที่เครียดสามารถดัดให้ตรงได้		
17. ปลาสวยงามสามารถทนได้ทุกสภาพน้ำ		
18. ปลาสวยงามสามารถอดอาหารได้นานหลายวัน		
19. ฤดูหนาวทำให้น้ำเย็นและส่งผลให้ปลาเป็นโรคจุดขาว		
20. การถ่ายน้ำทำความสะอาดบ่อยๆ ช่วยให้ปลาโตเร็วขึ้น		

6. ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาสวยงามของท่านจนถึงปัจจุบัน

- (1) เพิ่งเริ่มเลี้ยง (2) น้อยกว่า 1 ปี
(3) ระหว่าง 1-5 ปี (4) ตั้งแต่ 5-10 ปี
(5) มากกว่า 10 ปี

--	--

7. ลักษณะภาชนะที่ท่านใส่ปลาสวยงามไว้เพื่อเลี้ยงปลาสวยงาม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) ตู้ปลา (2) บ่อปลา (บ่อปูน)
(3) อ่างปลา (4) โหลปลา
(5) อื่นๆ ระบุ _____.

--	--

8. กรุณาระบุชนิดปลาที่ท่านเลี้ยง

9. ท่านเลี้ยงปลาสวยงามทั้งหมดประมาณกี่ตัว โดยแยกลักษณะตามประเภทของปลาสวยงามที่ท่านเลี้ยง

- (1) ปลาสวยงามแยกเลี้ยงเดี่ยว (2) ปลาสวยงามเลี้ยงเป็นฝูง
(3) ปลาสวยงามเลี้ยงผสม (สายพันธุ์) (4) อื่นๆ โปรดระบุ _____.

--	--

10. ท่านมักจะซื้อหาปลาสวยงามและอุปกรณ์ต่างๆ จากแหล่งขายใดมากที่สุด

- (1) ตลาดศรีสมรรัตน์ (2) ตลาดนัดเจ.เจ.มอลล์
(3) ตลาดนัดธนบุรี สนามหลวง 2 (4) ร้านขายปลาสวยงามแถวบ้านท่าน
(5) อื่นๆ โปรดระบุ _____.

--	--

**ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการ
นันทนาการของผู้ตอบแบบสอบถาม**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องของคำตอบที่ท่านเลือกหรือเติมคำตอบของท่านลงใน
ช่องว่าง

สิ่งที่ท่านคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม น้ำจืดเพื่อการนันทนาการ	ระดับความคาดหวัง				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1. เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการของตนเอง					
2. เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการของสมาชิก ภายในครอบครัว					
3. เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการภายในกลุ่มเพื่อน					
4. เพื่อเข้าร่วมกลุ่มกับผู้สนใจกิจกรรม นันทนาการเดียวกัน (การพูดคุย, แลกเปลี่ยน ความคิด)					
5. เพื่อสร้างความพึงพอใจ/ความสุข					
6. เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด					
7. เพื่อสร้างความเพลิดเพลินใจ (ความสวยงาม, การเจริญเติบโต)					
8. เพื่อตอบสนองตามความชื่นชอบ/ความสนใจ					
9. เพื่อเป็นกิจกรรมยามว่างโดยไม่จำกัดช่วงเวลา ในแต่ละวัน					
10. เพื่อสร้างลักษณะนิสัยให้กับผู้เลี้ยง (เช่น การรักสัตว์, ความรับผิดชอบ, ความคิด สร้างสรรค์ และอื่นๆ)					
11. เพื่อเป็นสร้างรายได้ให้กับตนเอง					
12. เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต (เช่น ทำให้ใจเย็น ทำให้สนุกสนาน)					

ภาคผนวก ข

การคำนวณประชากรและขนาดตัวอย่าง

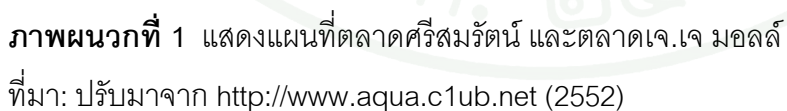
ตารางผนวกที่ 1 แสดงประชากรและขนาดตัวอย่างที่คำนวณจากสูตรของ Krejcie & Morgan

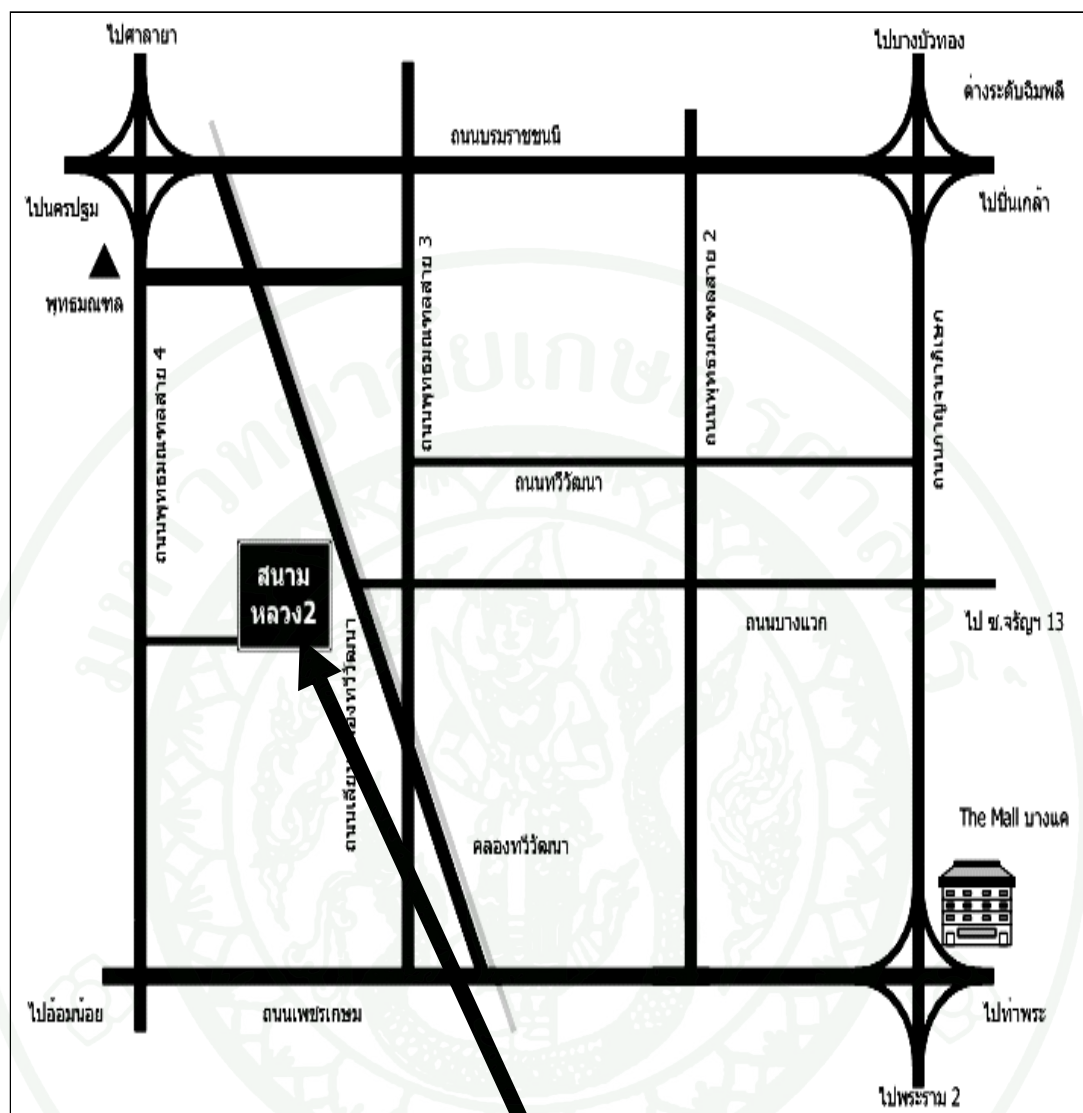
ประชากร ทั้งหมด	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร ทั้งหมด	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร ทั้งหมด	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร ทั้งหมด	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง
10	10	150	108	460	210	2200	327
15	14	160	113	480	214	2400	331
20	19	170	118	500	217	2600	335
25	24	180	123	550	226	2800	338
30	28	190	127	600	234	3000	341
35	32	200	132	650	242	3500	346
40	36	210	136	700	248	4000	351
45	40	220	140	750	254	4500	354
50	44	230	144	800	260	5000	357
55	48	240	148	850	265	6000	361
60	52	250	152	900	269	7000	364
65	56	260	155	950	274	8000	367
70	69	270	159	1000	278	9000	368
75	68	280	162	1100	285	10000	370
80	66	290	165	1200	291	15000	375
85	70	300	169	1300	297	20000	377
90	73	320	175	1400	302	30000	379
95	76	340	181	1500	306	40000	380
100	80	360	186	1600	310	50000	381
110	86	380	191	1700	313	75000	382
120	92	400	196	1800	317	100000	384
130	97	420	201	1900	320		
140	103	440	205	2000	322		

ที่มา: ปรับมาจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V. and D. W. Morgan (1970 อ้างใน สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2535)

ภาคผนวก ค
แผนที่พื้นที่ขอบเขตงานวิจัย

ตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2)

ภาพผนวกที่ 2 แสดงแผนที่ตลาดนัดธนบุรี สนามหลวง 2

ที่มา: ปรับมาจาก <http://www.thaiguppy.com> (2550)

ภาคผนวก ง
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบ ก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย และนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อพิจารณาว่าจะสามารถยอมรับข้อความแต่ละข้อได้หรือไม่ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป จากการทดสอบแบบสอบถามปรากฏผลดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางผนวกที่ 2 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม

ข้อคำถามที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	6.7000	4.148	.449	.726
2	6.7333	4.202	.337	.738
3	7.1333	3.637	.468	.720
4	6.6667	4.299	.415	.732
5	6.7000	4.148	.449	.726
6	6.8333	4.351	.147	.768
7	7.0667	3.513	.541	.706
8	6.7667	4.116	.351	.736
9	6.7000	4.286	.333	.739
10	7.1000	3.266	.694	.675

หมายเหตุ: ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .749 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย (n=30)

ตารางผนวกที่ 3 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลแรงจูงใจ
ในการเลี้ยงปลาสวยงาม

ข้อคำถามที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	8.7667	4.530	.741	.711
2	8.6667	5.402	.340	.759
3	8.7667	4.530	.741	.711
4	8.6000	5.421	.617	.748
5	8.6667	5.609	.191	.772
6	8.7000	4.700	.773	.715
7	9.0333	5.482	.101	.797
8	9.0333	5.275	.191	.785
9	8.6667	5.402	.340	.759
10	8.7667	4.530	.741	.711
11	8.6667	5.402	.340	.759
12	8.9000	5.266	.219	.779

หมายเหตุ: ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .769 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย (n=30)

ตารางผนวกที่ 4 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม

ข้อคำถามที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	15.9667	14.585	.460	.874
2	16.2333	13.978	.372	.879
3	16.0000	14.552	.385	.876
4	16.0333	14.723	.263	.880

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
5	16.1000	13.403	.662	.866
6	16.0000	14.552	.385	.876
7	15.9333	14.685	.588	.873
8	16.1000	13.403	.662	.866
9	16.0000	14.828	.264	.879
10	16.0333	13.344	.823	.862
11	16.0333	14.723	.263	.880
12	16.0333	13.344	.823	.862
13	16.0000	14.552	.385	.876
14	16.1000	13.403	.662	.866
15	16.0000	14.552	.385	.876
16	16.2333	13.771	.433	.876
17	16.2000	13.959	.392	.878
18	16.0667	13.513	.676	.866
19	16.0000	13.724	.763	.865
20	16.0333	14.723	.263	.880

หมายเหตุ: ค่าสัมประสิทธิ์หรือแอลฟา เท่ากับ .878 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย (n=30)

ตารางผนวกที่ 5 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์หรือแอลฟาของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูล
ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

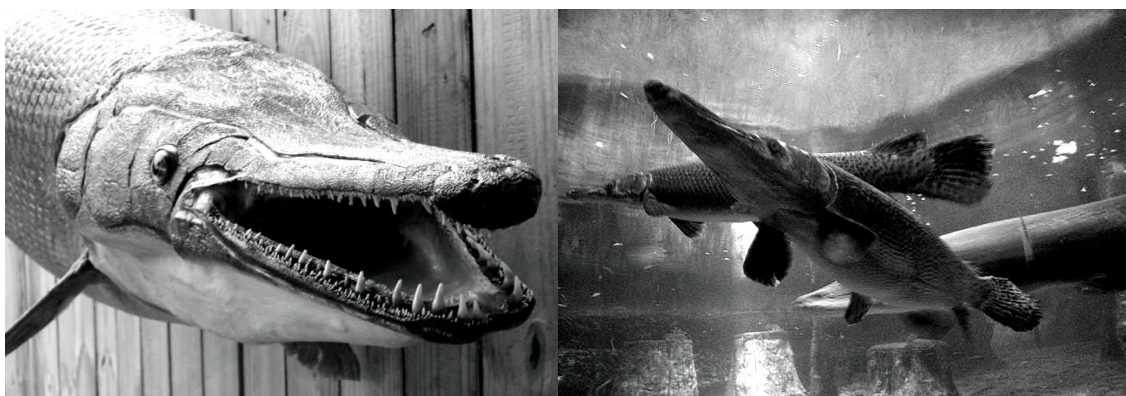
ข้อคำถามที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	37.9000	36.300	.742	.884
2	37.9667	33.964	.907	.873
3	37.9333	34.202	.881	.875

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance If Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
4	38.3333	37.954	.401	.902
5	37.4667	40.602	.198	.910
6	38.0000	34.276	.925	.873
7	37.9000	35.403	.796	.880
8	37.8000	37.131	.723	.885
9	38.0333	33.482	.865	.875
10	37.8333	37.109	.714	.886
11	39.4000	45.352	-.234	.935
12	37.9333	34.823	.862	.877

หมายเหตุ: ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .908 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย (n=30)

ภาพบนซ้าย: ซากปลาเอริเกตเตอร์

ภาพบนขวา: ปลาเอริเกตเตอร์อายุประมาณ 5-6 ปี

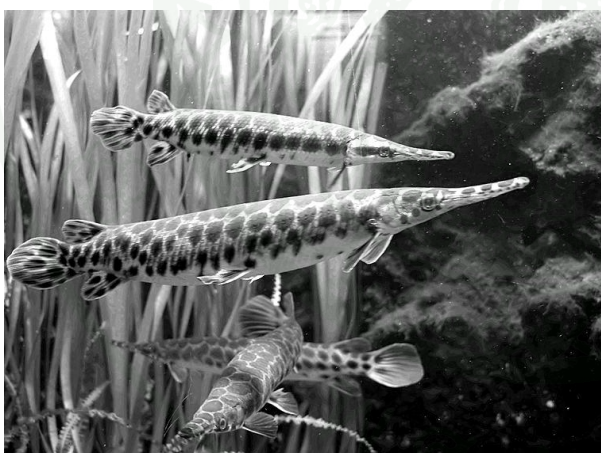
ภาพล่างซ้าย: ปลาเอริเกตเตอร์ขนาดเล็กที่ ผู้เลี้ยง

ปลาสวยงามนิยมเลี้ยง

ภาพล่างขวา : ปลาเอริเกตเตอร์ ที่พบในแหล่งน้ำ

ธรรมชาติ ขนาดโตเต็มที่มีความยาวประมาณ

3 เมตร

ภาพผนวกที่ 3 แสดงชนิดปลาเอริเกตเตอร์

ที่มา: ปรับมาจาก <http://www.arowanapantown.com> (2549)

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล

มนัสชนก วรพันธ์

วัน เดือน ปี ที่เกิด

5 พฤศจิกายน พ.ศ.2528

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต

คณะนิเทศศาสตร์ แขนงวารสารศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

